

WESTERN

G.F. Unger

BANDA MONTEZA GRANADE

BROJ 183 • 9 LINARA

B
ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

WESTERN

183

1990

G.F. Unger

BANDA MONTEZA GRANADE

X-100

Urednici izdanja

PIROŠKA MATIĆ

JOVAN ČANADANOVIĆ

Recenzent

R. KARADŽIĆ

Lektor

M. JASNIĆ

Izdaje i štampa Novinsko, izdavačko i štamparsko preduzeće u društvenoj svojini »Dnevnik« Novi Sad, Vojvođanskih brigada 7, telefon (021) 621-555 ● Žiro-račun 65700—603—6350 ● Direktor »Dnevnika«: Dušan Tomić ● Odgovorni urednik Milorad Predojević ● Grafički urednik: Juliš Arvanitidis ● Sekretar redakcije: Zdenka Karabasil ● Korektor: Sava Malešević

BANDA MONTEZA GRANADE

U ovom kraju sve je bilo nekako okrutno, nemilosrdno. Čak je i sunce moglo tako nemilosrdno da upeče da je čovek jedva mogao da izdrži. U stvari, ovde su živeli »lovci«, i oni progonjeni, moćni, i oni koji su ih služili. Bila je to oblast Arizone. A noći su ovde nekako jasnije, blistavije nego u drugim krajevima.

Jedne takve noći dugo sam ležao budan i očekivao da mi se brat vrati. Pre kratkog vremena stigli smo ovamo u lov na divlje konje. Imali smo uspeha. Bili smo umorni i iscrpeni. Trebalo je da predahnemo, i zato smo otišli u naše sklonište, koje nas je, kao i uvek, čekalo.

Ponoć je već davno prošla, a brat se još nije vratio iz obližnjeg gradića. Pokušao sam da zaspim, ali uzalud. Šta li ga je tako dugo zadržalo?

Umirio sam se, i zadremao.
Moj brat nije došao.

U osvit zore sam se probudio. U stvari, probudili su me neki čudni zvuci. Naglo sam skočio i počeo da osluškujem. Zora još nije sasvim probila tamu noći, i nisam mogao dobro da vidim. Polako sam zviznuo, onako kako je to moj brat Džek pozna-

vao, ali niko se ne odazva. Neko je u blizini, mislio sam. Tiho sam pozvao Indijanca koji je zajedno sa nama išao u lov. Prišao mi je, i rekao mi da su nas neki ljudi opkolili. Sigurno samo čekaju da svane, pa da nas napadnu. Verovatno planiraju da nas sređem čim se pojavimo iz skloništa.

Ćutao sam. Zašto, i ko nas je to opkolio? Gde je moj brat? Nešto se događalo. Razmišljajući tako, pade mi na pamet da ti ljudi mora da su odnekud saznali za naše sklonište. Kako? Od koga? Da li nas je neko pratio, ili im je neko odao položaj našeg boravišta?

Uzeo sam revolvere i pošao prema obližnjem klancu. Nisam prešao ni dvadesetak koraka, kad začuh neobične šumove. Pronašao sam dobar zaklon, i tu se pritajio. Čekao sam. Polako je svanjivalo. Minuti su proticali sporo, veoma sporo. Najzad je svanulo, i ja sam jasno ugledao neprijatelje. Bilo ih je trojica; odnosno, ja sam iz svog zaklona mogao da vidim samo trojicu. Nisu bili Indijanci, već beli ljudi. Primetio sam da nisu ni banditi iz Meksika, koji su u zdanje vreme harali po ovoj oblasti.

Rasporedili su se oko naše kolibe. Bili su udaljeni samo čet-

rdesetak koraka od nas. Izabrali su dobar položaj, blagu uzvišicu, i tako imali odličan pregled našeg skloništa i bliže okoline.

Jedan od njih podiže oružje i poče da puca. Ostali učiniše isto. Verovatno su samo čekali na znak »glavnog«. Otpoče pucnjava. Primetio sam da imaju odlično oružje. Pošto nismo izlazili, oni su odlučili da nas pobiju, kao miševe u rupi, u kolibi. Smatrali su da je sklonište suviše malo da bismo mogli negde da se sakrijemo, i izbegnemo metke. Metak za metkom!

Malo kasnije i mi smo otvorili vatru. Odmah su shvatili da su pucali u praznu kolibu, i već sledeće sekunde potrčali su u zaklon. Ipak, prekasno! Pogodio sam dvojicu, a Indijanac jednog. Brzo smo otrčali do njih, ne bi li ih zatekli žive, i saznali nešto više o mučkom, iznenadnom napadu. Jedan od njih bio je još živ. Prišao sam mu. Gledao me je mračno, neprijateljski. Rekao sam mu:

— Druškane, ovo vam baš nije bila dobra ideja, da nas ovako napadnete. Zapravo, zašto ste nas napali? Zašto ste hteli da nas ubijete?

Momak se vrpeljio. Video sam da mu je teško, i da su mu sati odbrojani. Kleknuo sam pored njega, da bih mu pogledao ranu, i možda nekako pomogao. Indijanac brzo otrča do obližnje reke i u šeširu donese vode.

Počeo sam polako da raskopčavam ranjenikovu jaknu, ne bih li došao do rane. Iznenada ugledah šerifsku značku. Na njoj je pisalo: Zamenik šerifa, Ri Meza. Bila je to sasvim obična značka, jednostavna, napravlje-

na od običnog pleha. Ali svejedno, ovaj čovek je bio zamenik šerifa grada Ri Meze. Pružili smo mu vodu, i on je pohlepno popi. Video sam da je teško ranjen, i da ni lekar više ne bi mogao da mu pomogne. Još nekoliko sati, i umreće.

Nešto tu nije bilo u redu. Razmišljao sam. Ako je on zamenik šerifa, zašto nas je onda tako bezobzirno napao? To čovek od zakona ne bi smeo da uradi. Poveo je i dvojicu momaka. Da to nije neka greška?

Kada se nepoznati napio vode, videlo se da mu je lakše. Mrko nas je pogledao, pa onda promuca:

— Čudiš se, Bene Špejne, ali ja ću da ti objasnim. Uхватili smo tvoga brata. Pre nego što smo ga obesili zbog drske pljačke koju je izvršio, rekao nam je gde se ti nalaziš, gde vam je sklonište. Pozivao se na tebe, govorio kako ćeš ti da dokažeš da on nije kriv, da ste u to vreme bili zajedno, da on nikoga nije opljačkao, ni ubio. Molio nas je da odemo po tebe, da ti potvrdiš da on govori istinu. Ali, prekasno je. On je mrtav. Tako je trebalo da bude. A Džoni Kvejd, na koga je ličio kao da su blizanci, još je živ. Eto, Bene Špejne, tako je to bilo. Sve se veoma brzo odigralo. Mi smo ovde jer je trebalo da i tebe sredimo. Savetujem ti da nikako ne ideš u Ri Mezu. Nikako! Tamo te ne čeka nikakvo dobro. Znaj da...

Nije uspeo više ništa da kaže. Izdahnuo je

*

Odlučio sam da pođem u Ri Mezu. Izabrao sam sporedan

put, i ubrzo se našao pored mosta koji je vodio preko male, prilično duboke reke. Na drugoj strani obale ugledao sam grad. Prve svetiljke počele su da se pale.

Iznenada sam iza sebe začuo snažan topot konja. Grupa jahača besno je jurila. Smrkavalo se, i nisam mogao dovoljno jasno i brzo da ocenim razdaljinu. Obesno su jurili, kao da se trkaju ko će prvi da stigne u grad. Bili su mi već sasvim blizu, i ja zadrhtah ugledavši prvog jahača. Bio je slika i prilika moga brata! U prvi mah sam pomislio da je to baš on, moj brat Džek. Sličnost je bila zapanjujuća, i u meni se odjednom rodi nada i želja da je to Džek, da ga nisu ubili. Radostan uzdah ote mi se iz dubine grudi, i gotovo ga oslovih. Ali, varka je trajala samo nekoliko sekundi. Osetio sam i video da to nije Džek. I još nešto. Taj momak me uopšte nije oslovio, niti mi na bilo koji drugi način dao do znanja da me poznaje. Naprotiv, besno viknu na mene:

— Skloni se s puta, bitango jedna!

Pri tom zamahnu korbačem, na čijem je kraju bila metalna kuglica, i pogodi me posred obraza. Možda je hteo da ošine moga konja, ne bi li mu se ovaj sklonio s puta. Ne znam. Znam jedino da sam osetio oštar bol na licu. Bilo mi je odmah jasno da je tom momku bilo sasvim svejedno da li je udario konja ili mene. Moj konj se uplašeno propinjao. Gledao sam za njima kako odlaze u galopu.

Kopita njihovih konja snažno su odjekivale po drvenom mos-

tu. Bilo ih je petorica. Kao olujom nošeni, odjurili su u grad, divlje podvriskujući i ostavljajući za sobom oblake prašine, i mene, koji ću tu uvredu večito pamtit.

Još uvek sam stajao ispred mosta, nem i zgranut ljudskom surovošću i bezobzirnošću. Rukom sam opipao obraz. Metal mi je zaparao lice. Primetio sam da mi je ruka od krvi.

Bio sam besan; divlja, strasna mržnja prema tom obesnom mladiću začas me je zaslepila. No, brzo sam se savladao. Ali, bol, poniženje i mržnja ostali su u meni i dalje, pritajeni.

Odjednom sam postao svestan da je taj mladić Džoni Kvejd, o kome mi je pričao zamenik šerifa. Da, to je on!

Sigurno na ovom svetu ne postoji još jedan takav momak, koji bi toliko bio sličan mome bratu. To je, znači, taj Džoni, umesto kojeg je obešen moj brat.

Pronaći ću ga ja, srešćemo se mi još. Rana na obrazu me je pekla, krv lagano curila. Znao sam da tog momka više neću ispuštati iz vida. Znao sam i gde mogu da ga nađem: u nekom od saluna, gde pije viski i karta se sa svojim drugarima.

Poterao sam lagano konja preko mosta, prema gradu. Pošao sam prema gradskoj štali.

Bila je pomrčina. U štali je gorela svetiljka. Ušao sam, i spazio postarijeg, malo pogurenog konjušara. Videlo se da je ceo život proveo u sedlu, i da ga je reuma sasvim savladala. Ipak, njegove oči gledale su još uvek živo i radoznalo. Prihvatio je moga konja, i pogledom okrznuo žig na njemu. Ali, ja nisam poveo svo-

ga konja, već sasvim drugog, da me ne bi odmah prepoznali. I konj moga brata imao je isti, porodični žig; zato je bilo bolje da jašem tuđeg.

Konjušar me nije ništa pitao, kao da mu je sve bilo jasno. Izašao sam, i pošao u grad. Nekako mi je delovao mirno. Najveći hotel nalazio se u blizini poštanske stanice. Bila je tu i poveća radnja. Malo ukoso, preko puta, ugledao sam salun. Ispred saluna puno privezanih konja. Iza zatvorenih prozora i vrata čuo se žamor. Džoni Kvejd nikako mi nije izlazio iz glave. Ti momci su sigurno tu!

Obraz mi je goreo. Ipak, odlučio sam da malo prošetam pre nego što uđem. Trebalo je prvo da se smestim, da nađem sobu. Pošao sam prema hotelu. Uz put sam primetio poveću zgradu u kojoj se nalazio zatvor, sud i šerifova kancelarija.

Iznenada pred mene iskrsnu šerif.

Kao da me je čekao, pomislih. Mirno sam zastao, a on me upita:

— Vi ste ovde stranac? Došli ste poslom?

— Da. Preporučili su mi hotel gospođe Dženifer Kenon.

Budite tako ljubazni pa mi recite gde se nalazi.

— Tamo preko, nešto niže — odgovori šerif i pokaza mi rukom u tom pravcu, a onda nastavi:

— Zašto ste došli u Ri Mezu?

— Znate, ja veoma mnogo putujem. Naravno, poslovno. Inače, zovem se Ben Roberts — odgovorih mu nemarno.

Klimnuo je glavom, a onda počeo ponovo da me ispituje:

— Šta vam je to na obrazu? — Njegove oči su me pri tom pronicljivo merile, i sve primećivale, iako sam šešir duboko navukao na čelo, i bio u senci. Mora da mi se obraz u međuvremenu malo i naduo.

Polako sam odgovorio:

— Dobio sam to od jednog momka kome se, izgleda, nisam dovoljno brzo sklonio s puta. Snažno me je udario prelazeći most sa svojim obesnim pajtašima. Koliko znam, taj razuzdani momak zove se Džoni Kvejd. Da li on, šerife, uvek na ovaj način krči sebi put? Da li često tuče nedužne ljude?

Pogledao me je čudno, a onda odmahnuo rukom, kao da nekom otpozdravlja, i već sledeće sekunde spazih u njegovoj ruci kolt. Uperio ga je u mene i rekao:

— Hapsim vas. Podite mirno ispred mene, i ne pravite nikakve gluposti!

Iskreno sam bio iznenađen, začuđen, ali se ubrzo pribrah, i mirno podoh ispred njega. Nosio sam svoje stvari, i ruke su mi bile zauzete, tako da, i da sam to hteo, ništa ne bih mogao da preduzmem. Šerif je bio u potpunosti prednosti. Morao sam da ga upitam:

— Šerife, čemu sve ovo? Zašto me hapsite?

Odgovorio je promuklim glasom:

— Odmah sam te prepoznao, po poternici, Bene Roberte. Napred, ne zastajkuj i ne pitaj mnogo! — Slobodnom rukom mi pritom oduze kolt. Znao sam

da za mnom nije raspisana nikakva poternica, i da je to samo njegov blef. Ipak, nisam mogao ništa da preduzmem, jer sam na leđima osećao pritisak revolver-ske cevi. Ušli smo tako u njegovu kancelariju. Još je stajao iza mene, a onda mi naredi:

— Pođi mirno do onih vrata. Ona vode u zatvorsku prostoriju. Ponavljam ti! Ne pravi gluposti, jer možeš skupo to da platiš!

Nisam nikako hteo da dopustim da srede i mene, kao što su već moga brata. Rešio sam da nešto pokušam. Brzinom munje okrenuo sam se, i kao divlja zver skočio na šerifa, izbivši mu pri tom revolver iz ruke. Torbom koju sam držao u ruci tresnuo sam ga po glavi, a nogom snažno udario u slabinu. On pokleknu. Video sam da ima još jedan revolver, ali nije želeo da ga upotrebi. Izgleda da se ponadao u svoju snagu. Ali, i ja sam imao šta da pokažem. Bio sam veoma krupan i snažan. Godinama sam živeo većinom u prirodi, u divljini, borio se sa divljim konjima, i tako postao otporan i žilav. Život me je očeličio. Moji refleksi bili su brzi i smeli. Znao sam da sam jači od šerifa, mada ni on nije bio za potcenjivanje.

— Treba da mu pokažem šta znam — pomislio sam.

Nekoliko puta je pokušavao da me revolverom tresne po glavi, i tako me onesvesti. Ali, uzalud! Još uvek nije hteo da puca. Pobjurio je besno prema meni, i uhvatili smo se ukoštac. Obojica padosmo na pod. Njegove ruke snažno su me udarale. Pokušavao je da mi slomi rebra, ali ja sam uspevao da se odbranim.

Kotrljali smo se po podu, stenjali, udarali. Odjednom sam naglo opružio nogu, i tresnuo ga u stomak. On se savi i jauknu od bola, ali ubrzo ustade. Ustao sam i ja, i, videvši ga kako silovito juri na mene, sakupih svu snagu i dohvatih ga rukama, i snažno odbacih prema stolu. On se zatetura i udari glavom o ivicu čelične kase koja se nalazila neposredno uz sto. Onesvestio se. Bila je to moja sreća, a možda i njegova. Mogao je na mestu da ostane mrtav.

— Sigurno ima veoma tvrdu glavu — pomislio sam videvši ga kako posle nekoliko minuta dolazi do svesti. Stenjao je zatvorenih očiju, a onda, kao da se prisetio svega, odjednom iskolači oči na mene.

— Spotakli ste se, i pali — rekoh mu ja drsko, pa nastavih: — Treba da znate da za mnom sigurno nije raspisana poternica. A sada mi, šerife, iskreno recite zašto ste hteli da me uhapsite, i to baš onda kada ste čuli da spominjem ime onog mangupa Džoni Kvejda?

On polako ustade. Video sam da mu nije baš milo što je tako prošao. Dok je bio u nesvesti, ja sam mu oduzeo revolver. Postarao sam se da me više ne iznenadi. Polako je podigao stolicu, i seo. Iz rane na slepoočnici tekla mu je krv.

— Čoveče, — počeo da govori — hteo sam da vas poštedim neprilika. Već sutra bih vas pustio iz zatvora, i izvinuo vam se zbog greške. Džoni Kvejd sutra ne bi bio u gradu. A možda se i varam što mislim da želite kavgu s njim. Ja se nadam da ste pametni koliko i hrabri. Valjda ne mis-

lite da se sa tim žutokljuncem raspravljate i svađate? Pa on je sasvim lud!

Osećao sam da je i njemu već dosta tog Džonija Kvejda, i da ne želi neprilika ni meni ni sebi.

— Zar ta mala ogrebotina na vašem licu da bude razlog za svađu i obračun? — nastavio je da me ubeđuje.

Video sam da mu je veoma stalo do toga da ostavim tog momka na miru. Taj žutokljunac je, izgleda, u ovom gradu uživao veliki ugled, i poštovanje. Možda je bolje reći da su ga se ljudi plašili, i klonili, dopuštajući mu tako da radi šta hoće. Njegov otac bio je veoma, veoma bogat i uticajan. Čak mu se i šerif sklanjao sa puta. To je, znači, ta sila koja je stajala iza tog osionog i obesnog vetropira!

*

Izašao sam, i pošao prema hotelu, čija je vlasnica bila Dženifer Kenon. Ušao sam, i počeo da razgledam prostoriju, čekajući da se vlasnica pojavi. Malo kasnije ugledao sam je. Stajala je iza prijavnice i nešto sređivala. Kada me je spazila, nasmešila se. Čekala je da joj pridem. U životu sam povremeno sretao žene koje bi mi se na prvi pogled dopale. Ovoga puta se dogodilo isto. Odmah su mi se svidele njene lepe oči i meka, zlatasta kosa. Nije više bila tako mlada. Njena lepota zračila je zrelošću. Iz nje je izbijalo samopouzdanje, spretnost ophođenja, neka rafiniranost. Crte lica nisu joj bile nešto posebno, ali je ipak bila lepa, ženstvena. Osetio sam neka-

ko da je ta žena usamljena, da nije zadovoljna onim što joj je život do sada pružio i što ima. Prišao sam bliže, i upitao je:

— Konjušar mi je rekao da bih ovde mogao da dobijem sobu. Da li je u pravu?

Gledala me je, i još uvek se nekako zašegizano smeškala, a onda dohvati ključ od jedne sobe i pruži mi ga. Upisao sam se u knjigu gostiju pod imenom Ben Roberts.

— Ovde možete i da se hranite — reče mi Dženifer Kenon, a njen glas delovao je na mene kao melem na ranu. Uzela je svetiljku i pošla ispred mene, uz stepenice. Gledao sam je, i uživao pri tom. Bila je veoma zgodna žena, srazmerno i lepo građena. Ušla je ispred mene u sobu i zapalila svetiljku, a zatim se laganim koracima udaljila. Kod stepenica se osvrnula, i upitala me:

— Gospodine Robertse, da li ste nekim poslom ovde?

— Tako nešto — odgovorih.

— A šta vam je to na obrazu, da li vaj je neko udario?

— Ljubimac ovog grada naterao me je na taj način da mu se sklonim s puta — odgovorih mirno.

Odmahivala je ljutito glavom, pa rekla:

— Ako mislite da je on svima simpatičan, onda se veoma varate. Naprotiv!

Rekavši to, pođe niz stepenice. Gledao sam za njom, a onda joj doviknuh:

— Za nekoliko minuta silazim na večeru, gospodo Kenon.

Umio sam se, obrijao, a ranu dobro isprao i dezinfikovao. Razmišljao sam o tome u šta

srljam, i kakve me sve teškoće očekuju u gradu. Tu živi i gospodari čovek kome niko ne želi da se suprotstavi. Grad je njegov, pa i šira okolina. Pukim slučajem, igrom sudbine, njegov sin i moj brat ličili su jedan na drugog kao da su blizanci. Obesili su mog brata; nabédili su ga da je počinio nedelo za koje je drugi kriv. Stradao je ni kriv ni dužan, dok pravi krivci žive i rade kako su navikli, kako hoće. Moram nešto da uradim, moram!

Sišao sam u trpezariju, da večeram. Sala je bila prazna, jer je vreme večere bilo odavno prošlo. Posluživala me je lično vlasnica, iako sam čuo da u kuhinji ima još nekog. Kada je ponovo prišla mom stolu, upitao sam je:

— Gde bih mogao da nađem tog Džimi Kvejda? Slušao sam mnogo o njemu, i želeo bih da ga upoznam. Ja sam stranac ovde, i ne snalazim se baš najbolje.

— Ranč Kvejdovih niko ne može da promaši. Treba samo da idete na jug, i spazićete ranč, koji se nalazi baš na granici. Da nećete, možda, ocu da se potužite na nestašnog sina? Zato što vas je udario bičem?

U njenom glasu osetio sam ironiju, podsmeh. Nisam joj ništa odgovorio. Mirno sam večerao. Bio sam veom gladan, a jelo je bilo odlično pripremljeno. Dženifer Kenon stajala je još uvek pored moga stola i kao da je nešto čekala. Posmatrao sam krišom njene po vratu rasute pramenove kose, koji su se presijavali pod svetiljkom, lepo izvajan vrat, ramena. Osetio sam da i ona radoznalo posmatra mene.

Želeo sam da nastavim razgovor o Džoni Kvejdu, o bezobzirnom sinu, pa zato počeh:

— Kada sam na mostu ugleđao tog momka, tog Džonija Kvejda, za trenutak mi se učinilo da ga poznajem. Kao da sam video jednog kaubojja koga dugo nisam video, a koga sam dobro poznavao. Skoro da sam bio siguran da je to on.

Dženifer me pogleda, zažmivši malo, a onda uze stolicu i primače je mome stolu. Video sam da želi da mi ispriča što zna. Slušao sam je dok je pričala⁹

— Taj varalica i mangup Džoni Kvejd imao je dvojnika. Pre kratkog vremena obesili su tog momka.

Zastala je. Ja više nisam mogao da večeram, i zamolio sam je da mi još nešto ispriča o tom slučaju. Sve što zna. Jedno vreme je ćutala, a onda nastavi. Pričala je polako. Jedva da sam verovao njenim rečima.

— Verovatno da sam i ja kriva što su obesili tog mladića. U najmanju ruku, ja sam bila povod tome.

Skoro sam prestao da dišem, slušajući je. Nisam je prekidao, pustio sam je da priča. Malo je počutala, a onda me pogledala, i nastavila:

— Došla sam iz El Pasa. Putovali smo poštanskim kolima. Imali smo dosta novaca. Negde blizu grada napali su nas banditi, i ranili pratioca kočije i vozača. Kada su uplašeni konji počeli pomahnitalo da jure, i najзад popadali, kočija se prevrnula. Srećom, svi smo ostali živi. Banditi su bili maskirani. Vozač je, iako je bio teže ranjen, doviknuo

putnicima da budu mirni, i da ne pucaju. Ja sam bila besna. Banditi su sve odneli. Nisu se zadovoljili samo novcem već su došli i do nas putnika i počeli sa nas da skidaju nakit, da nas pretresaju. Kada sam to videla, sva besna, šćepala sam jednom banditu maramu sa lica. Bila je noć, ali ja sam ga ipak dobro videla, i prepoznala. Taj bandit, vođa bande, ličio je strašno na Džonija Kvejda. Snažno me je udario, i ja sam pala, a on, nemajući više živaca da nastavi »posao«, uzjaha konja, i svi se žurno udaljše. Tamna noć prekri ih svojim velom. Bilo ih je petorica, od kojih je jedan ličio na Džonija Kvejda. — Zastala je malo. Izgledalo je kao da se ponovo svega priseća. Bila je zamišljena, ali nekako ponosna, otvorena. Nije želela ništa da krije. Malo zatim nastavi: — Bila sam čvrsto ubeđena u to da onaj bandit nije bio niko drugi do Džoni Kvejd. Dobro sam ga poznavala. Udvarao mi se. Jednog dana, kada mi je prekipelo, otišla sam njegovom ocu i zamolila ga da me zaštiti, da malo pripreti svom nasrtljivom sinu. Jedan od putnika preuzeo je mesto vozača, i nekako smo uspeli da stignemo u Ri Mezu. Ranjeni vozač bio je u teškom stanju, i nije preživeo. Ipak je pred okupljenim ljudima glasno i jasno rekao, tako da su ga svi čuli, da je vođa bandita bio Džoni Kvejd. Ali to niko nije hteo, ili smeo, da mu veruje. Bila sam uzbuđena, pa sam i sama revoltirano viknula, tako da su me svi mogli čuti. Rekla sam im da je svaka vozačeva reč istinita, i da i ja mogu da se zakunem u to da je »glavni« bandit bio Džo-

ni Kvejd, da je on i ubica. — Ponovo je začutala. Video sam da je uzbuđena i da na neki način ponovo preživljava surovu prošlost. Nije više mogla da sedi, već je ustala i počela da šeta oko stola.

Znao sam da još nije kraj priče, i strpljivo sam čekao. Najzad ona nastavi:

— Gospodine Robertse, ne morate da mi verujete, ali je tačno da šerif nije uhapsio tog mangupa. Ne bi ga on priveo čak da je i sam sve video svojim očima. To se ovde niko ne bi usudio da uradi. Verujem da niko ne bi ni posvedočio što je vozač poštanskih kola rekao na umoru. Jedino sam ja ostala pri svome iskazu. U međuvremenu mladi Kvejd se postarao za alibi. Njegovi prijatelji su potvrdili da je u vreme pljačke bi sa njima, da su igrali poker, i to mnogo milja daleko do mesta napada. Pretpostavljala sam da su to njegovi saučesnici, njegovi drugari. Ne, ništa se nije moglo protiv njega. Imao je alibi, a to je svima bilo dovoljno; čak su, verujem, mnogi odahnuli, jer je izbegnuta velika nevolja. Nisu morali da se suprotstave Džonovom moćnom ocu.

Ipak, njegov otac, Džimi Kvejd, nije bio zadovoljan. Znao je da ljudi po okolini prepričavaju događaj, i da pri tom uvek spominju i njegovog sina. Mnogi su verovali da je mladi Kvejd kriv. Naime, tih dana je Džoni Kvejd poslao sina u Meksiko po novac, najamninu od rudnika i slično. Kažu da je Džoni sav taj novac izgubio kockajući se u El Pasu. Nije smeo da se vrati kući, ocu. Morao je kako bilo da na-

bavi novac, da se nikako ne vrati ocu praznih šaka. Znamo kako je nabavio taj novac.

Baš u to vreme, uskoro posle pljačke, stigao je u Ri Mezu neki kauboj, traper. Bio je neverovatno sličan Džoniju Kvejdu, kao da su bili blizanci. Šerif ga je odmah šcepao, i uhapsio. Svi su redom dolazili da ga vide i da, navodno, u njemu prepoznaju ubicu i pljačkaša kočije. I ja sam morala da odem i da kažem da sam one noći verovatno videla tog mladića, a ne Džonija Kvejda. Naravno, svi su mislili da sam pogrešila. Došao je i moćni otac da pogleda tog traperera. Porota je tog nepoznatog mladića jednoglasno proglasila krivim. Ubrzo posle toga su ga i osudili, i obesili. Sin Džimija Kvejda bio je tako rehabilitovan. Niko više nije mislio, nije smeo da misli, da je on kriv. Svi su se samo čudili neverovatnoj sličnosti dvojice mladih ljudi. Stranac je molio da ga saslušaju, pokušavao je na sve načine da dokaže da je nevin, ali ništa mu nije pomoglo. Sudija i porotnici dobili su nalog da se »stvar« što pre okonča. Tako je i bilo. Siroti mladić uporno je tvrdio da nije kriv, da ima brata koji će da potvrdi gde se on nalazio u vreme te pljačke, objasnio je gde mu se brat nalazi, tačno opisao mesto skloništa, ali sve uzalud. Šerif je poslao tamo, u to sklonište, nekoliko svojih ljudi, misleći da su se tamo sklonili traperovi saučesnici, sa naredbom da ih uhvate ili pobiju.

— Znam — promrmljao sam, kao za sebe. — Ti ljudi su opkolili sklonište, i pucali su bez ikak-

vog upozorenja. Da sam bio unutra, u komade bi me razneli.

Dženifer mi je prišla i radoznalo me pogledala, a onda upitala:

— Ali, ti se ljudi nisu vratili. Šerif je čak poslao i druge, da izvide šta se desilo. Pronašli su ih mrtve.

Iznenada ustuknu zadržavajući dah. Ustao sam. Bilo je već vreme da upoznam i tog bandita, Džonija Kvejda.

*

Džoni Kvejd me je prepoznao. Setio se stranca na mostu i onog nemilog slučaja. Prišao mi je, i nadmeno mi rekao:

— Hej ti, stranče, tebe sam ono udario na mostu, je li?

Klimnuo sam glavom, a rukom polako dodirnuo brazgotinu na obrazu. U salunu odjednom nasta tišina. Bilo je tu više od dvadeset ljudi. Većina je verovatno pripadala Džonovoj pratnji; nikoga nisam poznavao. Svi su napeto posmatrali čas mene, čas Džonija Kvejda. Ovaj je shvatio da ga ja, svojim držanjem i dolaskom u salun, na neki način izazivam na borbu, i počeo lagano da mi prilazi. Ruku sam spremno stavio na kolt, jer je i njegova dodirivala oružje. Smeškao sam se, govoreći mu:

— Amigo, ne plaši se. Ništa ti neću. Čak ako me i napadneš, ja neću da ti uzvratim. Znam, ako bi se tebi nešto desilo, tvoj moćni otac odmah bi delovao, i bilo bi gotovo sa mnom. Ja sam, kao što vidiš, sam i bespomoćan. Zar hoćeš da pretučeš čoveka koji se usudio da ti kaže istinu?

Džoni Kvejd je već bio izazvan, ali ove moje reči sasvim su

ga razjarile. Shvatio je da mu se podsmevam.

Video sam da u njemu sve vri, i da će uskoro nešto da preduzme. Divlje je pogledao po salunu. Dok je nervozno otkopčavao opasač, o kojem mu je visio revolver, viknuo je:

— Ovo što vam kažem je naredba! Niko ne sme da se umeša u našu borbu! Niko! Čak i ako me ovaj isprebija. Zabranjujem da se iko meša u stvari koje ga se ne tiču, ni sada ni kasnije! Bak Dale, — obrati se vlasniku saluna — tebi naređujem da se postaraš da se ovo što sam rekao sprovede u delo. Jasno?

Vlasnik saluna Bak Dale, koji je stajao iza šanka, klimnu glavom.

Znači, on se zove Bak Dale, zaključih. I ja sam skinuo svoj opasač, i stavio ga na šank. Džoni Kvejd mi priđe. Žurilo mu se da me izudara, ponizi, uništi. Ogromna želja da se pokaže velikim, snažnim, terala ga je da što pre otpočne borbu. Hteo je da svima pokaže da mu očeva zaštita nije potrebna, da svi vide da je on već odrastao i da može sam da živi i brani se, da upotrebi svoje ruke. U sebi sam likovao, jer sam uspeo da ga naljutim. Ni sam se nisam nadao da ću ga tako lako, samo sa nekoliko pogodnih reči, namamiti na borbu.

Bio je visok skoro kao i ja, a verovatno mu je i težina bila približna mojoj. Bio je višljast i okretan, sa dobrim refleksima. Telesno je bio fantastično građen. Kada sam pokušao da ga snažno udarim u lice, nije se dao; hitro je izbegao moj udarac. Nadao

se da će dugom borbom da me izmori, a onda bi on bio na konju. Ipak, ja sam ga sledećeg trenutka dobro tresnuo. Još nekoliko takvih udaraca je usledilo, i Džoni počeo da malaksava. Sav se povio, i, stenjući, jedno vreme mirovao, a onda je ponovo narsnuo na mene, divlje, ludački. Uzalud! Moji snažni udarci tačno su ga pogađali u glavu, i on pokleknu. Stenjao je tako glasno da je izgledalo kao da plače. A onda se opet pridigao. Sigurno se prisetio da je Kvejd, da jedan Kvejd ne sme da se preda, već mora da se bori do kraja.

Nisam ga više udarao tako snažno kao na početku, jer bih ga za tren oborio, i sve bi bilo gotovo. Želeo sam da ga dobro isprebijam, i to polako, postepeno.

Više nije mogao da se kontroliše. Pokreti su mu postali spori, mlitavi. Odbijao sam lako, kao od šale, sve njegove udarce dok su moji bili nepogrešivi. U meni je rasla želja za osvetom, a sećanje na brata teralo me je da još udaram to već polumrtno telo.

Već sam napomenuo da su me život u prirodi i borba za opstanak veoma prekalili. Bio sam snažan, žilav, a ako zatreba i surov.

Džoni Kvejd je postajao sve slabiji i jadniji. Jedva se držao na nogama. Iz nosa i iz usta tekla mu je krv. Skoro se više i nije branio. Iznenada sam shvatio da sve to ne vodi ničemu, i da taj mladić nije jedini krivac. Treba da kaznim i ostale, koji su možda više krivi. A da bih to postigao, moram da živim. Znači, ne smem da ubijem Džonija. Jer,

ako bi se to desilo, njegov moćni otac bi vrlo brzo sredio i mene.

Prestao sam da udaram. Okrenuo sam se, i pošao prema šanku, da uzmem svoje oružje. Spazih pri tome da je i šerif stigao. Stajao je kod ulaza, i verovatno sve posmatrao. Najednom se uputi prema meni, držeći revolver uperen u mene. Bio je tako siguran i nadmen kada je rekao:

— Podite sa mnom. Hapsim vas! Zbog remećenja mira u gradu, ja vas, gospodine Robertse, hapsim!

U salunu nastaje tajac. Malo zatim čuh kako vlasnik saluna Bak Dale kaže:

— To nije bilo nikakvo remećenje mira, šerife. Džoni Kvejd je želeo da se bori. Zamolio je sve prisutne da se nikako ne mešaju u borbu. Bila je to rav-nopravna, čista borba. Tako bi trebalo i da ostane. Džoni Kvejd se borio kao čovek, i izgubio kao čovek. A dobro se borio. Ostavi ih na miru, šerife!

Šerif zastade. Videlo se da je iznenađen. Ipak, vratio je kolt u futrolu. Još jednom se okrenuo, i pogledao Džonija, a onda se udaljio. Izašao je u mrklju noć.

Gledao sam za njim i ćutao.

— Ovaj šerif je opasan. Izgleda da mu se baš ne svidam — pomislio sam, i pogledao mladog Kvejda. Jedva je nekako stigao da šanka. Ljutito me je pogledao i promuklim, besnim glasom prosiktao:

— Stranče, kada se malo oporavim, borićemo se opet, ali revolverima. Znaj, ubiću te!

Posle tih reči je napustio salun. Jedan od njegovih drugara mu dodade opasač sa oružjem,

a onda svi krenuše za njim. Kao i uvek, slepo su ga sledili. Mora da su i oni kao on.

Počeo sam jasnije da sagledavam istinu. Svi ti momci što su sa Džonijem učestvovali su one noći u napadu na kočiju. Dva nedužna čoveka su tada stradala, a posle još i moj brat. Opasni su to momci, pravi revolveraši, Džonijevi telohranitelji, bezobzirni plaćenici. Nijedan nije bio stariji od Džonija. Sve sami neradnici, naviknuti na lagodan život. Momci koji su smatrali da je ceo svet njihov, te da svi treba da kleče pred njihovim nogama. Džoni Kvejd je bio njihov idol, sin najmoćnijeg čoveka u okolini. Poštovali su ga i slušali bez pogovora. Ljudi su ih se klonili, zazirali od njih.

Da, tako je bilo: napali su poštansku kočiju, uzeli novac, ubili dva nedužna čoveka, a onda mirno gledali kako još jedan nevin čovek umire zbog onoga što su oni učinili. Ima li većeg greha od toga?

U salunu je vladao mir. Svi su ćutali. Napolju se čulo kako Džoni Kvejd i njegovi drugari uzjahuju na konje, a zatim odoše galopom. Ljudi u salunu su me posmatrali. Vlasnik Bak Dale reče:

— Stranče, ako ste pametni, trebalo bi da odete odavde. Džimi Kvejd, otac tog mladića koga ste premlatili, sigurno vas neće ostaviti na miru. Pretpostavljam da će unajmiti nekog ko će vrlo brzo da vas sredi, i onda će...

Ostalo je prećutao, ali ja sam znao šta je hteo da kaže; znao sam dobro da me opominje. Stajao sam sasvim blizu njega, i spazio sam u njegovim očima

opasno svetlucanje. Shvatio sam da je i on jedan od mnogih u gradu koji robuju moći i bogatstvu porodice Kvejd. Bilo mi je sad jasnije kako to da je moj brat tako lako i brzo osuđen i obešen. Pogledao sam oko sebe. Sve ista lica, neprobojna pod maskom poniznosti i kukavičluka. I oni su mene posmatrali. Osetio sam da u taj grad nisam dobrodošao, da remetim njihov mir, skidam žabokrečinu sa us-tajale vode.

Pomislih, koliko li je od prisut-nih bilo u poroti kada se mome bratu sudilo. Svi su oni saučes-nici strašnog nedela, saučesnici u ubistvu. Da, ubistvu! To je pra-va reč za ono što su učinili jad-nom Džeku. Ja sam to tako vi-deo.

Uzeo sam svoj revolver, i iza-šao.

— Za danas je dosta — pomislio sam.

Napolju sam se osećao kao preporoden. Svež vazduh me je ošinio, činilo mi se da sam up-ravo izašao iz pakla. Ali, neka gorčina, težak osećaj nepravde, ostao je još u meni. Znao sam da ovako delenje pravde nije ono pravo, nije put kojim treba da idem. Šta ja, zapravo, ovde tra-žim, šta hoću?

Dok sam tako išao prema ho-telu i razmišljao, ugledah u jed-noj senci, preko puta, šerifa. Po-mislio sam:

— Sigurno mene čeka!

Kada sam mu se približio, on istupi iz zaklona i pođe prema meni.

— Dobro udarate — reče mi. — Ali, da li je to stvarno bilo sa-mo slučajno? Da li je razlog to-

me bio onaj udarac po licu, na mostu, ili postoji još neki raz-log?

— A koji? — upitah naivno. — Da li, možda, vi možete neki raz-log da mi kažete?

Videlo se da razmišlja šta da mi odgovori; merio je šta može i sme da mi kaže, i koliko toga ja znam. Čekao sam da progovori. Najzad reče:

— Moglo bi da bude i više razloga za to, Bene Robertse, ili kako se već zovete. Ipak, ja ću sve ovo da isteram na čistinu. Verujem da ćemo se vi i ja još vi-deti, sresti, čak sam siguran u to da hoćemo. Ko zna, možda će-mo postati i prijatelji! Sve zavisi od vas. Čujte, čoveče! Želim da vam kažem da ću ja sve da ura-dim za Džimija Kvejda, apsolut-no sve! Ovde, u ovoj oblasti, u ovom gradu, ima na stotine tak-vih koji misle i rade kao ja. Ako ste došli ovamo da biste naško-dili Džimiju, onda ste se grdno prevarili. Možete sebe da smat-rate već mrtvim. Zato odlazi! Odlazi što pre!

Zadnje reči izgovorio je u be-su, stisnutih zuba i pesnica. To je trebalo da mi bude opomena. Otišao je naglo. Znao sam da se ovoga puta uzdržao, ali slede-ćeg sigurno neće. Imao sam već prilike da se oprobam s njim. Snažna i jaka ljudina. S njim ne bih tako lako prošao, kao sa Džonijem Kvejdom. Kada smo se onda borili, bila je sreća za mene što se on sopleo i udario glavom u sto.

Pošao sam u hotel. U holu je gorela lampa. Iza prijavnice nije bilo nikoga. Taman kad sam uzimao ključ od sobe, ugledah

Dženifer Kenon. Izašla je iz svoje sobe tiho. Dobro me je odmerila, i odmah primetila vidne znake borbe na mom licu. Onaj čoholi bandit ipak je uspeo da me nekoliko puta dobro zakači. Osećao sam bol, krv na licu, napetost mišića.

Dženifer mi je skoro zapovedila:

— Idite u vašu sobu, ja dolazim odmah za vama. Doneću tople vode i dobru mast za rane. Sutra već nećete izgledati tako loše.

Pre nego što sam uspeo išta da kažem, ona nestade. Pošao sam u sobu. Dok sam se peo stepenicama, shvatio sam koliko sam slab i iznuren.

— Kako li je tek onom jadniku? — pomislih.

Svukao sam prijavu i pocepanu košulju.

— Treba mi nova — pomislih.
— Moraću sutra da je kupim.

I po telu sam imao nekoliko modrica. Verovatno od šerifovih pesnica, a i od Džonija. Seo sam na krevet i opružio noge. To mi je prijalo. Izgledao sam jadno, loše, ali sigurno ne kao onaj bandit. Stigla je Dženifer. Done-la je puno nekih stvari. Rekao sam:

— Nije sve to potrebno, gospođo. Ne treba da se mučite oko mene. Nije mi tako loše. Bio sam ja i u goreм položaju.

— Ne, — rekla je — neću ovakvog da vas ostavim samog. Pokušaću da vas malo sredim, i, ako mogu, da malo ublažim tu gorčinu u vama.

— Otkud znate da se tako osećam? — upitao sam je, pomalo ironično.

Ništa nije odgovorila. Prišla mi je i blago mi spustila glavu na jastuk, a onda počela da mi pere lice. Najzad me je i namazala nekom kremom, koja je mirisala na kamilicu. Dok mi je blagim pokretima masirala čelo, rekla je:

— Svako bi na vašem mestu premlatio tog Džonija Kvejda na smrt, ili bi od njega napravio bogalja za ceo život. Videla sam ga kada je napuštao grad. Čula sam od ljudi koji su posmatrali vašu borbu da niste hteli da ga ubijete, već samo da ga dobro isprebijate. To vam je činilo, kažu, veliko zadovoljstvo. Bene Robertse, zašto ste ga pretukli? Mora da postoji neki dublji razlog. Zašto ga niste ubili?

Morao sam nešto da joj odgovorim.

— Znate, ranije sam mislio da je svaki čovek odgovoran za ono što čini, da je sam sebi gospodar, i da čvrsto stoji iza svojih postupaka. Da sam mlađi, verovatno da bih ubio tog mangupa, jer bih skućeno gledao i rezonovao, smatrajući tog mladića za jedinog i pravog krivca za sve što se desilo mome bratu. Ali, sad znam da nije tako, da nije jedino on kriv za ono što se dogodilo.

— Kako to mislite? — upita me Dženifer i udalji se od mene, sakupljajući po sobi svoje stvari. Video sam da čeka da joj nešto odgovorim. Osećao sam, i znao, da želi da još mnogo čuje od mene. Nastavio sam:

— Tog moćnog oca, Džimija Kvejda, još nisam upoznao. Znam, čuo sam da je on ovde nekrunisani kralj, i da mu svi služe. Šta da radi mladić koji je od-

rastao u senci jednog takvog oca? Svakako da će pokušati da ga oponaša, da se trudi da na svakom koraku pokaže kako je dostojan njega, sin dostojan oca, da pokuša da se istakne i pokaže da je ravan velikom ocu. On se trudi da svugde bude najbolji, da je iznad svakog, kao što to čini njegov otac. A kada, ipak, shvati da ne može da se takmiči sa njim, da mu još nije dorastao, onda je razočaran, i pravi gluposti, ponaša se ludo i nepromišljeno.

Za mene je taj moćni otac glavni krivac. On je od sina napravio nesposobnog čoveka. Taj sin je nedavno izgubio na kartama ogromnu sumu novaca. Šta da radi? Kako da izađe pred oca, koji ga očekuje zajedno sa novcem? Da se vrati kući praznih ruku, to nije smeo! I tako je rešio da opljačka poštanska kola. Dogovorio se sa svojim drugarima. Oni su ga slepo slušali. A kako i ne bi, kada ih njegov otac za to plaća! Tako je i bilo. Tom prilikom stradala su dva čoveka. Otac je sve to saznao, i učinio sve da se to sakrije, zataji. Njegova moć i novac podmitili su mnoge, učinili svoje. Najstrašnije u svemu tome je to što je krivica bačena na nedužnog čoveka. Džoni Kvejd je po mom mišljenju manje kriv od svoga oca. Džimi Kvejd, taj moćnik i »kralj«, pravi je krivac za smrt moga brata, i ja želim da ga ubijem. Od njega dolazi sva nepravda, jer mu se svi slepo pokoravaju, ne shvatajući da time još više pojačavaju njegovu bezobzirnost i okrutnost. Džimi Kvejd ima samo jednog sina, jednog naslednika. On želi da mu sin

jednoga dana bude kao on, da na neki način predstavlja živi spomenik svome ocu, da ga u svemu dostojno zameni. Ako tako ne bi bilo, onda i njegov život ne bi imao smisla. Ogromno bogatstvo, koje se proteže sa obe strane granice, i koje je Džimi za života stvorio, treba da nasledi sin Džoni, da bi tako i Džimi nastavio da živi i posle svoje smrti. Zato Džimi ne bira sredstva kada je u pitanju njegov sin, njegova budućnost. Džimi čvrsto veruje da će se Džoni, kad postane zreliji, promeniti, u šta ja ne verujem. Eto, rekao sam vam zašto želim da se obračunam sa ocem tog bandita. On je, ponavljam, glavni krivac za sve.

Začudio sam se i sam koliko sam se raspričao, koliko sam bio otvoren i jasan pred ženom koju sam tek nedavno upoznao. Ali, sve je to došlo tako spontano. Osećao sam se sada lakše. Dženifer je stajala pored mene i pažljivo me slušala. A onda se sagnu i pogleda me pravo u oči. Spustila je pri tom ruku na moje rame i ćutala. Iznenada sam osetio da je sve shvatila i da mi veruje, da sam joj drag. Zagrlio sam je i lagano privukao k sebi. Naše usne su se srele. Osetio sam da je vatrene prirode, i da želi da me otrgne iz usamljenosti i tuge u koju sam zapao. Možda je pomislila da ću uskoro biti mrtav? Ko zna. U tom trenutku za mene je postojala samo ona i njena lepota, njena nežnost.

*

Te noći spavao sam mirno i čvrsto. Da sam se nalazio u kampu, ili bilo gde napolju, in-

stikt bi me na vreme upozorio na opasnost. Ovako, osećajući se sigurnim u krevetu hotelske sobe, potpuno sam zaboravio na opreznost. Kada sam se probudio, video sam da u sobi više nisam sam. Ljudi Džimija Kvejda su bili pored mene. Jedan od njih mi pride i zbaci pokrivač sa kreveta. Zora je blago prodirala u sobu, bacajući svuda slabe, sive senke. Nepoznati nisu palili lampu. Bilo ih je trojica. Raspo- redili su se oko mog kreveta, i jedan mi reče mirnim tihim gla- som:

— Ne brini, stranče, nećemo ti mi ništa. Treba da podeš sa na- ma, jer neko želi da te vidi i ma- lo popriča s tobom. Hajde, ustaj! Vodimo te Džimiju Kvejdu.

Znači, to je — pomislih. — Dži- mi Kvejd je poslao svoje ljude po mene.

Brzo sam razmislio kakve su mi šanse ako bih pokušao da te momke nekako sredim. Odustao sam. Sigurno ne bih uspeo da brzo reagujem iz kreveta, a pro- tiv mene su bila trojica. Za tren oka bi me savladali, i opet odve- li svome gazdi. Zato sam odlučio da budem miran. Gledao sam ih, i primetio da su i oni napeti, spremni da deluju na svaki moj iznenadni pokret.

— Zar nemaš košulju? — upi- ta me jedan, videvši kako obla- čim jaknu preko potkošulje. Ni- sam želeo, a ni mogao, da obu- čem onu prljavu i pocepanu, od juče. Odgovorio sam:

— Pocepala mi se juče. Hteo sam da kupim novu, ali eto... Da li Džimi Kvejd može ovakvog da me primi? Moram li, možda, pred njim da se pojavim obučen

kao za crkvu? Čist, obrijan i sa uredenim noktima?

Bio sam ljut, dok su se oni ce- rili. Najzad smo pošli. Sasvim je razumljivo da su mi oduzeli oružje. Dole u holu stajao je još jedan njihov drugar. Spazio sam i Dženifer. Verovatno je čula da se događa nešto neobično, i po- žurila da vidi. Bila je u jutar- njem ogrtaču. Setio sam se nje- nih poljubaca, zagrljaja, nežnos- ti... Bila je sad bleđa, uplašena. Video sam da brine zbog mene. Između nas je veoma brzo us- postavljena neka prisnost, pove- renje; činilo mi se kao da se već godinama poznajemo. Klimnuo sam joj glavom i rekao:

— Gospodo Kenon, ne brinite, kada se vratim, platiću račun. Rekao sam to vrlo zvaničnim to- nom, tako da bih joj skrenuo pažnju da se pred ovim ljudima ne oda. Naš život ne treba, i ne mora, nikoga da se tiče! Dženi- fer je samo kratko rekla:

— U redu — i na taj način da- la mi na znanje da me razume.

Izašli smo. Napolju me je če- kao moj konj. Dovedi su ga iz šta- le. Uzjahali smo, i napustili grad. Moji pratioci ponašali su se prilično pristojno. Nisu bili od onih kojima treba da se tek do- kazuju. Ne, oni su bili svesni svoje moći i vrednosti.

Džimi Kvejd poslao je po me- ne četvoricu. Znači, nije hteo da me potceni.

Jahali smo kroz divlju, pre- krasnu oblast Meza, uvek pre- ma jugu, odnosno prema grani- ci. Kada se Sunce uzdiglo visoko na nebu, i svojim zracima obas- jalo sve ispod sebe, ugledao sam ranč Kvejdovih. Glavna zgrada bila je na dva sprata, i svojom

lepotom izdvajala se, i primećivala izdaleka. Sigurno je u dvorištu i vodoskok i divna bašta — pomislio sam. Svuda oko glavne zgrade puno pomoćnih, manjih zgrada, magazina, radionica, koralala. Naokolo polja i livade.

Nešto dalje, na pola milje od ranča, bilo je meksikansko selo. — Odatle Džimi sigurno dobavlja jeftinu radnu snagu — razmišljao sam.

Zaustavili smo se pred ulazom u dvorište. Dotrčase neka meksikanska deca, da bi preuzela naše konje.

— Pođi napred, ravno prema ulazu! — naredi mi nepoznati komandant, pokazavši pri tom rukom pravac u kome treba da krenem.

— Brže, bitango! — drznu se zatim. — Kreći već jednom, šta čekaš? — Pogledao sam ga besno, i malo je nedostajalo da ga tresnem po nosu. Ipak sam se savladao. Dok smo prilazili kući, razmišljao sam.

Tako veliki ranč koji leži sa obe strane granice mora da ima i četu ljudi koji brinu o njegovoj bezbednosti. Drugačije ne bi moglo da bude. Bilo je još uvek okolo Apača, lovokradica, bandita. Čovek koji me sprovodi sigurno je jedan od »glavnih«, možda rukovodi tom četom. Visok je skoro kao i ja, ali nešto širi, jači, možda i žilaviji. Imao je tamnu boju kože, kao Apači, ali verovatno nije imao indijanske krvi, možda nešto sasvim malo. Nije ni Španac. Čuo sam da ga zovu »Sago«. Mora da je to skraćenica od »Sakvero«, a tako se zovu ogromni kaktusi u pustinjama Arizone. Njegovo prezime nisam još saznao. Stalno je

išao neposredno uz mene, nešto malo iza mene. Ušli smo u dvorište. Bilo je stvarno prekrasno! Na gornjem spratu kuće bila je terasa, lepa, velika. U dvorištu dva vodoskoka i bazen sa zlatnim ribicama. Ispred pokrivenog ulaza ugledao sam postavljen sto, za doručak. Tu je Džimi Kvejd čekao mene. Odmah sam znao da je to on. Mislim da je sreća za mene što nisam imao uza se oružje, a i to što je iza mene išao opasni Sago. Nije mi bilo baš jednostavno i lako da mirno izađem pred čoveka koji je u mojim očima bio odgovoran za smrt moga brata Džeka. U meni se prema njemu odjednom stvorio hladan prezir, mržnja, i želja da se s njim obračunam, da ga zgazim i uništim. S mukom sam se savlađivao, pokušavajući da budem razuman, da nikako ne prenaglim. Ipak, kada sam progovorio, zvučalo je to prilično drsko i izazivački:

— Šta želite od mene? Da mi ogulite kožu, ne bi li vaš sin već jednom uvideo koliko ste moćni? Da li opet hoćete da učinite nešto što on nije u stanju, jer on, naravno, nije kao vi. Za ime sveta, zašto od tog mladića stvarate bogalja? On se dobro borio. Sve je dao od sebe, sve što je mogao i umeo. Borio se prilično fer. Mogao bi skoro da bude ponosan na taj poraz da se vi...

— Sedite! — prekide me on. — Ono što vi pričate i ja odlično znam. Čuo sam da se pošteno i junački borio, a čuo sam i to da ste vi prekinuli borbu kada ste videli da on više ne može. Poželeo sam da vas upoznam. Jer, mnogi bi, da su bili na vašem

mestu, napravili od njega doživotnog bogalja. Sedite, stranče, i doručkujte sa mnom.

Bio sam iznenađen, ali i u dubokom uverenju da je Džimi veoma opasan. Mislio je, ili se pretvarao da misli, da mu ja nisam neprijatelj, jer bih, u protivnom, uništio njegovog sina, jedinog naslednika. Da, znam i sam da sam vrlo lako mogao da ga sredim, pogotovo što je mladić zabranio da se iko meša u borbu. Da je Džimi znao da sam mu zakleti neprijatelj, sigurno bi već naredio da me ubiju. Ali, znao sam to, on je želeo da me pridobije za sebe, da uz sebe ima još jednog odvažnog i hrabrog čoveka koji će bez pogovora štititi njegove interese. Bilo je to lukavo od njega. Bogati ljudi hoće da gospodare bilo da vas primaju kao prijatelja ili kao neprijatelja. Oni znaju da je nekada mnogo bolje ponuditi prijateljstvo nego oholost i mržnju. A znaju da u oba slučaja postižu isti cilj. Uložio sam mnogo napora da se uzdržim, i ne kažem mu otvoreno sve šta o njemu mislim, i da ne spomenem svog jadnog brata.

Seo sam za sto i prihvatio se ponuđenog doručka. Povremeno smo pogledali jedan drugog.

— Da li ste bili vojnik? — upitao me je.

— Da — odgovorio sam. — U brigadi Teksasa, pod komandom Džeksona Štajnvela.

— Da li ste napredovali u vojsci, jeste li imali neki čin?

— Da, bio sam kapetan — promrmljah, pa nastavih: — Da li vam je sad možda lakše, kad ste saznali da je vašeg sina isprebi-

jao jedan oficir Konfederacijske vojske?

On se smeškao, a onda reče:

— Ipak vam u zadnje vreme ne ide baš dobro. Vidim da ispod jakne nemate košulju.

I ja sam se smeškao, a onda dohvatih svoju kesu s novcem i izvadih pregršt zlatnika:

— Kao što vidite, mogao samo da kupim košulju da su vaši momci bili malo strpljiviji, i to mi dozvolili. Inače, vaš sin mi je pocepao košulju. A ako ste mislili da sam besposličar i prosjak, onda se varate. Doša sam u Ri Mezu jer tražim posao.

On zažmiri malo, pa me upita:

— Posao? Kakav posao?

— Toneka vas ne brine — odgovorih. — Videli ste me, a ja sam doručkovao. Da li bih sada mogao da odem?

On zatrese glavom, a onda pogleda u pravcu gde je stajao Sago, i reče mu:

— Sago, dovedi Džonija! Izbači ga iz kreveta. Ako se i ne oseća dobro, treba da dođe!

Sago samo klimnu glavom i izađe. Sada sam bio sam sa Džimijem Kvejdom. Delio nas je samo sto. Mogao sam lako da gurnem sto i dohvatim tog bogataša i zavrnem mu vrat. Iako se dobro držao za svoje godine, ne bi mogao da se meri sa mnom. Dok smo bili sami, mogao sam da ga, golim rukama, zadavim. Možda je slutio o čemu razmišljam, ali ništa nije rekao, samo se smeškao. Onda me pogleda, pa reče:

— Ne brinite, Bene Robertse. Ja nisam pozvao Džonija zato da bi mogao da vam se osveti za dobijene batine. Ne, ja hoću sup-

rotno. Nudim vam posao, prokleta dobar posao. Za taj posao plaćao bih vas kao svog prvog predradnika.

Bio sam vrlo iznenađen, ali sam to spretno prikrrio, pa upitah:

— Da li je ovaj Sago vaš glavni oslonac, pomoćnik? Ako jeste, zašto hoćete i mene da plaćate kao njega.

— Sekvero Juka je moja desna ruka — odgovori stari Kvejd. — Pre dvadesetak godina oslobodio sam ga, oteo iz ruku Apača. Negde su ga ukrali još dok je bio sasvim mali. Nije znao svoje pravo ime, i prozvali su ga Sekvero Juka. To su imena dveju vrsta kaktusa. Apači su mu dali to ime, i on ga je zadržao. Ja sam ga doveo kod sebe, školovao ga, a kasnije, kada mi se rodio sin, on mu je postao kao stariji brat; bolje rečeno, bio je njegov zaštitnik i čuvar. Džoni je odrastao, pa sam i njega poslao da se školuje. Dugo nije bio kod kuće. U međuvremenu Sago je postao moj prvi i najodaniji čovek. Ja više ne bih mogao bez njega. On mi je potreban, neophodan. Moj ranč je ogroman, prostire se sa obe strane granice. Ni na najbržem konju ne bi se mogao za nedelju dana obići. Imam puno predradnika, zaduženih za razne oblasti i delove ranča. Posedujem oko trideset hiljada goveda i tri hiljade konja. Na mojoj zemlji postoje čitava meksikanska sela, rudnici, plantaže pamuka. Bez Sago, ja bih sve to teško mogao da kontrolišem i držim u redu. Zato moram da pronađem čoveka koji će da se brine o mom sinu Džoniju, čoveka koji će mu u

mnogim stvarima služiti kao uzor, nekog koga će on da sluša i poštuje, i koga će da pokuša da prevaziđe. Kažete da se borio fer protiv vas, ali to nije zavisilo samo od njega. A to je osnova svega što hoću da vam kažem. Nije redak slučaj u svetu da nekadašnji neprijatelji jednoga dana postanu dobri drugovi. Posebno se kroz borbu uočavaju odlike i jednih i drugih, i to veoma mnogo. U poslednje vreme moj sin se druži sa momcima koje sam mu ja odabrao. Te momke ja sam mu dodelio kao neku vrstu telesne garde. Želeo sam da zajedno sa njima izvršava moje naredbe i zadatke. Saznao sam da ga oni slepo slušaju, jer, ipak, on je sin njihovog gazde. Nekada se ne slažu sa njim, ali su nemoćni da mu se suprotstave. Džoniju treba čvršća ruka, neko ko će...

— Znam već — prekidoh ga. — U svakom slučaju možete da nađete takve momke koji bi, za čašu piva ili nekog drugog pića, uradili sve što im kažete. Ako sam vas dobro razumeo, vi želite da nađete za vašeg sina nekog čoveka čvršće ruke, nekog ko će povremeno, ako zatreba, i da mu se suprotstavi. Ja vidim da vi u meni vidite tog čoveka. Jesam li u pravu?

Pogledao me je, i klimnuo glavom:

— Da, mislio sam na vas. Vi ga niste sasvim pretukli, iako ste to mogli. Niste ga ubogaljili. Znači niste mu neprijatelj, a samim tim ni moj. Borili ste se pošteno. Osim toga, bili ste oficir, i sigurno je puno toga još ostalo u vama, mogu da se opkladam!

Eto, zbog svega toga trebalo bi da pokušamo da radimo zajedno.

— A ako Džoni to ne želi? — upitao sam, i pri tom sam još uvek jedva uspevao da prikrijem svoju začuđenost.

— Videćemo — reče on. — Rekao sam da ga dovedu..

Jedno vreme smo ćutali, i čekali da se sin pojavi. Za to vreme svakojake misli prolazile su mi kroz glavu. Njemu je potreban neko ko će da čuva i štiti njegovog sina, da mu pravi društvo, uči ga. Potreban mu je oproban i sposoban čovek, neko ko će pored tog razmaženog i prepotentnog mladića umeti da zadrži, a ne da igra kako mladić bude svirao. Pored toga, mladi Kvejd treba da vidi svog idola, skoro drugog oca. To što nisam sasvim dotukao njegovog sina njemu je izgleda dovoljno dobra preporuka. Nisam mogao o tome duže da razmišljam, jer se uskoro pojavio mladi Kvejd. Jedva je išao, pomalo je hramao. Sago mu je već sve rekao. Sada je Sago stajao po strani, i sve nas budnim okom posmatrao. Primetio sam da tako stalno radi. Džoni klimnu glavom ocu, u znak pozdrava, a onda pogleda i mene, pa odbrusi:

— Ovoga ću ja još da sredim, sam ću da ga ubijem, oče! Neće biti potrebno da narediš da ga išibaju. Kada se oporavim, borićemo se revolverima. A onda ću da mu vratim milo za drago. — Gledao me je unezvereno, oholo. Video sam u njegovim očima opasno svetlucanje. Dok je govorio, usta su mu se krivila. Od bola ili od besa? Ne znam. Znam

samo da je sav bio u ranama. Rasekotina na usni mu puče, i krv se razli niz bradu, vrat. On grubim pokretom ruke, odnosno rukavom, obrisao krv. Ja mu se obratih:

— Džoni, mislim da smo ravnopravni. Ako ti, ipak, želiš da pokušaš da me još jednom izazoveš, i, kao što tvrdiš, da me središ, prvo moraš da postaneš pravi čovek. Za godinu-dve, ili za tri godine, imaćeš šansu za to, ali sada ne. No, čemu to? Pa ti si se dobro borio. Nije zapravo ni bitna pobeda, već koliko si truda uložio. Ti sada ne bi mogao više da daš. Tvoj otac hoće da nas dvojica živimo u miru. Ali, to će moći da se ostvari samo ako nas dvojica sve počnemo iz početka, ako zaboravimo šta je bilo. Reci mi iskreno, šta bi ti uradio da si bio na mom mestu, i da te je neko onako ošišao onda po obrazu, tamo na mostu, kao što si ti mene?

Gledao me je još uvek besno. Znao sam da još oseća na sebi moje udarce, i da mu nije lako da me prihvati.

Njegov otac progovori:

— Mladiću, svako ko želi da bude nešto, pa i onaj ko to već jeste, mora uvek da se dokazuje, da radi i uči. Osim toga, postoji pravilo prema kome treba da se upravlja i onaj veliki i onaj koji to želi da postane, a to je: ako ne možeš da pobediš neprijatelja, gledaj da ti on postane prijatelj. Ako ti on bude prijatelj, ti ćeš postati jači i moćniji. Bena Roberta mogao bi da pridobiješ kao što sam ja Sago. Ja hoću samo jedno, moj mladiću: da jedno vreme budete zajedno. Recimo, mesec dana. Ako ti se to ne bude

svidelo, odustaćemo od tog plana. Ali, tek za mesec dana. Da li si me razumeo?

Džoni me je ispitivački merio, a onda klimnu glavom, okrete se, i ćutke napusti kuću.

Moćni otac mi se obrati rečima:

— Uskoro ćete dobiti zadatak. Na tom poslu trebalo bi da se zbližite. Želim da Džoni postane pravi čovek.

*

Dva dana nisam video Džonija, iako su nam sobe, u velikoj kući, bile jedna pored druge. Verovatno se stideo da pokaže svoje lice, puno modrica. Imao sam vremena, pa sam malo razgledao ranč. Mnogo šta sam video i upoznao. Obedovam sam uvek za istim stolom, kao i Džimi Kvejd. Ponekad je bilo i gostiju, predradnici i oni koji su nadgledali imanja. Dolazili bi po nova uputstva, ili slično. I iz Meksika su dolazili neki ljudi, ponajviše je bilo rudarskih inženjera. U kući je uvek bilo živo, i ja sam shvatio da je Džimi Kvejd zaista moćan bogat čovek. Već trećeg dana boravka dobio sam i ja posao. Džimi Kvejd me je pozvao na razgovor. Kada sam stigao, sin Džoni bio je već u sobi. Otac je sedeo za ogromnim pisaćim stolom, dok je Džoni stajao pored njega, naslonivši se lako na visoki naslon stolice. Njegovi prsti nemirno su se poigravali malim, izrezbarenim ukrasom na stolici. Lice mu je izgledalo normalno, kao i ranije. Gledao me je tako da nisam bio u stanju da odredim šta misli. Vešto je skrivao svoje misli. Nisam mo-

gao da saznam da li mi je još neprijatelj, koji se samo pretvara pred ocem, ili je stvarno bio spreman da pokuša da se sa mnom sprijatelji.

No, njegov otac, Džimi Kvejd, znao je tačno šta želi. Rekao je sledeće:

— Iz Meksika je došlo nekoliko Apača, svega trojica ili četvorica. Ali, sa njima je Karlos. Prošle godine oterao sam tog Karlosa u brda Sonore. Bio je teško ranjen, i ja sam se nadao da neće preživeti. Ali eto, on je ozdravio, i došao je sa nekoliko svojih vernih drugova. Oni su ga i negovali. Došli su u moju oblast, napadaju moje granične stražare, ubijaju moje ljude, oduzimaju im oružje, hranu i stoku. Njihov cilj je Arizona. Žele da odu na teritoriju Arizone, jer tamo ima još bandi koje slobodno vršljaju, i koje bi Karlos mogao da pridobije da za njega rade. Ako bi uspeo da tamo stigne, Apači bi ga oduševljeno prihvatili. Tražim od vas dvojice da ga uhvatite, i da mi donesete njegov skalp.

Poslednje reči izgovorio je veoma brzo i oštro.

— Samo nas dvojica, Džoni i ja? — upitao sam.

Klimnuo je glavom i rekao:

— Njega ne može da uhvati veliki odred. Veoma je lukav, i sve odmah nanjuši. To je pravi vuk. Njega mogu da uhvate samo oni koji su spretni i lukavi kao on, koji će strpljivo da ga traže i vrebaju. Mislite na to!

Pogledao sam Džonija, i primetio da mu se zadatak neobično svideo, i da se ne plaši. Rekoh Džimiju Kvejdu:

— Zar Džoni nije vaš jedinac i nasljednik? Može da se dogodi da Apači nama dođu glave.

Nasmejao se:

— Džoni mora već jednom da postane čovek, pa makar morao da se bori i protiv opasnih Apača. I ja sam, kada sam bio mlad, veoma mnogo i naporno radio. Džoni će ili da propadne ili da postane moj pravi sin i nasljednik! Drugog izbora nema! To je njegova sudbina, a i moja. Uvideo sam da više ne smem da ga štitim i čuvam. On mora sam da postane nešto, da bude kao ja. Ako to ne može, onda me neće ni naslediti. Jedino što još mogu da učinim za njega je to da mu obezbedim dobrog saputnika, vas Bene Robertse. A sada idite! Nemamo vremena za gubljenje.

Izašli smo zajedno. Nismo progovorili ni reč, ni dok smo, sa malo prtljaga, odlazili prema koralu, da bismo uzeli dva najbolja konja. Uskoro smo jahali. Tek posle nekoliko milja Džoni progovori:

— Pa lepo, videćemo kako će sve ovo da ispadne, i koliko je ko sposoban. Karlos jaše prema severozapadu, ali, ako želi da stigne u Pimu, moraće kad-tad da skrene na zapad. Pretpostavljam da je od nas udaljen najviše trideset do četrdeset milja. Po neo sam kartu naše oblasti. Na njoj su ucrtana sva sela, granična mesta, livade, usamljene farme. Mislim da ćemo negde morati da ga primetimo, i tako otkrijemo kuda se uputio. A onda nam ostaje samo da ga sačekamo. Ili? Šta ti misliš?

Potvrdih njegove reči jednostavnim klimanjem glave, i rekoh:

— Da, i ja bih tako postupio. U redu je Džoni.

Smeškao se:

— E, onda lepo. Dosad je svako ko je sa mnom jahao shvatio da sam uvek u pravu, i da ono što ja činim i kažem, treba i onda radi. Ako si, stranče, pаметan, i ti ćeš tako da postupiš. Meni je sasvim svejedno kakvog mi pratioca otac odredi dok ja mogu da činim ono što hoću. A za ono batinanje ću ti jednoga dana, stranče, vratiti. Budi siguran!

— Pa, lepo — odgovorio sam.

— Ali znaj da sa mnom nećeš baš tako lako da prođeš.

Smeškao se. Potom smo jahali mnogo milja, a da nismo progovorili ni reč. Bilo je veoma toplo, sparno.

Sunce je pripeklo, a vreo vazduh treperio je iznad crvenkastih stena, uvala, brda. Ipak, svuda su bili lepi predeli. Nailazili smo i na rečice, senovite kanjone, mnogo zelenila. I mnogo stoke smo videli.

Tog dana dva puta smo, u daljini, ugledali neke jahače. Bili su to radnici Kvejdivog ranča. Ugledali smo i ljude koji su cele godine putovali kolima, da bi žigosali stoku. Kvejdiv žig bio je u obliku slova »Q«, koje nije baš lako imitirati.

Kada je počelo da se smrkava, primetili smo, između dva brdašca, dim. Džoni opet progovori prvi:

— Tamo, gde se vidi onaj dim, nalazi se farma Paka Rodrigeza. Samo je pola farme njegovo. Tu ima veoma dobrih pašnjaka. Pako tu živi sa svojom porodicom. Ali, izgleda da sad farma gori. Sigurno je to Karlosovo de-

lo. — Začutao je. Osetio sam, naslutio, da mu je nekako drago što farma gori. Shvatio sam da taj mladić nema u sebi ni trunke osećanja ni sažaljenja.

Dok smo jahali, imao sam vremena, i dosta sam o svemu razmišljao. Pri tom mi nikako nije izlazila iz glave činjenica da je on, ipak, ubica. To je sigurno znao i njegov otac. Šta vredi! I on je bio isti. Mora da je i on ubijao. Ako ništa drugo, dozvolio je da nevinog čoveka obese, a to je isto kao i ubistvo. Važno je da se njegov sin izvukao. Da, obojica su ubice, i ja moram da ih uništirim! Zašto ne bih to već sada počeo?

Mogao sam ovog mangupa lako da sredim, i da kažem da ga je Karlos ubio. Moje oružje mi je vraćeno. Kada bih se vratio na ranč, i starog bih lako uništio.

— Ali, ne, neću tako! Ja nisam ubica! Ne želim da na taj način osvetim brata. To nije moj stil borbe.

Jahali smo jedno vreme razdvojeno. Približavali smo se farmi. Oružje nam je bilo nadohvat ruke. Nikada se ne zna šta sve može da iskrсне. Ali, od Apača ni traga ni glasa. Već su bili otišli, ostavljajući za sobom pustoš.

Farma je gorela. Mora da nije prošlo mnogo vremena otkad su napadači bili tu, najviše pola sata.

Veče se već bilo uveliko spustilo. Ipak, uspeli smo da vidimo sve. Nasred dvorišta ležao je, mrtav, Pako Rodrigez. Bio je ubijen s leđa. Njegove snažne ruke čvrsto su zagreble zemlju. Našli smo mrtvu i jednu ženu, verovatno Pakovu suprugu. U senu smo je našli. Znali smo šta

to znači. Otkuda su mnogi gradovi počeli da plaćaju velike nagrade za skalpove Apača, i beli ljudi rušili i napadali njihova sela. Otimali njihove žene i decu, otad ni Apači više nisu imali milosti prema belcima. U životu su ostavljali samo malu decu, i odvodili ih sa sobom. Od njih su stvarali Apače. To im je značilo više nego još jedan mrtav neprijatelj. Na taj način će jednog dana imati više borca; nije bitno što je druge boje kože. Važno je da misle i osećaju kao Apači.

Kćerku su ubili. Našli smo je u kući. Imala je oko sedamnaest godina. Sigurno je i ona preživela isto što i majka. Njena dva brata, jedan je imao deset, a drugi dvanaest godina, su takođe ubijeni. Smatrali su, sigurno, da njih ne bi mogli da prevaspitaju.

Bilo mi je zlo od tih stravičnih prizora. Sav sam se preznojio. Džoni Kvejd nije ništa govorio. Oči su mu čudno svetlucale. Ipak, u glasu mu se primetio bes kada je rekao:

— Samo da ih nađemo! U pakao ću da ih pošaljem!

Bilo se već sasvim smrklo dok smo pokopali mrtve. Kada je taj težak i tužan posao bio gotov, trebalo je još da se pobrinemo za umorne konje.

Kasnije, kada smo se malo oporuzili, da se odmorimo, upitao sam Džona:

— Ti poznaješ ovu oblast bolje od mene. Šta misliš, kuda bi ta banda mogla odavde da se uputi?

On nije dugo razmišljao, već odmah reče:

— Postoje tri mogućnosti. Prvo, pet milja odavde, na jednoj farmi živi porodica Paterson. Njih je ovamo doveo moj otac, da bi odgajali jednu posebnu vrstu kukuruza. To nas je dosta koštalo, ali je moj otac mislio da se to isplati. To je jedna vrsta kukuruza koja ne zahteva mnogo vode. Ali, ja mislim da oni, ipak, nisu otišli kod Patersonovih. To je suviše blizu Rodrigezovoj farmi. Druga mogućnost je da su se uputili prema starom rudniku Monte. Ni on nije daleko odavde. Tamo radi jedan inženjer, sa nekoliko radnika. Istražuju srebrnu rudu. Moj otac misli da se modernim sredstvima i ulaganjima može mnogo dobiti iz rudnika. Najverovatnije je da Apači ni tamo nisu otišli. Taj rudnik je u prilično jadnom stanju; nekadašnje zgrade su propale. Morali bi da uđu u sam rudnik, a unutra su ljudi. Ne, nisu ni tamo otišli. Šta misliš, koliko, u stvari, ima Apača u toj grupi, Bene Robertse? Primetio sam da revnosno pratiš i proučavaš njihove tragove. Valjda se i razumeš u to, ili... Ja mislim da ih je četvorica. Jedan od njih je Karlos. Četiri iskusna, lukava sonorska vuka! Zar ne?

— Tačno je, četvorica ih je — odgovorio sam mu. Nije trebalo da ga pitam za treću mogućnost, jer je već počeo o tome da priča:

— Dvadeset milja odavde, zapadno od planine Santa Marija Meza, je poštanska stanica Pueblo. To je mala stanica. Čovek koji tamo radi je Meksikanac, a njegova supruga je Indijanka, od Apača. Poštanske kočije staju

tamo samo da bi promenile konje. Pueblo je skoro ruševina, pusto mesto. Međutim, tamo ima dobra radnja. U njoj ima uvek svega. Pretpostavljam da žele da onih nekoliko konja koje su povelili sa Rodrigezove farme dobro natovare raznim stvarima, posebno hranom. Karlos želi da svojim novim drugarima u Pimi nešto i odnese. Ne mora to da bude ništa posebno, jer svaki poklon je dobrodošao.

Odobrih njegove reči klimanjem glave, iako on to nije mogao da vidi, jer je bila noć. Znao sam da dobro govori. I ja sam tako mislio. Ako je Karlos želeo da u Pimi privuče još ljudi uz sebe, onda ne može da izađe pred njih praznih ruku. Tamo je »glavni« neki Kočiz. Ima i drugih bandi, koje se ne slažu sa njima. Njih Karlos želi da pridobije. Hoće da stvori jaku ratničku družinu, bandu, da bi mogao da pljačka i napada i veće objekte, i stekne slavu. A slava mu je bila itekako potrebna ako je želeo da se nametne kao glavni vođa, da ujedini plemena, i ratuje.

Na armiju niko nije mogao da se osloni. Bilo je tu i tamo po nekoliko vojnika, neki manji odred, i to je bilo sve. Pokušavali su da kontrolišu puteve i stanice, ali bez uspeha. Oblast Arizone i Novog Meksika bila je zapravo nezaštićena. Otkad se vojska povukla iz tih oblasti, da bi se priključila ostalima u ratu, Apači su se osilili, i prosto zaposeli te oblasti.

Rešili smo da pođemo u Pueblo. Dogovorili smo se da jašemo zaobilaznim putem, i da nepri-mećeni stignemo u stanicu.

Da li ćemo uspeti? U svakom slučaju, pokušaćemo!

Noć tamna. Ništa se nije videlo. Rizikovali smo da nam konji slomiju noge. Bilo je opasno da brzo jašemo, ali morali smo. Jurili smo uprkos svim opasnostima i teškoćama na koje smo nailazili. Samo da što pre stignemo...

*

Posle ponoći nije više bilo tako mračno, i mogli smo bolje da vidimo. Kada smo u daljini već opazili obrise male stanice, izađe i Mesec. Dok smo se približavali, nismo primetili ništa neobično, nismo nikoga videli ni sreli. Da li su Apači već bili tu? Možda skriveni čekaju da sva- ne, da ono malo stanovnika izađu iz kuća poslom, pa da lakše obave posao? A možda smo mi došli pre njih? Malo smo zastali, i razmišljali da li da uđemo u mesto ili da sačekamo zoru. Džoni reče:

— Idemo, nećemo da čekamo!
— i pojuri.

Ja viknuh za njim:

— Ne, nećemo tako!

— A kako ćemo? — upita on ljutito. Očigledno, nije mu se svi- delo što mu protivurečim. Po njegovom mišljenju, on je rukovodio akcijom, i hteo je da se sve radi na njegov način, kako on kaže. Bio je to način uobraženog derana. Nije mogao da veruje da ono što on kaže može da ne bude dobro. Odgovorio sam mu:

— Možda su oni već tu, i mož- da su nas čuli kako dolazimo. Verovatno su malo dalje ostavili svoje konje, i peške se ušunjali.

— Ili su još iza nas — odgovori Džoni. — A ako je tako, onda sa- mo gubimo vreme. Coveče, slu- šaj me. Obavezno treba da uja- šemo u mesto pre nego što to Apači urade. Mi moramo da ih tamo dočekamo. Prokletstvo! Zašto ja uopšte ovoliko pričam?

Obode konja i jurnu. Ja vi- knuh za njim:

— Stani!

— Ako baš želiš, ti me zausta- vi! — odvrati mi on.

Šta sam drugo mogao nego da pojašem za njim. Psovao sam pri tom gadno. Džoni se zaustavi na nekoliko koraka od poštanske stanice, i viknu:

— Hej, otvorite! Ovide je Džoni Kvejd. Otvorite pre nego što do- đu Apači i sve bude kasno! Tre- ba da ih zajedno iznenadimo, i uhvatimo! Dakle, otvarajte.

I vrata se za tren otvoriše. Mo- ra da su čuli da dolazimo, pa su bili spremni. Izađe neka žena. Bila je obučena kao Meksikan- ka, ali se videlo da je poreklom od Apača. Džoni ju je poznavao, jer joj odmah viknu:

— Da li je kod vas sve u redu, Džoana?

Bila je to, dakle, supruga sta- ničnog službenika. Gledao sam je, i čuo kako je odgovorila:

— Sve je u redu, gospodine.

Više ništa nije rekla, jer je ot- počelo. Baš kada se Džoni okre- nuo, da bi me trijumfalno pogle- dao, nastala pucnjava, meci poč- še da zvižde oko nas. Jedan od Apača krio se u nekim kolima ispred kuće, i pucao je na mene. Međutim, Džoni ga je ugledao, i odmah, munjevito reagovao. Bio je brži, i pogodio je Apača. Tako mi je spasao život. Brzo sam sja- hao. Jedan metak okrznu mi čiz-

mu. Pažljivo sam pogledao odakle doleću meci, i ugledao sam još jednog protivnika. On pokuša da se brzo sakrije, ali ja sam ga, za delić sekunde pre, pogodio, i on pade. Nasta kratko zatišje, a onda čusmo kako žena jauknu. Neko iz kuće pucao joj je u leđa. Videsmo kako žena pade ispred ulaza. Jedan metak pogodi Džonijevog konja. Džoni hitro sjaha, i sakri se iza konja, koji je polako padao. Pucao je u pravcu otvorenih vrata. Ugle dasmo kako jedan Apač izlazi iz kuće posrćući. Ali, dok se tako teturao, istovremeno je i pucao. Srećom, nije nas pogodio. Džoni i ja istovremeno smo pucali u njega. Džoni je vikao:

— To je Karlos! To je glavom Karlos, pasji sin!

Znači, i Karlos je bio gotov. Ali, gde je četvrti? Stali smo, i napeto osluškivali, vrebali, trzali se na svaki šum. Grozničavo smo gledali okolo. Bilo je strašno stajati tako, nemoćan da išta uradiš. Čekali smo, a znali smo da nas iz svake senke, izbočine, zaklona, vreba smrt. U međuvremenu izdahnuo je Džonijev konj.

Iznenada se teško ranjena žena pokrenula. Jedva je nekako podigla glavu, i rekla:

— Četvrti leži unutra. Mrtav je. Moj suprug ga je ubio. Ah, moj suprug! Bio je dobar čovek, i meni je bilo lepo s njim. Ja... ja sam otpadnik svoga naroda, ali...

Nije ništa više mogla da kaže. Izdahnuła je.

Ušao sam u kuću, pronašao lampu, i upalio je, a onda ugledah i ostale. Svi su bili mrtvi. Apač i redom cela porodica.

I njih smo pokopali.

Džoni je potražio konja za sebe. Trebalo je da se vratimo. Uzjahali smo konje i pošli kući, na ranč Kvejdovih. Nismo mnogo govorili. Nešto kasnije Džoni reče:

— Da sam čekao samo još sekundu, ti bi bio mrtav. Ali, ne tražim da mi za to zahvaljuješ. I ti si dosta uradio. Obojica smo dobro obavili zadatak. Ali, ako si iskren, trebalo bi da priznaš da sam ja, ipak, bio bolji od tebe. Šta ti misliš?

Pitao je to oštro, videlo se da želi priznanje, poštovanje. On je ubio dvojicu Apača, a ja samo jednog. Zato se osećao većim junakom. Odgovorio sam mu:

— Ono što smo učinili bilo je, u svakom slučaju, veoma ludo. Bespotrebno smo igrali na jednu jedinu kartu, i imali smo veoma mnogo sreće. Mogli smo to i drugačije da izvedemo. Žena bi sad možda bila živa, a možda i njeni...

— Ah! — odmahnu Džoni prezirivo rukom. — Ko ne reskira ne može ni da dobije. Ja se ne plašim ničega, nisam strašljivko. A jedan Apač manje ili više, to ne znači ništa. Time ne bismo mnogo dobili. I pazi, neznanče, Bene Robertse, imaću ja prilike da ti još puno puta pokažem i dokažem da sam bolji od tebe. Sada se, eto, radujem što nas je otac udružio. Tek sada jasno shvatam smisao toga. On nas je udružio zato da bih ja na svakom koraku mogao da ti dokazujem da sam bolji. Ali, dosta sada! — viknu, i oholo potera svoga konja brže.

Bilo mi je jasno šta on uobražava, na koji način tumači naše

drugovanje. Uveče smo stigli u Ri Mezu. Mrzeo sam i prezirao taj grad, kao i Džimija Kvejda i njegovog sina, i sve njihove uli-zice. Svratili smo u štalu, i ja re-koh konjušaru:

— Pošalji odmah nekoga Dži-miju Kvejdu da mu javi da smo uništili Karlosa i njegove ljude. Recite mu i da će njegov sin doći kući malo kasnije.

Konjušar odvrati:

— Prava je sreća što ste sredili tog Karlosa. Naravno da ću od-mah poslati čoveka da javi gos-podinu Kvejdu srećnu vest. Ve-rujem da će on donosiocu dobre vesti dati pet dolara. Kada bih još mogao da jašem, sam bih od-leteo na ranč.

Džoni, koji je sve ovo slušao, pride i reče:

— Ja sam sredio Karlosa! Ja!

Rekavši to nabusitim, oholim tonom, okrete se i ode.

Konjušar me pogleda, pa reče:

— Sigurno vam nije lako sa njim. Ali, zašto ste zajedno? Ta-ko ste ga pretukli pre neki dan u salunu! On vas sigurno mrzi. Zar vi ne mislite tako? Kako to da vas je njegov otac udružio?

— Nije bilo baš teško — pro-mrmljah. — Konačno, Džimi ni-je zahtevao od mene da budem porotnik, i da osudim nevinog čoveka. To je mnogo gore, zar ne? Da li ste i vi bili jedan od po-rotnika, Frenk Lorne?

Namrštio se, i pogledao me, a onda odgovorio:

— Ne, ja nisam bio među po-rotnicima. Ali, zašto vas to inte-resuje?

— Ah, tek tako. Džoni mi je putem pričao o svom dvojniku. Ja bih rado da tu istu priču ču-

jem i sa druge strane. Ko je bio dželat? I ko je ovde sudija?

Konjušar me je nepoverljivo pogledao, a onda reče:

— Šerif ga je obesio, a sudija je bio Džon Longfel. Zato sada u salunu besplatno dobija viski, skoro se i ne trezni. Tako će, ve-rovatno, doživeti i kraj. Ponekad već vidi bele miševe. Ako sretne-te sasvim osedelog čoveka koji deluje prilično otmeno, a pijan je, onda znajte da je to naš sudi-ja.

Posle tih reči malo začuta, a onda nastavi:

— Da sam se ja nalazio među porotnicima, verovatno bih i ja glasao za to da je mladić kriv. Da li vas sve to interesuje samo zato što vam je Džoni Kvejd pri-čao o svom dvojniku koga su obesili?

Klimnuh glavom, i podoh da-lje. Nisam mogao više da ćutim, a nisam smeo ni da se odam. Po-šao sam prema hotelu Dženifer Kenon. Radovao sam se što ću je videti, i biti sa njom. Kamo li je samo Džoni Kvejd otišao? Vero-vatno i on ima neku devojk, pa je svratio malo do nje. Nešto mi je pričao o nekoj Končiti, o tome da je veoma lepa. . .

Iznenada iz jedne kuće izađe šerif. Preprečio mi je put, i ja stadoh. Čekao sam bez reči da čujem šta hoće. Mirno je rekao:

— Dobio sam neke vesti iz Santa Roze, koja je odavde uda-ljena oko sto pedeset milja. Nai-me, tamo je, pre možda dve ne-delje, neki momak prodao pet ukroćenih divljih konja. Mogao bi to da bude brat onog bandita koga smo ovde obesili, a koji je tako ličio na Džonija Kvejda. Slušajte dobro. Taj čovek, kažu,

ima tamnu kosu, plave oči, kolt nosi sa leve strane, a na licu ima nekoliko ožiljaka. Nos mu je malo kriv. Hej, šta mislite, ko odgovara ovom opisu?

Ja sam odlično znao da je reč o meni, i znao sam da i on to zna. Ipak sam odgovorio:

— Takav opis mogao bi da odgovara mnogima. Mogao bih da se opkladim da u krugu od dve stotine milja bar deseterici mogu da se pripišu takvi znaci. Pa, eto; i ja spadam u njih. Ali, ja nisam taj! Ja nisam prodavao nikakve divlje konje u Santa Rozi! A sada, Ale Manene, sklonite mi se s puta! Ne želim da vas obilazim. Ako i dalje želite kavgu sa mnom, počnite odmah!

Načinio sam, polako, tri koraka unazad, a ruka mi pade na revolver.

— Hajde, gospodine! — rekoh. — Učinite najzad ono što želite! Ili ste se, možda, predomislili? U svakom slučaju, vi ćete da mi se sklonite sa puta! Da se opkladimo?

Stajao je ispred mene, ogroman, malo povijen, i ispitivački me je gledao. Instinkt ga je opomenuo da se ja ne šalim, i da je bolje da se skloni. Tiho, ali nekako opasno, se nasmeja. Opustio se zatim, i rekao:

— Tačno, ovaj opis može da odgovara mnogima. Dobro. Hteo sam malo da se našalim sa vama. Osim toga, vi ste stekli i poverenje moćnog Džimija Kvejda. U redu je, u redu. Možete da idete.

Malo se izmače, oslobodivši mi prolaz. Polako sam prošao pored njega. Znao sam da se nije predao. Šta da radim? Izgleda da ću morati da se obračunam i

sa šerifom. Ako ne želim da i mene ubiju, kao mog brata, moraću pametno i oprezno da reagujem. Ovaj šerif, sluga Džimija Kvejda, bio je ubica. Obesio je moga brata Džeka iako morao je da zna da je on nevin; čak i da je sumnjao, opet nije smeo tako da uradi. On je poslao svoga pomoćnika i još dvojicu u naše sklonište da nas ubiju. I sada je hteo da me ubije, osećao sam to. Čekaće samo zgodnu priliku.

Dok sam se tako, okrenut njemu leđima, polako udaljavao, osetio sam da nešto nije u redu, osetio sam opasnost. Znao sam da će šerif pucati kad se još malo udaljim. Zato sam se kretao veoma lagano, napeto, spreman da i sam odgovorim istom merom. Da, bio sam spreman da se branim. Pred ulazom u hotel instinkt me natera da stanem i da se okrenem. Video sam šerifa kako još uvek stoji na istom mestu.

— Šerife, ne pokušavaj ništa! Nećeš uspeti, prokleti utico! Ne igray se sa mnom!

On je ipak pucao. Ali i ja sam potegao, i to pre njega. Čim sam ugledao kako on izvlači revolver, opalio sam. On se prevario, misleći da ja treba tek da se okrenem, i tako izgubim u vremenu. Ali, dok je on nišanio, ja sam levom rukom munjevito izvukao kolt i, ne okrećući se, opalio u njega provukavši ruku ispod desnog pazuha. Pri tom sam napravio samo mali zaokret.

Moj metak ga je pogodio u grud, dok je mene njegov samo malo okrznuo po nozi. Brzo sam se udaljio, i već za nekoliko sekundi bio sam u hotelu. Nadao sam se da niko nije video taj ob-

račun. Čim sam ušao u hotel, spazio sam Dženifer Kenon. Odmah me je ugledala, a i kolt u mojoj ruci, koji se još pušio. Čula je i pucnje, ali se nije zbog toga mnogo uznemirila, jer je to tu skoro svakodnevna pojava. Gledala me je, i video sam da joj je sve jasno. Naslutila je da se napolju odigralo nešto strašno. Stisla je usta i ljutito podigla glavu. Nije rekla ništa. Prišao sam joj, i rekao:

— Dženifer, kasnije ću sve da ti objasnim. Sada moram brzo u sobu. Šerif Al Manen je mrtav. Eno ga leži na ulici. Mislim da sam ga ubio. Saznao je nekako da sam ja brat onog obešenog mladića. Hteo je da me ubije, i eto...

— Idi brzo u sobu! — reče ona, i dobaci mi ključ. — Ja moram brzo da istrčim na ulicu, jer to sada svi čine...

Čim je to rekla, potrča na ulicu. Napolju se već čula vika, dozivanje, zvižduci. Ljudi su trčali. Grad se okupljao oko svog mrtvog šerifa.

Ušavši u sobu, brzo sam se prerušio u čoveka koji je upravo ustao i na brzinu se obukao. Izašao sam i ja na ulicu. Ispred hotela je bilo mnogo ljudi. Mnogi su još dolazili. Šerifovo telo preneli su bliže hotelu, i nekoliko ljudi je čučalo pored njega. Jedan od njih, sa lekarskom torbom u ruci, uspravi se i reče glasno:

— Mrtav je. Metak ga je pogodio u srce...

Ugledao je mene, i prestade da govori. Ostali su me takođe posmatrali. Svi su već znali da radim za Džimija Kvejda, da sam neka vrsta zaštitnika njego-

vom sinu, iako sam ga pre nekoliko dana dobro premlatio.

Vlasnik saluna Bak Dale pride mi bliže i upita me:

— Da li možda vi znate ko je ovo učinio?

Zavrteo sam glavom, i odgovorio:

— Ja sam baš ovog trenutka izašao iz svoje sobe. Kada sam čuo pucnje, još sam bio u krevetu. Zašto me to pitate?

Posmatrao me je, pa rekao:

— Šerif vas nije trpeo. Primećio sam da između vas dvojice nešto postoji. Da li mogu da vidim vaš kolt?

Svi su nas pažljivo posmatrali. Izvukao sam kolt i pružio mu ga, da ga omiriše i pregleda. Bak Dale zavrte glavom, i udalji se. Izgleda da je to i za ostale bio dovoljan znak, i mnogi odoše. Njih nekoliko podigoše telo mrtvog šerifa, i nekud ga odneseše.

Dženifer mi pride. Posmatrala me je ne govoreći ništa. Zajedno uđosmo u hotel. Povala me je u svoju sobu. Unutra je gorela lampa. Čim smo ušli, ona me oštro pogleda. Izdržao sam njen pogled ne trepnuvši, i ne rekavši ništa.

— Znači, ti si ga stvarno ubio? Ali, kako to? Ja sam istovremeno čula dva pucnja. Našli su pored njega kolt i videli da jedan metak nedostaje. Kao ovdašnji šerif, on je bio kriv i odgovoran za smrt tvoga brata. On je izričito naredio poroti da glasa za to da je tvoj brat kriv, jer, kako je rekao, Džoni Kvejd ima neoboriv alibi, a, osim toga, njemu, kao bogatom sinu, nije potrebno da pljačka poštanska kola. I ta-

ko su osudili tvoga brata. Onaj pijani sudija doneo je, i pročitao, presudu. Al Manen, naš šerif, je onda obesio mladića. Sada je i sam mrtav. Da li si morao tako da postupiš?

Gledao sam je, i sećao se svih nežnosti koje mi je pružila. Odmah mi se veoma dopala, a verovatno i ja njoj, jer mi je pružila mnogo lepog. Toplinu, nežnost, ljubav. A sada, sada mora da me ispituje i proverava. Da se nije pokolebala? Treba da joj kažem sve, i rekoh:

— Slušaj me, Dženifer. Šerif me se plašio zato što je saznao ko sam ja, u stvari. Presreo me je, i želeo borbu. Nisam imao izbora. Dženifer, ja nisam namestavio da mu se osvetim za ono što je uradio; ja to ne želim da učinim ni ostalima. Ni sudiji, ni porotnicima, pa ni Džoniju Kvejd. Svi su oni za mene obične kukavice, gmizavci, plašljivci. Ja jedino želim da nekako uništim onog moćnog Džimija Kvejda. Sve je počelo od njega, on je glavni krivac. Trpeo je samo one koji su mu se klanjali, klečali pred njim. Taj šerif bio mu je desna ruka, glavni pomoćnik. Sve je radio kako mu je on zapovedao. Naravno, siguran sam da je šerif dosta i dobijao za tu svoju vernost. Ali, zar šerif nije imao i neprijatelja u Ri Mezi? Čovek kao što je bio on mora da je imao svakakvu prošlost. Verovatno su se uzajamno štitili. Dženifer, niko ne bi mogao da posumnja u mene ako bi mi ti pomogla i pružila mi alibi, kada bi me podržala u ovim mojim teškim trenucima. . . .

Ona klimnu glavom, a onda mi pade u zagrljaj.

— Ovaj grad trebalo bi već jednom osloboditi pritiska i komandovanja toga Džimija Kvejda — prošaputa, pa nastavi: — Bene, ima ljudi koji vrlo dobro znaju da tvoj brat nije bio kriv, i da je nevino osuđen. Ali, oni čute, jer se boje. Ne znam šta si namenio. Na koji način želiš da uništiš Džimi Kvejda, Bene? Da li uopšte imaš šanse za to? Ja znam dobro da ovde, u Ri Mezi, ima nekoliko ljudi koji su svesni toga da su pogrešili, znaju dobro šta su učinili, da su saučesnici teškog nedela. Od onog dana njihov život je pakao. Oni ne mrze samo sebe, i svoj kukavičluk, već i Džimija Kvejda. Mrzeli su i šerifa, jer ih je naterao da tako rade. Zato, Bene, nemoj prebrzo da donosiš sud o ljudima u Ri Mezi.

Obavila mi je pri tom svoje ruke još čvršće oko vrata, i nežno me poljubila. Bilo mi je prijatno, lepo, čudesno lepo, sa tom ženom. Shvatio sam da u njoj imam i velikog prijatelja.

*

Dok sam sledećeg jutra doručkovao, naiđe Džoni Kvejd. Delovao je prilično odmorno. Čista bela košulja, dobro obrijan, osvežen. Jedino su tamni podočnjaci govorili da nije baš mnogo spavao. Poručio je od Dženifer šolju kafe, mada verujem da je jednu već popio kod svoje devojke.

— Končita Alvares — otpoče da mi priča — je divna žena, pravi dar za muškarca. Sve bih

uradio za nju, a i za tebe, Dženifer — dodade kada nam se Dženifer približila, noseći mu kafu. Malo zatim je upita:

— Dženifer, zar stvarno ništa neće biti od nas dvoje?

Ona ga je ćutke gledala, a onda poče da rasprema po stolu.

On nastavi još bezobraznije:

— Ni moj otac ne bi imao ništa protiv tebe. Da li je potrebno da te baš zaprosim?

Pitanje je zvučalo yeoma podrugljivo, izazivački:

Posle kraćeg kolebanja, ona mu uzvratila:

— S tobom, Džoni, ne bih doživela ništa dobro. Jednoga dana će ti, tamo u meksikanskom selu, kada se budeš vraćao od Končite, neko već zabosti nož u leđa.

Džoni se više nije smejao. Malo ljutito reče:

— Moj otac bi spalio čitavo selo, i ubio bi sve Meksikance u krugu od pedeset milja.

Gledao sam ga, i video da to ozbiljno misli, da je sasvim ubeđen u ono što govori. Odgurnuo je šolju s kafom i osorno viknuo:

— Hajde, polazimo! Stari je sigurno već nestrpljiv. Inače, čuo sam da je neko ubio šerifa. Bene Robertse, da li ti, možda, znaš ko bi to mogao da bude?

U njegovim očima primetio sam čudno svetlucanje, i izazov. Pomalo ironično, i smeškajući se, ja mu odgovorih:

— Pa, ja sam bio još u krevetu kada se to dogodilo. Tvoj otac će teško naći čoveka kao što je bio Al Manen, čoveka koji će da drži ceo grad pod kontrolom, i da čini sve što je u interesu Kvejdivih, odnosno tvog oca. Razumeš li me? Verovatno je baš zbog to-

ga taj šerif i imao puno neprijatelja. Dakle, mladiću, jašemo li?

— Pošli smo. Malo zatim stigismo na ranč. Džimi Kvejd je već sve znao. Zatekli smo ga kod korala. Posmatrao je kako kauboji krote divlje konje. Jedan od kauboja bio je pravi as. Mali, suvonjav Meksikanac, koji, kada nije bio u sedlu, ništa nije vredeo. Ali, na divljem, nemirnom i razjarenom konju delovao je neobično hrabro. Uspevao je pri svakom pokušaju. Džimi Kvejd je oduševljeno vikao:

— Bravo! Hermandes, bravo! Dobro si to izveo. Dobićeš platu više i tri dana odmora. Dobro, veoma dobro to radiš!

Mali jahač se nasmešio. Videli smo da je teško išao. Mora da je zadobio neke teže unutrašnje povrede. Ta tri dana dobro će mu doći da se oporavi. Ipak, bio je ponosan, videlo se to po njemu.

Džimi Kvejd nas je posmatrao, pa reče:

— I vas dvojica ste dobro obavili posao, dobro ste sredili Karlosa! Da li ste videli kako jedan divlji konj može da se slomije? E, tako je sa svima na svetu. Sve i svako može da se pobedi, svako! Ali, za svaki posao treba da se pronade i pravi čovek. Za Ri Mezu je Al Manen bio pravi čovek. No, sada ga više nema. Izgubio sam pouzdanog, odanog čoveka. Koga bih sada mogao da postavim na njegovo mesto?

Njegov pogled pade na mene.

— Bene Robertse, da li biste vi pokušali da budete šerif Ri Meze?

Bio sam veoma začuđen, iznenađen njegovim otvorenim i neočekivanim pitanjem. Zavrteo

sam snažno glavom, i odgovorio:

— Pa, vi me jedva poznajete. Al Manen je bio vaš čovek. On vas je slepo služio. On je, umesto zakona, zastupao vas, gospodine. Vi hoćete da ja isto. . .

Nisam želeo dalje da govorim, smatrajući njegov predlog besmislenim.

— Uvek treba pokušati. Zašto odmah odustajete? Ja nemam mnogo ljudi na koje bih mogao da se oslonim, i koje bih odmah mogao da povučem sa njihovog dosadašnjeg posla. Preko granice, u Meksiku, se opet neki bandit proglasio za generala, i vršlja po mojoj oblasti. Ja moram što pre tamo da izvidim šta se to godađa, šta planiraju. Moram da pokušam da tom banditu stanem na put. Sa sobom moram da povedem čitavu armiju ljudi. Eto, u ovom momentu ne vidim čoveka kome bih mogao da poverim upravu nad Ri Mezom. Ja sam, eto, primoran da to ponudim vama, da pokušam sa vama Bene Robertse. Ja to moram da učinim. Ako me razočarate, znaću da nisam imao sreće izabравši vas, a ako mi ne budete verni, onda vi nećete imati sreće, Bene. U slučaju da prihvatite moj predlog, i budete šerif Ri Meze, zahtevaću od vas apsolutno poslušnost, potčinjenost. Vi biste bili moj šerif, jer ovo je moj grad. Ja ću, kako što sam rekao, morati preko, da se borim sa banditima. Dakle? Šta ste odlučili?

Ja ga pogledah i klimnuh glavom, a onda rekoh:

— Dobro. Biću šerif Ri Meze. Biću vam veran, gospodine Kvejde.

Dobro sam znao da ne govorim istinu, ali nisam zbog toga nimalo brinuo; čak me je to i veselilo. Moćni Kvejd hteo je da proba, pa neka mu bude! Postavio me je za šerifa kao da je on guverner! Kakav bezobrazluk!

Da, slagao sam ga, svesno sam ga slagao, da bih dobio to mesto. U tome sam video svoju šansu. Ona mi se, eto, neočekivano ukazala. U prvi mah sam se pokolebao, ali, kada sam bolje razmislio, shvatio sam da tako nešto ni u kom slučaju ne bih smeo da propustim.

Moćni otac obrati se sinu:

— Džoni, sve si čuo. Ja moram u Meksiko. Možda ću tamo morati dugo da ostanem. Taj prokleti bandit Montez Granada nikako mi ne da mira. Treba malo da ga opametim! Dakle, ti se pazi. I ne budi suviše ponosan. Pitaj za savet Bena Robertsa. Znaš, nestrpljivo sam očekivao vaš povratak. Ja planiram da već sutra krenem na put. A vi, Bene Robertse, krenite odmah natrag u Ri Mezu. Stavite šerifsku značku. Ja ću već da obavestim neke viđenije ljude u gradu o vašem naimenovanju. Nadam se da će sve biti u najboljem redu.

Energično mahnu rukom, dajući nam tako znak da je razgovor završen, i ode. Džon pođe za njim, u kuću. Nije me ni pogledao. Ja uzjahah svoga konja i krenuh u Ri Mezu. Samo jednom sam se kratko osvrnuo prema ranču. Na vratima kuće spazih Džimija Kvejda. Gledao je za mnom. Bio je zamišljen, pravi gazda, navikao da bira i smenjuje ljude po svojoj volji.

Lagano sam jahao prema Ri Mezi. Bilo je puno toga o čemu sam hteo mirno da razmišljam. Po prirodi sam prilično smiren, hladnokrvan, mogu veoma brzo i trezveno da donesem veoma važne odluke. Ipak, ovoga puta mi se činilo kao da je sve ovo samo ludi, nestvarni san. Nikako nisam mogao da se otrgnem nekom čuđenju, iznenađenju. Sve se odjednom sručilo na mene. Znao sam da me ne čeka ništa dobro, i znao sam zašto sam sve to prihvatio.

Postao sam šerif, i to odlukom jednog jedinog čoveka, apsolutnog vladara oblasti. Postavio me je da mu budem oslonac, zaštita, zakon, da poduprem i jačam njegovo bogatstvo, moć, da udaram i ubijam njegove neprijatelje, da štitim njegovog razmaženog i propalog sina! Ali, grdno se prevario!

Najzad stigoh u Ri Mezu. Otišao sam odmah u šerifsku kancelariju. Značku sam našao na pisaćem stolu, i stavio je. Pošao sam u prvi obilazak grada. Trebalo je da svi vide ko je novi šerif. Neposredno pored zgrade u kojoj su smeštene prostorije šerifa i zatvora bila je mala kuća. Ispred kuće vrt, o kome se, izgleda, već duže niko nije brinuo. Na vratima spazih natpis, po kome sam zaključio da tu stanuje sudija Džon Longfel.

Ušao sam. Sudija je leškario na verandi, dobro zaklonjen od pogleda prolaznika. Međutim, sa tog mesta on je svakoga mogao dobro da vidi. Pored njega, nadohvat ruke, flaša viskija. Vrteo je u ruci čašu. Pogledao me je. Nije bio iznenađen. Video

sam da je pijan, ali da sve shvata i primećuje.

Sudija me je spazio, klimnuo mi glavom u znak pozdrava, i rekao:

— Oho, vidim da Džimi Kvejd brzo radi! Pa, to mu je oduvek bilo svojstveno. Samo se tako postaje velik, samo tako. Dok ostali ljudi razmišljaju, dvoume se, čekaju nešto, Džimi ne gubi vreme. I uvek nalazi ljude koji će verno da ga služe.

— Da, — upaduh ja — i vas je tako našao.

Seo sam na stolicu pored njega, pokazao na flašu, i upitao:

— Da li vam plaća dobar viski, ili morate da pijete neki loš, jeftini? Uspevate li tako da zaboravite? Da li pomaže bekstvo u zaborav? Trebalo bi da vam plaća najbolji viski, zar ne?

On me pogleda podozrivo, onda promrmlja:

— Mladi čoveče, varam li se kada kažem da i vi tako postupate? I vi radite za njega, za njegov ranč, njegov grad, jer sve je ovde Kvejdovo, na pedeset milja okolo! Šta imate sada da kažete?

— Da, i ja radim za njega — odgovorih smireno. — Ali, gospodine Longfele, ja ću nešto da vam kažem, i čujte to dobro! Ja nikada ne bih zbog njega, ili bilo kog drugog, dozvolio da obese nevinog čoveka, ili nekšto slično tome. Da li ste sada vi mene razumeli? Zbog toga ja nikada neću morati da se napijam, da tražim utehu i mir u piću, u zaboravu. To sam hteo da vam stavim do znanja, gospodine Longfelove! Ili, možda, želite da vas zovem »gospodine sudijo«? On me pogleda, pa zgrabi flašu i napu-

ni čašu. Brzo je ispio. Pri tome me je stalno merio,

— Mladiću moj, — reče zatim — kod njega možete samo da birate jedno od dva zla. Ili ćete da mu služite verno kao pas, da radite sve što od vas zahteva, ili ćete da nestanete sa ovoga sveta, lako i nečujno, veoma brzo, kao neki mali, nevažni stvor. A njemu je to sasvim svejedno. Ako ga vi ne poslušate, neko drugi će to sigurno da uradi. I tako, vrtimo se u začaranom krugu, nemoćni da izađemo iz njega. Tonemo, tonemo u blato, sve više.

*

Ljudi u gradu su me posmatrali. Šerifska značka na mojoj košulji ostavljala je, ipak, neki utisak na njih. Skoro svi su već znali da sam ja novi šerif Ri Meze. Neki su me i pozdravljali. Ali, većina je to primila bez nekog naročitog uzbuđenja ili iznenađenja. Nadali su se da će i sa novim šerifom sve biti kao i dosad, da ne može da bude bolje, jer me je Džimi Kvejd postavio za šerifa. Nije ni čudo što je većina bila ravnodušna. Sada sam već jasnije shvatao kako je bilo moguće da se u jednom gradu imenuje porota od toliko ljudi koji će svi da glasaju protiv nevinog čoveka, a u zaštitu Kvejdovog sina. Pošao sam do saluna, da popijem pivo, i kupim cigare. U stvari, i ta poseta salunu imala je za cilj da se pokažem kao novi šerif. U salunu nije bilo skoro nikoga. Bilo je vreme ručku, i svi su bili kod kuća ili po restoranima.

Vlasnik saluna Bak Dale izađe iz sporedne prostorije. Buljio

je u mene, zatim u šerifsku značku, pa progovori:

— Ko bi to pomislio! Ali, na ovom svetu se svašta dešava!

Častio me je pivom, a ja sam se sam poslužio cigarom iz kutije na šanku. Prišao mi je bliže, malo se povio preko šanka, tako da bih ga bolje čuo. Govorio je tiho, skoro da mi je šaputao u uvo:

— Znam da ste vi ubili šerifa. Postoji očevidac. On priča da vas je video kako ste odmah posle pucnja otrčali u hotel. Kaže, video je i ostalo. A kada ste posle ponovo izašli na ulicu, izgledali ste kao čovek koga su probudili, koji je upravo izašao iz postelje. Već onda ja nisam poverovao u vašu priču. Instinkt mi je govorio da tu ima nečega, da ste vi umešani u to ubistvo. Ipak, nisam znao do kog stepena. Ali, kada ste mi pokazali kolt, koji je bio hladan i nije mirisao na barut, ja sam se pokolebao. No, kasnije, kada sam opet razmišljao o svemu tome, pomislio sam da ste možda zamenili kolt. Lepo, bila je to ipak fer borba. Znam, Al Manen vas je na to prisilio. Inače, da vi niste ubili njega, ubio bi on vas, i to s leđa. Čovek koji mi je pričao o svemu je sve to video. Bene Robertse, ko ste vi, u stvari? Mora da je Al Manen nešto saznao o vama, nešto nanjušio. Neki ljudi koje je on nekud poslao vratili su se. Mora da su mu ispričali nešto zanimljivo o vama. Šerif vas je zbog nečega proganjao i sumnjičio. Da li biste mi rekli, Bene Robertse, ko ste vi? Zašto vas je šerif gonio?

Pio sam pivo i polako pušio. A onda stavih dolar na šank, i, po-

gledavši Baka Dala pravo u oči, rekoh:

— Zašto bih vam rekao?

Izraz njegovog lica postade nešto tvrdi, neka nadmenost mogla se pročitati na njemu.

— Već sam vam rekao — nastavi on — da se na svetu svašta događa. Znate, ja bih mogao da Džimiju Kvejdu nekako došapnem ko je ubio njegovog šerifa, a onda...

Naglo je začutao, jer je shvatio da je previše rekao i da ostalo ne mora ni da kaže. Ja mu, smeškajući se, odobrih klimanjem glave i rekoh:

— Džimi Kvejd će nekoliko sedmica biti daleko odavde. Odlaži u Meksiko. Ide da zaštiti od bandita svoju zemlju i svoje rudnike. Preko su se opet pobunili meksikanski banditi.

Bak Dale dodade:

— Znam, Montez Granada. Taj je veoma opasan, i sve je opasniji. Svakako! Džimi Kvejd treba da ga uništi. Pokušao je to već nekoliko puta, ali uvek bez uspeha. No, to nema nikakve veze. Ja bih mogao, bilo gde da se nalazi, da ga o svemu obavestim. Ovde ima ljudi koji će za jedan dolar sve da urade za vas. A onda će se pojaviti Sago Juka, i sve će da dovede u red. Da, Da! Bene Robertse, zašto mi ne kažete ko ste i šta zapravo želite? Kakva je to igra koju vodite?

— Pa, šta vi mislite? — upitah ga.

Gledao me je jedno vreme ćutke, a onda reče:

— U ovom gradu je pre izvesnog vremena obešen jedan mladić. Bio je to momak koji je neobično ličio na Džonija Kvejda. Kao da su bili blizanci! Prosto

neverovatno. Taj mladić je osuđen zbog pljačke poštanskih kočija. On se branio, i tvrdio da nije kriv, da je nevin, i rekao je da to može njegov stariji brat da dokaže. Rekao je da mu se brat nalazi na pedeset milja od Ri Meze, u nekom skloništu. Objasnio je i tačan položaj tog skloništa, i molio da pronadu njegovog brata. Sve je pokušao da bi...

Ja ga prekidoh:

— Sta bi bilo da sam ja taj stariji brat tog obešenog mladića?

Malo je oklevao, a onda odgovorio:

— Ne znam. Ne znam da li ima ikakvog smisla da se čovek bori protiv Džimija Kvejda. — Posmatrao me je ozbiljno, ispitiivački. Sleže zatim ramenima, pa nastavi: — Stvarno ne znam da li ćete uspeti. Lično mislim da vi niste dovoljno dorašli toj borbi. Morali biste mnogo, mnogo više da uložite i pokažete.

— A onda? — upitah.

On pređe rukom preko čela i usana, kao da nešto hoće da kaže, a nije siguran da li to treba da kaže, pa reče:

— I ja sam bio jedan od porotnika. Glasao sam za to da je mladić kriv.

Video je sigurno, u mojim očima srdžbu i prezir, i ruka mu polako pođe ispod šanka, gde je verovatno držao oružje. Ja odmahnuh glavom i viknuh:

— Ne, tako nećemo! Ne bi imalo smisla da sredim nekoliko bednika, vernih gazdinih pasa, a da samog gazdu ostavim u životu, da i dalje radi šta hoće, da i dalje obučava nove sluge i dresira nove pse. Znam dobro, svi vi porotnici poklonili ste svoje poverenje šerifu, koji je tvrdio

da sin jednog moćnog, bogatog čoveka nikako ne bi mogao da bude počinitelj onog nedela, razbojničke pljačke. Lakše vam je bilo da osudite stranca. Pri tom se niste osećali mnogo krivim, jer je svoju odgovornost na sebe preuzeo šerif. Osim toga, zašto biste od moćnog Džimija Kvejda napravili svog neprijatelja, zašto da mu se zamerite? Da, da, tako je to bilo, Dale. A sada, posle toliko vremena, kod pojedinih od vas budi se savest, nešto se pokreće u vama, i govori vam da ste loše postupili. Više ne možete mirno da spavate. Osudili ste nevinog čoveka, i prokleta brzo sproveli presudu u delo. Ja mislim da bi trebalo da svi mrzite Džimija Kvejda, da ga stvarno mrzite. Zbog njega ste postali bedni dželati, kukavice! Zato i nema nikakvog smisla da čovek vas kažnjava. Vi ste suviše mali, bezvredni stvorovi, da bi čovek prljao ruke s vama. Grad Ri Meza je pun takvih bednika kao što ste vi, Dale.

Posle svega što sam mu rekao, okretom mu leđa i pođoh prema izlazu, kod vrata zastadoh i rekoh mu još:

— Ako neko bude pitao ko sam i šta tražim u ovom gradu, ja bih mu, Dale, da sam na vašem mestu, odgovorio da ne znam, i da me to ne interesuje. Neka pitaju mene lično, a ja ću znati šta da im odgovorim. Ja sam sada šerif u ovom gradu, i meni mora da se veruje...

Pošao sam ulicom, do hotela Dženifer Kenon. Bilo je kasno za ručak, pa sam znao da će tamo biti malo ljudi. Tako je i bilo. Ispred ulaza sam sreo nekoliko ljudi koji su baš izlazili.

Dženifer je raspremala stolove. Čim me je ugledala, pride mi i reče:

— Sedi za onaj sto u uglu. Odmah ću da donesem nešto da nas dvoje ručamo. Ni ja nisam još ručala.

Seo sam za sto koji mi je pokazala. Bilo je to dobro mesto. Mogao sam da gledam na ulicu, da posmatram šta se dešava, ko sve prolazi. Zapalio sam cigaru, i čekao Dženifer. Ubrzo sam ugasio cigaru, jer mi nije prijala. Bio sam gladan. Počeo sam opet o svemu da razmišljam. I Bak Dale je sada sigurno na muci. Dobio je ono što je tražio. Nekako sam osećao da nije toliko loš čovek, i da će da me razume, a možda, ako zatreba, i da stane na moju stranu. Činilo mi se da ne podnosi Džimija Kvejda. No, možda je hteo da me iskuša? Možda u gradu ima još takvih kao on. Mora da i ostali porotnici mrze Džimija Kvejda. To bi trebalo da iskoristim.

Da, potražiću i ostale porotnike! Videću šta misle i osećaju. Moram da u njima probudim svest, da ih nateram da misle kao ljudi. Za to nije nikada kasno. Ako uvide svoju grešku, i pokaju se, to će biti za njihovo dobro.

Dženifer donese jelo. Počeli smo da ručamo. Divio sam se njenom ljupkom, otmenom držanju. Umela je da očara čoveka čak i sitnicama. U početku smo oboje ćutali. Bili smo gladni, a jelo je bilo odlično spremjeno. Iznenada, Dženifer me upita:

— Zašto si pristao da budeš šerif, Bene? Šta očekuješ da ćeš

time da postigneš? Da li veruješ da ćeš moći da izmeniš Ri Mezu? Ah, ja ne znam kako bi mogao u tome da uspeš, a da ostane veran Džimiju Kvejdu. Možda je to pitanje vremena. Ne znam. Ipak, nemoj da ga potce- niš.

— Neću — rekoh. — A možda nešto i mogu ovde da izmenim. Ne znam kako će sve da se odvi- ja, ali ja ću da pokušam. Dženi- fer, videćemo. Od tebe sam saz- nao imena većine ljudi koji su onda bili porotnici. Ostale ću potražiti u dokumentima, koji mora da postoje negde u šerifo- voj kancelariji. Ovaj grad ubio je moga brata. Posebno su za to »zaslužni« šerif i sudija. Ostali su krivi toliko što su ćutali. Dže- nifer, to jednom mora da presta- ne! Pa, ti si to i sama rekla! Dži- mi Kvejd je u Meksiku. Njegov sin Džoni je ovde, ali on me mnogo ne brine. S njim ću ja la- ko.

Gledala me je, i nepoverljivo vrtela glavom, pa reče:

— Bilo kada, stari Kvejd će da sazna istinu o tebi, a onda si mrtav. Nemoj samo da se zava- ravaš da te je on ovde ostavio da šerifuješ bez prismotre. Bene, možda ću jedino ja plakati za to- bom. Da li nameravaš da i dalje ostaneš u hotelu, ili ćeš da se preseliš u šerifov stan?

— Preseliću se, Dženifer. Ne bih želeo da i ti zbog mene bu- deš u opasnosti, u slučaju da sve krene naopako. Zašto ti uopšte živiš u ovom gradu? I kako si došla do ovog hotela, Dženifer? Morao sam najzad da te to pi- tam.

Ona se smeškala, ali nekako ozbiljno.

— Ah, — reče — oduvek sam živela ovde, sa roditeljima. Moj je otac bio putujući trgovac, a majka je izgradila ovaj mali ho- tel. Kad su mi roditelji umrli, ja sam nastavila posao. Možda ću jednoga dana ovo da prbdam, i negde na drugom mestu, u dru- gom gradu, sve počnem iznova. Ne živim ovde baš rado. Ali, još uvek sam nekako vezana za ovaj grad, za ovaj hotel, za pro- šlost. Ranije, dok su mi roditelji još bili živi, nismo mogli da ode- mo jer nismo uspevali da prod- amo hotel, a da počnemo od nule u nekom drugom mestu, to nije imalo smisla. Tako je to. Onaj ko poželi da ode odavde ne dobija ništa, ništa ne može da prod- a. Jedino može sam da ode, sa tor- bom u ruci. Moji roditelji nisu smeli da se usude da pod stare dane izgube krov nad glavom.

Nisam se tome iznenadio. Znao sam da su i u to bili ume- šani prsti Džimija Kvejda. Sve je držao u svojim rukama.

Kasnije, kada sam otišao u svoju sobu, po ono malo stvari što sam imao, Dženifer dode za mnom. Zagrlio sam je, i rekao:

— Kada ovde budem sve sre- dio onako kako želim kada Ri Meza bude grad kakav treba da bude, onda ćeš možda i ti pože- leti da ostaneš.

Poljubio sam je. Ona je bila je- dino dobro koje sam imao. Bila mi je privržena. Iznenada pože- leh da sve napustim, i da sa njom odem negde daleko, dale- ko. Ali, to potraja u meni kratko, vrlo kratko. Znao sam da mo- ram da ostanem, da za odlazak još nije vreme. Moram da osta- nem i završim ono što sam zapo- čeo. Moram! Kasnije, kasnije o

svemu ostalom, pa i o Dženifer! Ako me voli, ona će da čeka.

*

U kancelariji bivšeg šerifa pronašao sam sva dokumenta u vezi sa suđenjem mome bratu Džeku. U njima sam pročitao kako je Al Manen tvrdio i objašnjavao porotnicima, u svojstvu glavnog tužioca, da je moj brat kriv za nedelo. Džekovu odbranu okarakterisao je kao čistu laž. Moj brat je, navodno, lagao zato što je hteo da se izvuče iz klopke. Žarko sam želeo da pronađem imena svih porotnika. I našao sam ih. »Pravi čovek« porote bio je kovač u Ri Mezi.

Jednog poslepodneva reših da ga posetim. Zatekao sam ga kako nešto radi. U ruci je držao ogroman čekić, i nije ga ispuštao kada sam mu prišao. Kao da je hteo da prvo vidi da li će mu čekić možda zatrebati. Posmatrao me je podozrivo, ispitivački, i čekao. I ja sam ćutao, posmatrajući šta on radi. On ne izdrža, pa prvi progovori:

— Zdravo, šerife! Šta vas je dovelo do mene?

Video sam da mu moja poseta, nije baš draga. U njegovom glasu osetio sam prizvuk netrpeljivosti. Odgovorio sam kao da nisam čuo njegovo provokativno pitanje:

— Voleo bih da znam da li ste bili prijatelj sa Al Maneom.

On grubo odgurnu neko gvožđe, koje je upravo obrađivao. Primetio sam da se malo koleba šta da mi odgovori. Najzad reče:

— Zašto bi trebalo da ja budem prijatelj Ala Manea?

Gledao me je pri tom nepoverljivo, a njegovo oznojeno lice izgledalo mi je kao maska.

— Zato — odgovorio sam — što ste kao prvi čovek porote poverovali u svaku šerifovu reč, i osudili nevinog čoveka, sugerišući to i ostalima u poroti. Niste ni pokušali da proverite da li je sve bilo kao što je šerif kazao. Slepo ste poverovali Alu Maneu. Zašto niste detaljnije ispitali okrivljenog? Zašto mu niste dozvolili da se brani, da kaže što ima u svoju odbranu? Zahtevao je da dovedete njegovog brata. Ali, ništa od toga. Vama je važnije bilo da poslušate šerifa. To znači da vam je on bio veliki prijatelj, zar ne? Njegovoj reči verovali ste kao Bibliji. Zar nije bilo tako? Recite!

Kovač je ćutao. Iz ruku nije ispuštao čekić. Mora da je mislio da će mu zatrebati. Udario je njime nekoliko puta po nakovnju, verovatno da bi me zastrašio, a onda me je upitao:

— A zašto se vi, šerife, za to toliko interesujete? Pa, vi ste Maneov naslednik, zar ne? Za vas bi trebalo da je u redu sve ono što je vaš prethodnik radio, ili što je planirao da uradi.

Zaćutao je. Primetio sam da se nije dobro osećao u mom društvu. Vrpeljio se, i nije znao šta još da kaže. Pomislih da i njega grize savest.

— Ali, to što ste uradili bilo je ubistvo! Vi ste tražili krivca da biste spasli pravog zločinca. Neko je morao da strada. Zar to nije ubistvo?

Primetio sam da se uznemirio. Upita me:

— Šta hoćete, šerife? Šta želite od mene? Za sve što se dogodilo

odgovoran je Al Manen. To nam je on svima i rekao. Svu odgovornost preuzeo je na sebe. Mi nismo ništa učinili, baš ništa. Šerif nas je podsetio koliku zahvalnost dugujemo Džimiju Kvejdu. Rekao nam je da je jedini krivac taj mladić, mislim da se zvao Džek Špejn, i da nikako ne smemo da okrivimo sina našeg moćnog pokrovitelja i zaštitnika Džimija Kvejda. Šta je trebalo da uradimo? Da obesimo Džona Kvejda? Zar to?

Bio je uzrujan, pogođen u najosetljivije mesto. Oči su mu neobično svetlele kada je nastavio da govori:

— Verovatno smo mogli da okrivimo i nekog drugog, bandita i skitnica ima mnogo, ali sve bi bilo isto, sve bi se svelo na jedno, a to je da se Džoni Kvejd oslobodi optužbe i da se prijateljstvo sa Džimijem Kvejdovim i dalje održava. Bili smo do grla u vodi. Šta je trebalo da uradimo, pitam ja vas? Ali, dosta sam pričao, šerife. Sada mi recite šta, u stvari, želite. Zar i vi ne radite za Džimija Kvejda? Zar vi niste njegov šerif? Nije li vas on postavio, ako sam dobro obavešten?

Razljutio sam se dok je on to govorio. Posmatrao sam ga, i rekao:

— Jedno obećavam svima vama: nikada neću zahtevati ni od koga, posebno ne od svojih sugrađana, da ubiju nevinog čoveka. I nikada neću pokušati da zaštitim krivca, pa ma ko on bio. To treba da znate, i prema tome treba da se ravnate, da osećate da možete uvek da kažete istinu.

Kada sam mu sve to rekao, okrenuo sam se i pošao. Ni sam ne znam zašto sam mu sve to re-

kao. Primetio sam na njemu znake kajanja. Hteo sam da mu olakšam položaj, i da mu kažem da će ubuduće, ako se nešto slično desi, moći slobodno da govori istinu, i samo istinu.

Instinkt mi je govorio da će mi ti ljudi zatrebati. Nema čoveka na svetu koji nije počinio neku grešku zbog koje se kaje. Takvi ljudi stalno traže priliku da se iskupe, da isprave grešku. Srećni su ako mogu nešto dobro da urade.

Otišao sam potom kod još jednog člana porote. I on je glasao protiv moga brata. Imao sam pred sobom jasan cilj. Prvo sam morao da malo prodrmam građane Ri Meze, da probudim njihovu savest, i želju da se sledećeg puta drže hrabrije i poštenije. A slutio sam da će taj »sledeći put« morati uskoro da dođe.

Pošao sam na večeru kod Dženifer. Opet sam stigao kasno, i bio jedan od zadnjih gostiju. A to sam zapravo i želeo. Voleo sam da Dženifer večera sa mnom. A to je mogla jedino onda kada bi svi gosti već otišli. Dok smo zajedno sedeli i večerali, nismo mnogo pričali. Znali smo da to i nije bitno. Neka nevidljiva nit čvrsto nas je vezivala; oboje smo bili toga svesni. Ljubav? Šta bi drugo bilo! Dženifer je imala divnu, svetlu kosu, i tamne oči, lepa, senzualna usta. Znao sam kako može da ljubi i voli, i to me je opčinjivalo, davalo mi snage. Bio sam srećan dok sam je posmatrao, bio sa njom. Razgovarali smo tiho, i ona reče:

— U gradu se uveliko priča kako obilaziš porotnike i podsećaš ih na ono što oni žele da za-

borave. Protresao si ih, osvestio, učinio da možda postanu i opasni, Bene. Da, to može da bude i opasno po tebe. Pre ili kasnije, Džimi Kvejd će sve da sazna. A onda? Pa, dovoljno je da njegov sin sve sazna. On bi sve javio ocu. Bene, šta to nameravaš?

— Ni sam to još ne znam, Dženifer. Znam samo da želim da rehabilitujem svoga brata. Činim ono što sam dužan. Samo toliko mogu da ti kažem.

Posmatrala me je, a onda upita:

— Bene, da li bi odmah sada pošao sa mnom, prvom poštanskom kočijom, da zajedno ode-mo daleko odavde?

Shvatio sam da joj je veoma stalo do mene, da sam joj drag, i da želi da me poštedi neprilika. Bila je spremna da sve napusti, i pođe sa mnom, bilo kuda. Dugo sam je gledao, nežno, zahvalno, a onda odgovorih:

— Draga Dženifer, kad sve ovo bude gotovo, i ako ostanem živ, na rukama ću te odneti odavde, kako znam i umem. Sve ću za tebe da uradim, sve da pokušam, samo da budeš srećna. Razumeš li me, Dženifer? Tvoja sreća biće i moja! Ali, sad ne mogu da odem. Ne mogu da ostavim bratovljev grob tek tako. Još mu nisam ni otišao na grob. Ne smem još da se odam. Dženifer, ja se nadam da me razumeš.

Stegao sam joj čvrsto ruku, a onda ustao i pošao prema izlazu.

Dugo sam šetao gradom. Želeo sam da me svi vide, da uoče da sam ja novi šerif Ri Meze, i da se pri tom zapitaju:

— Kakav li je čovek ovaj novi šerif?

Posmatraće me, a jednoga dana će da se zapitaju kakvi su oni ljudi, šta su učinili, a nije trebalo da učine.

Nekoliko jahača stigoše odnekud u grad. Primetio sam da su otišli u salun. U gradu je bilo nekoliko saluna i pivnica. Grad je bio prilično živ. Ljudi su stizali, odlazili, saluni i pivnice bili su uvek puni. Primetio sam da su stigli i vagoni puni rude. Ljudi su ih užurbano istovarali. To je bila Kvejdova roba.

Prošao sam pored Daleovog saluna. Primetio sam ispred ulaza puno privezanih konja, i to dobrih. Jedan je bio posebno uočljiv, sa sedlom obloženim somotom. Znao sam odmah čiji je to konj. Džoni Kvejd došao je sa društvom da se malo zabavi. Dvoumio sam se da li da uđem. Setio sam se šta se prošli put desilo, kada sam ga tu sreo. Pomalo sam se pribojavao da se slično i noćas ne dogodi. Džoni Kvejd je ionako nemoguć, a još ako nešto popije! Razum mi je govorio da ne bi trebalo da ulazim. Međutim, ja sam bio od ljudi koji sve čine više nagonski, koji ne pokušavaju ništa da izbegnu. Nisam imao određen cilj, ali odlučih da uđem. Možda sam se potajno nadao da će se ukazati neka zgodna prilika, koja će dovesti do konačnog raspleta događaja.

Ušao sam u salun. Džoni, sin moćnog oca, sedeo je za stolom i igrao poker sa društvom. Sto se nalazio u uglu saluna, uz šank. Za istim stolom s Džonom su igrali poker vlasnik saluna Bak Dale, sudija Džon Logfelov, poštanski činovnik, službenik že-

leznice i dva rudarska inženjera. Kada sam prišao stolu, Džoni me oštro pogleda. Oči su mu se caklile. Setio sam se događaja o kome sam puno slušao — kada je Džoni na pokeru izgubio očev novac, pa pljačkom poštanskih kočija pokušao da sve nadoknadi. Tada su stradala dva nevina čoveka i moj brat. Džoni je bio strasni kockar, i hvalio se da je najbolji igrač.

Ironično mi reče:

— Ah, evo i našeg velikog šerifa! Da li ste već pronašli ubicu Ala Manea? Bene Robertse, hoćete li da igrate sa nama? Da li uopšte imate novaca? Ja danas dobijam! Sve pobeđujem danas, sve!

Rekao je to tako oholo i izazivački kao da je očekivao da mu se neko suprotstavi, kao da je hteo kavgu. Ali, niko ne reče ništa. Smeškali su se. Ja mu odvratih:

— Ne, Džoni, ja ne mogu sebi da dozvolim da igram sa bogatima. A što se tiče vaše pobede, sumnjam u nju. Za ovim stolom vidim prave kartaroše. Baš zato, Džoni, što neizostavno želite da pobedite, vi ćete da izgubite.

— To ćemo još da vidimo, veliki šerife! — smejurio se on, i nastavio: — Ako se ovde, za ovim stolom, pošteno igra, onda niko ne može da me pobedi. Navratite za jedan sat, pa ćete da vidite gomilu novca ispred mene.

— Ništa od toga! — rekoh mu ja, i udaljih se.

Za momenat sam pogledao Baka Dalea, i učinilo mi se kao da sam u njegovim očima pročitao neku zahvalnost, razumevanje. Prišao sam šanku. Posluživala je supruga Baka Dalea. Pri-

metio sam da ima i meksikanske krvi u sebi; bila je veoma lepa. Zamolio sam je za pivo. Smeškala se, dok su me njene oči ispitivale. Pružajući mi pivo tiho mi reče:

— U pravu ste, on će sigurno izgubiti. Šta da radimo?

Shvatio sam šta je želela da kaže. Odmah mi je bilo jasno da svi oni, baš svi, znaju šta se desilo onda kada je Džoni u El Pasu izgubio očev novac na pokeru: znali su da je trebalo da on visi, a ne onaj mladić. Ali, to više nikada neće moći da se dogodi. Džoni Kvejd ostaje ono što jeste, propalica i hulja.

Uzeo sam čašu piva i počeo da pijem. Pri tom sam se povremeno okretao prema kartaškom stolu i posmatrao tok igre. Bak Dale me je opet značajno pogledao, kao da je nešto hteo da mi kaže, da me upozori. Ispio sam pivo, i izašao.

Navratiću za jedan sat ponovo, mislio sam, da vidim da li je gomila novca ispred Džonija veća ili manja. Mora da je taj novac iz očeve kase. Otac mu je taj novac sigurno ostavio za tekuće poslove, isplatu radnicima i drugo. Uzeo ga je, i kocka se njime. Opet će biti gužve, znam.

Šetao sam. Grad je bio miran. Čak se ni u meksikanskom delu grada nije čula muzika. Blagi povetarac hladio mi je lice, i bilo mi je prijatno. Čuo se žagor iz saluna, a neki pripiti momak tiho je zviždukao. Čuh kako neki pas zalaja.

Nešto čudno me je obuzelo. Možda bi, ipak, bilo bolje da Dženifer i ja nekud odemo? Šta ako i ona zbog mene strada? Ona je dugo ostala pri svom is-

kazu da je Džoni Kvejd opljačkao kočiju. Kasnije, kada se pojavio dvojnik, više nije bila tako sigurna. To što joj se Džoni još uvek udvara ništa ne znači, baš ništa. Taj mladić može da bude dvoličan i otrovan kao zmija.

Odlučio sam da još malo prošetam. Imao sam vremena, i nije mi se išlo na spavanje. Ponekad bih stao u neku senku ili za ugao neke mračne kuće i osluškivao. Razmišljao sam o Džimiju Kvejdu, koji je otišao u Meksiko. I tamo je imao posede. Kako je moguće da se jedan čovek toliko obogati? Setih se pijanog, propalog sudije. Divio se Džimiju Kvejdu.

Odlučio sam da opet navratim u salun, i vidim kako stvari teku. Pokeraši su još uvek igrali. Džoni Kvejd je bio sav crven u licu. Upravo je ispijao čašu viskija. Sigurno se nadao da će piće da mu pomogne da pobedi. Ali, varao se. Pijana glava nije u stanju da bistro misli i hitro reaguje. Džonijeve šanse da pobedi postajale su sve manje. Na kraju je izgubio.

Kada sam pre sat i po odlazio kraj njega je još bilo novca. Sada je sav novac otišao. U međuvremenu je izgubio četiri do pet hiljada dolara. To je bilo mnogo, veoma mnogo novca. Za četiri hiljade dolara jedan kauboj bi morao da radi petnaest godina. Džoni Kvejd prokockao je to za sat i po. Igrao je, kockao se, bez ikakvog ograničenja, bez obzira na sumu koju je gubio.

Prišao sam stolu i pogledao Džonija. On me ošinu besnim pogledom. Polupijani mozak te-

rao ga je da još igra. Pogleda me i, cereći se, reče:

— Raduješ se, je li? Ali, kažem ti, ja ću još da pobedim. Pa, svako zlo mora da ima kraj. Ja mogu još dugo da igram, duže nego iko za ovim stolom. Mogu da izdržim do pakla i natrag. Zar nije tako, džentlmeni? Recite mi, da li ja mogu da dobijem od vas kredit? Ja ću vam dati potvrdu na tu pozajmicu. Da ne bih sada išao po novac. Pitao je to nabusito, oštro. Ljudi za stolom su znali da on ne računa na negativan odgovor.

Dvojica rudarskih inženjera su se malo dvoumili, ali ostali klimnuše glavama. Bak Dale odgovori:

— Naravno da sin Džimija Kvejda može od nas da dobije kredit.

Njegove reči delovale su na mladića kao ubod strele, jer nije rekao da kredit daju njemu, Džoniju Kvejdu, već sinu Džimija Kvejda!

Džoni Kvejd samo slegnu ramenima, i malo se povi, kao da je primio udarac bičem. Malo kasnije već je glasno psovao sve redom i pio. Rekao je:

— Dobro, dajte mi papir i pero. Videćemo šta sve još može da se desi. Nemojte da se radujete unapred.

Daleova žena pride, i donese pribor za pisanje. Dale je nemarno napisao nekoliko priznanica i stavio ih ispred sebe, kao zamenu za novac. Bak Dale počeo da meša karte. Trebalo je da otpočnu novu partiju. Radio je to veoma lagano, promišljeno. Mogao se videti svaki pokret njegovih prstiju.

Jako sam se iznenadio kada sam ispred sudije ugledao ogromnu svotu novca. Večeras su mu karte bile naklonjene. Džon Longfelou, koga su prozvali »ser Džon«, jer je bio otmenog porekla, iz Engleske je došao, ni sam nije mogao da se snađe i načudi. Stalno je buljio u novac ispred sebe. Puna čaša stajala je nedirnutu ispred njega. Iako je bio totalna pijanica, odjednom više nije pio. Viski mu više nije prijao, nije mu bio potreban. Osećao je da sada može i bez viskija da doživi mnogo šta o čemu je samo sanjao. Ogromna suma novca koju je dobio potpuno ga je preobrazila, i potisnula u njemu onu nezajažljivu strast za pićem. Izgledao je tako začuđen, rasejan, povremeno bi lizao suve, ispucale usne. Ipak, delovao je sasvim normalno i trezveno.

Ispred Baka Dalea i ostalih ležale su neznatne sume novca. Ali, oni nisu ništa ni izgubili; koliko su uložili toliko su i dobili. Sudija je bio apsolutni pobednik. Čudio sam se njegovoj hladnokrvnosti i staloženom držanju, mada sam znao da je veoma iznenađen i srećan.

Igrači dadoše ulog, i nova igra otpoče. Svi brzo ispadoše iz igre, osim sudije i Džonija Kvejda.

Džoni je bio pripit, i sav neka-ko izbezumljen. Stalno je povećavao ulog, priznanicama, i pri tom psovao, čak i pretio:

— Pazi se stari, sada si gotov! Videćemo dokle ćeš tako da izdržiš. Oh, ti pijanduro, zašto imaš toliko sreće? Ma, svući ću ja tebi pantalone, odraću te! Da, da, pre nego što prekinemo partiju, ti si gotov!...

Džon Longfelou kao da ništa od toga nije čuo, kao da te brbljarije nisu bile upućene njemu. Ali, kada je Džoni hteo da ispiše nove priznanice, da se još zaduži, on progovori mirnim, sasvim treznim glasom:

— Dosta priznanica, mladiću! Nema više kredita! Dosta je bilo. Tvoj otac to neće hteti da plati, još će da kazni nas zbog toga, jer će pomisliti da smo te mi napili da bi ti sve oduzeli, da bi ti prokockao njegovo imanje. Sad daj da vidim tvoje karte a onda prekidamo.

Glas mu je zvučao energično, autoritativno.

Džoni ga je netremice gledao, poluotvorenih usta, a onda, kao da se osvestio, viknu:

— Nitkovi jedni! Nećete više da igrate sa mnom! A ti, matori? Pijanduro, da igramo i sto godina, i da ti uvek dobijaš, ne bi mogao da dobiješ ranč Kvejdivih. Moj otac je moćan, veliki! — Malo je zaplitao jezikom dok je vikao. Gledajući ostale, produži: — Bednici! Plašite se da ja ne povratim svoj novac! Ali, pokažuću ja vama! Evo, pogledajte! Imam četiri dame! A, stari, kakve su tvoje karte? Imaš li jače karte od mene?

Zurio je u sudiju i čekao da ovaj pokaže svoje karte. Sudija je malo oklevao, a onda, naglim pokretom, pokaza karte. Imao je četiri kralja i asa. Bez reči počeo da skuplja novac, pri čemu se služio obema rukama.

Sve priznanice je uredno savio i strpao ih u džep, rekavši:

— Nadam se da će tvoj otac priznati ove tvoje dugove. Vrede oko četiri hiljade dolara. Mladiću, ti si morao da izgubiš, jer si

tako silno želeo da pobediš! Čovek ne može uvek da se osloni na sreću. A sada idi i naspavaj se! Dosta smo igrali! Ako nastaviš, više nećeš moći normalno da rasuđuješ. Dakle, hoćemo li? — On pogleda sve redom pa i mene. — Šerife, — obratio mi se — u vašoj kancelariji postoji kasa. Ja bih tamo deponovao svoj novac i ove priznanice, do sutra.

— Ne! — rekoh ja. — Ta kasa služi samo za službene potrebe, a ne za novac dobijen kartanjem. Izgleda, sudijo, da ćete taj novac morati da stavite ispod jastuka.

Reč »sudijo« posebno sam naglasio, ne bi li ga podsetio na onaj nemili događaj. On naglo začuta i pogleda me nekako nesigurno; setio se šta je bilo, šta je uradio, kako je živio u zadnje vreme. Kada je ponovo podigao glavu i pogledao me, video sam da je rešen da sve počne iznova. Obratio se poštanskom činovniku:

— Valjda će kod vas da se nađe malo mesta za moj novac.

Ali, i on ga odbi pogledavši pri tom prvo mene, pa Bak Dalea:

— Ne, ser Džone, to ne bi bilo dobro. Pa vi tu imate, zajedno sa priznanicama, oko deset hiljada dolara. To je veoma mnogo novca! To ne bih nikako smeo da primim u poštansku kasu. Ja sam veoma radoznao, Džoni Kvejde, da li će vaš otac priznati ove vaše dugove.

Rekavši to, ode.

Ona dvojica rudarskih inženjera pošli su odmah za njim. Sa njima je izašlo i nekoliko gostiju, koji su nemo i radoznalo posmatrali igru. Primetio sam me-

đu njima neke građane Ri Meze, rudare, kauboje. U salunu ostadosmo Bak Dale, sudija, Džoni Kvejd i ja. Bak Daleova supruga stajala je iza šanka.

Bak je još sedeo za pokerskim stolom. Posmatrao je čas sudiju, čas Džonija. Džoni je pio. Bak reče:

— Sudijo, ako imate poverenja u mene, ja ću uzeti vaš novac, i staviću ga u moju kasu. Vi razmislite, ja samo želim da vam pomognem; ne želim da vam neko razbije glavu zbog tolikog novca. Džoni počeo podrugljivo da se smeje:

— Njemu da razbije glavu?! Jednom sudiji! I to sada kada imamo prvoklasnog šerifa! Ali, ako neko baš poželi taj novac, onda će i vama, Dale, razbiti glavu. Vi još zovete tu limenu kutiju kasom?!

Ustao je. Noge su mu malo klecale. Uputio se prema vratima, a onda se još jednom okrenuo i rekao:

— Sutra želim revanš! Ostaću, zato, preko, u meksikanskom selu, kod moje dragane. Sutra će sav moj novac biti ponovo kod mene. Pobediću vas ja, znajte!

Poslednje reči izgovorio je zamuckujući. Bio je pripit, i hladna noć će mu dobro doći. Izašao je, a da više nikoga nije pogledao.

Sudija ustade, i reče:

— Dobro, Dale, stavite moj novac u vašu kasu. — Izgledao je nekako napet, zbunjen. Onda ponovo pogleda vlasnika saluna, i upita: — Ako bih vam ponudio ove Džonove priznanice upola cene, da li bi ste ih otkupili od mene?

— A zašto ih vi ne zadržite, sudijo? — odvrati Bak.

— Želim da odem odavde, i to rano ujutru, prvom poštanskom kočijom. Želim da odem što dalje od ove rupe, dalje od Džimija Kvejda. Odavde svako želi da ode. Ali, to ne može svako. Treba imati novaca, da se sve počne iz početka. Ovde ne možete ništa da prodate. Drugog kupca osim Kvejda ovde nema, a on neće ničije da kupi, sprečava ljude da odu, jer... — Začutao je i odmahnuo rukom, a onda opet nastavi:

— Pokušajte samo da prodate vaš salun, Dale.

— Znam ja to — odgovori vlasnik saluna. — Svako mora da ostane ovde, ili da ode, a da sve ostavi. Džimiju Kvejdu je potreban ovaj grad. On želi da svoj ogromni posed jednoga dana proglasi samostalnom pokrajinom, a bez grada to ne bi mogao. Za samostalnu pokrajinu potreban je gradski centar. Zato je njemu potrebna Ri Meza, zato ona ne sme da prestane da živi. Sudijo, ja ću da preuzmem te priznanice od vas, i to, kao što ste mi i predložili, za pola cene. Prodaću ih Džimiju Kvejdu. Vi, sudijo, sutra, pre nego što odete, svratite kod mene po novac.

Džon Longfelou klimnu zadovoljno glavom, a onda pogleda mene, i reče:

— Vi ste mi još uvek nedovoljno jasni. Ali, bilo ko da ste, bežite što pre odavde, ako možete, a ja mislim da možete. Vi ovde ne morate ništa da napustite, samo metalnu zvezdu, koja ionako ništa ne vredi.

Ali, ja mu oštro uzvratih:

— Vi, sudijo, kada ste trezni, vredite još manje nego kada ste pijani. Vidim da ste veoma prevrtljiv čovek. Najpre ste pomogli da se nevin čovek osudi na smrt, a onda igrate poker sa mogućim ubicom, uzimate njegov novac, i tim novcem želite da otpočnete novi život. Uz sve to, ne zaboravljate da oštro napadate oca tog mladića, koga ste dosad slepo slušali. Longfelou, vi ste običan nitkov!

On me pogleda, pa odgovori:

— Protiv Džimija Kvejda još niko nije uspeo da se izbori, niti je to moguće. Ni vi nećete uspeti. On vas je imenovao za šerifa, a čim mu se više ne budete sviđali, razrešiće vas te dužnosti. Ako bude hteo, u pakao će da vas smesti. Ni vi niste ništa bolji od mene, ni od svih ostalih ovde.

Rekavši to, ode.

Ostao sam sa Bakom Daleom i njegovom suprugom. Vlasnik saluna je još uvek sedeo za pokerskim stolom, mešajući lagano karte. Seo sam nasuprot njemu, tamo gde je sedeo Džoni, i gledao ga. On spusti karte na sto i pogleda me. Lice mu je bilo bezizražajno.

— Stavite ulog na sto, dolar je dovoljno — reče mi.

Uzeh dolar iz džepa i stavih ga na sto. I on učini isto. Podelio je karte. Onda smo ih pokazali jedan drugom. On je imao iste karte kao Džoni Kvejd u poslednjoj подели, a ja kao što je imao sudija, to jest, četiri kralja i asa. Sve sam odmah shvatio. Dale je bio jedan od čarobnjaka u kartama, vrstan igrač i poznavalac raznih trikova. Ono što sam slutio bilo je dakle, istina. Uzeh oba

dolara i ustadoh. Bak Dale progovori:

— Bene Robertse, ja znam ko ste vi. Onaj čovek koga je Al Manen poslao da se raspita o vama rekao mi je to. Uskoro će to da sazna i Džimi Kvejd. Shvatiće koliko je pogrešio imenovavši vas za šerifa. Zato sve treba da se reši još ove noći. Da, još ove noći, gospodine.

Njegove reči zvučale su oštro, odlučno. Nastavio je:

— Celo veče pokušavam da izazovem i razdražim tog žutokljunca. Možda ste to i sami primetili. Eto, naveo sam ga, i učinio da potroši sav novac, i da se još zaduži. Tek kada se bude otreznio, shvatiće u kakvom je položaju, i onda će poželeti da sav novac i priznanice vrati, to jest, da ih ukrade. On neće smeti da dozvoli da mi te priznanice pokažemo njegovom ocu. A i novac je očev. Svestan je šta ga čeka, zna da se jednom isto dogodilo u El Pasu. Dvojnika neće moći opet da nađe. Takav srećan slučaj dešava se samo jednom u životu. Izvukao se onda bez ikakve kazne, a nevin čovek je stradao mesto njega. Priznajem vam da sam i ja tog mladića okrivio. Ali, to više nikada ne bih mogao da uradim. Mnogi od nas misle kao i ja. Nekima je život od tada pravi pakao. Živeti, a nositi takav sramni greh na duši! No, Bene Robertse, ili Bene Špejne, vaša šansa je tu. Imate li nešto da kažete?

Posmatrao sam ga, i razmišljao, a onda rekoh:

— Dobro, pretpostavimo da ga uhvatimo prilikom provale. Kakva bi kazna bila za takvo ne-

delo? Njega treba obesiti, a to ne bismo mogli na osnovu toga.

— Važno je da ga vi odmah uhapsite, a posle ćemo već da vidimo šta će grad da preduzme. Možemo i da obnovimo proces za onu pljačku i ubistva, pri čemu ćete vi biti glavni svedok, u ime svoga brata. Grad sve zna, ne brinite! Trebalo bi da pokušamo. Ja sam ubeđen da će sve da ispadne kako treba.

Zaćutao je. Svuda tišina. Grad kao da nije disao, kao da je nešto očekivao. Končita Dale tiho reče:

— Bak više nije mogao mirno da spava. Teški snovi su ga morili. Skakao je i vikao u snu, pretio, govorio da su svi ovde ubice. Mislim da je slično i sa ostalima.

— Da, tako i treba da bude — odgovorio sam mirno.

*

Odlučio sam da malo prošetam gradom i gledam ostale salune i pivnice. Ponoć je bila odavno prošla. Često sam zastajkivao i pogledao u pravcu meksikanskog sela.

— Ako bude pokušao da provali u salun, moraće da dođe preko mosta — mislio sam.

Rešio sam da sednem pored stare šupe blizu mosta, i tu da čekam. Imao sam odatle dobar pogled na selo i most. Sve je bilo mirno. Grad je prekrila senka ogromne planine Meza. Nijedna svetiljka više nije gorela.

Čekajući, razmišljao sam gde bi Džonijeva lepojka mogla da živi, u kom delu sela. Verovatno se sada Džoni trezni, pijući kafu.

Da li će uopšte nešto da pokuša? Mislim da hoće, mora. Gori mu pod nogama. Kako su mu samo sve namestili! O tome nisam hteo da razmišljam.

Iznenada se začuše pucnji, i ja spazih kako neki čovek trči, i to baš prema mestu gde sam se ja nalazio. Hteo je preko mosta. Kada se približio, mogao sam da ga prepoznam; uprkos mraku, jasno sam video ko je. Džoni Kvejd trčao je kao lud.

— On nije ni bio u meksikan-skom selu — sinu mi kroz glavu.

Skočih iz tame, da bih mu preprečio put, ali me on primeti, i dva puta opali u mom pravcu. Srećom, oba metka su me samo okrzнула. Ja ga sustigoh i snažno gurnuh, tako da je pao. Bacio sam se na njega. Sada je bio moj. Stenjao je od bola. Ja ga okrenuh na leđa i uzeh mu oružje. Utvrdio sam da mu je revolver prazan. Počeo sam da ga pretresam. U nedrima sam mu pronašao novac i priznanice. Pošto je žurio, strpao ih je u nedra. Znači, već je uradio ono zbog čega sam ga ja satima čekao. Bak Dale je dobro pretpostavio. Meni je odmah bilo jasno da Džoni i nije bio toliko pijan, pretvarao se, hteo da nas prevari. I, eto, uspeo je. Rekao je da ide u meksikansko selo, kod svoje dragane, a nije otišao. Dobro nas je nasmario. Mora da je sve vreme bio pritajen negde oko saluna, i čekao da se mi razidemo, pa da provali.

Šcepao sam ga za košulju. Izgleda da se prilikom pada dobro ugruvao, jer je jedva stajao, i, kada je pošao, teško se kretao. Ljudi su počeli da nailaze, i da se okupljaju. Spazio sam i kova-

ča, sarača, i još neke porotnike. Svi su se, videlo se to, na brzinu obukli; izleteli su da vide šta se dešava. Svi su poneli oružje. Kada su stigli do nas, i prepoznali u uhvaćenom beguncu Džonija Kvejda, ustuknuše, kao da se ispred njih odjednom stvorio zid. Primetio sam da su uplašeni. Gurnuo sam Džonija malo napred, i viknuo:

— Da, to je stvarno on! Ovoga puta neće biti potreban nikakav dvojnik! Dobro ga svi pogledajte, da kasnije ne bi bilo neke sumnje! A možda ste se opet uplašili?

Stajali su i, od iznenađenja i užasa, ništa nisu govorili. Tek sada im je bilo jasno u šta su se uvalili kada su potrčali da pomognu Baku Daleu da uhvati provalnika. Setili su se, sigurno, da su već jednom slično doživeli, i kako je sve bilo užasno, prljavo! I Džoni Kvejd se prevario. Shvatio je njihov strah pogrešno. Mislio je da se boje njegovog oca, i viknuo je promuklim glasom:

— Ljudi, nemojte da dozvolite da vas ovaj ovde pravi ludima. Ne budite na njegovoj strani! Ja sam Džoni Kvejd! Ne zaboravite da sam ja sin moćnog Džimija Kvejda, i da je sa vama gotovo ako išta preduzmete protiv mene, protiv nas Kvejdovih. Vaš vašljivi grad više neće postojati! Imajte to na umu! A sad me pustite da idem! Jeste li čuli? Pustite me da idem!

— Mnogo ljudi bilo je već oko nas, sasvim su nas okružili. Džoni pokuša da se nekako probije kroz gomilu i ode. Ali, niko se ne pomeri. Kada je hteo silom da odgurne sarača, i prođe, ovaj

malo uzmače, toliko da bi mogao da ispruži pušku i uperi je u njega, i reče:

— Za ime sveta, ne miči se! Inače ću te ubiti!

Džoni uzmače. Video sam da mu je teško, da je verovatno prilikom pada nešto slomio, i da jedva čeka da ode. Stenjao je:

— Ah, gotov sam! Vi, nitkovi jedni! Zažalićete zbog ovoga! Moj otac će vas sve žive oderati! Sve ću da mu ispričam! Kazaću mu da ste sa mnom postupali kao sa odvratnim kojotom. Pokazaće vam on kako se postupa sa jednim Kvejdnom!

Svi su ćutali. Ja sam stajao malo po strani. Ipak, mogao sam jasno da vidim kako se raspoloženje mase menja. Pristizali su još neki građani Ri Meze. Dođe i onaj činovnik pošte i službenik teretne stanice. Malo su se progurali, i prišli bliže. Pogledaše mrko Džonija, i onaj poštanski službenik reče:

— Umrla je. Pre nego što je izdahnula, još jednom je rekla ime ubice. Više nema sumnje da je to ovaj ovde. Džoni Kvejd. Kada je čula da je neko u salunu, pošla je da vidi ko je to. Iznenađila je ovog ovde na delu. Upravo je uzimao iz kase novac i priznanice. Sinoć je, na pokeru, izgubio silan novac, čitavo imanje. Čak se i zadužio, ispisujući priznanice na ogromne sume. Sudija je dobio na kartama. Zamolio je Baka Dalea da mu, za jednu noć, pričuva u svojoj kasi taj silni novac. Ovaj je to učinio. Eto, sada znate. Ovaj ovde hteo je da vrati, da ukrade taj novac; silom je provalio u salun, i kada se Bak Daleova supruga pojavila, i iznenadila ga, hladnokrvno

je pucao u nju. Smrtno ju je ranio. Istrčao je i Bak Dale, da bi pomogao svojoj supruzi, ali on je i u njega pucao, i ranio ga. Bak Dale je, ipak, živ, ali njegova supruga je nedužno stradala. Ljudi, Džoni Kvejd je ubica! Nema nikakve sumnje! Ne, ovoga puta nema!

Zaćutao je, razjaren. Ali sada sam se ja uplašio. Zar je moguće da je sve ispalo tako strašno? Zar je moguće da je ona lepa žena koja me je pre kratkog vremena posluživala, i smejala se, mrtva? Končita Dale! Lepa Končita. Osećao sam se donekle krivim. Da li smo ispravno postupili? Eto, nestao je već jedan život. Hteli smo da uhvatimo Džonija, a stradala je nevina osoba. Nismo očekivali da će on tako brzo poći u akciju. On nije bio pijan koliko smo mi mislili da je, i koliko je on želeo da mi mislimo. I dok su Daleovi još raspremali salun, čistili, prali čaše, ili možda brojali dnevni pazar, on se već ušunjao kroz zadnji ulaz u zgrdu, i čekao. Sigurno je dobro poznavao raspored prostorija u zgradi. Možda kasa još nije bila ni zaključana. Dale i ja smo u jednom pogrešili. Pošto smo smatrali da je Džoni prilično pijan, računali smo da će najmanje jedan sat morati da se odmori, otrezni, da malo odspava. Otišao sam da ga čekam kod mosta, ali sam pretpostavljao da će naići tek pred zoru. Čak sam sumnjao da li će noćas uopšte nešto da preduzme. I Bak Dale je, sigurno, tako mislio, inače se sve ovo ne bi dogodilo. Sve je ispalo drugačije. Daleova supruga je mrtva, a on je ranjen. Džimi Kvejd je sasvim lud! Strah da

pred oca izade bez novca učinio je da izgubi razum. Pa, i na mene je odmah pucao, čim me je spazio. Osećao sam bol na mestu gde me je metak okrznuo. Dobro sam prošao, zahvaljujući samo tome što je Džoni pucao u trku, a i ja sam se kretao.

Čuh kako neko kaže:

— Trebalo bi da ga odmah obesimo, ili da ga namrtvo premlatimo, kao besnog psa!

Nisam mogao da prepoznam ko je to rekao. Čuo sam i kovača:

— Končita Dale bila je divna žena. Da, trebalo bi da ovu beštiju obesimo!

— Najzad sam morao da pridem i da nešto i sam kažem:

— Ne! To ne možete da uradite, ljudi! — rekoh oštro i odsečno. — Svi ste na neki način krivi za ovo što se dogodilo, verovatno i ja. Krivi smo što ovaj ovde, ovaj ljudi mladić, radi i ponaša se kako hoće! Iza njega stoji njegov moćni otac. Ne zaboravite to. Ništa nećemo postići ako ga sada odmah obesimo. Njegov otac bi se sigurno gadno osvetio, vama, vašem gradu. Predaćemo ga, zato, zakonu. Potom treba da budete spremni da se suprotstavite Džimiju Kvejdu. Ili ćemo da pobedimo, ili da propadnemo! No, da li ovog ubicu da pustimo, ili da ga uhapsimo?

Video sam kako su se malo pokolebali. Tek sada im je sve postalo jasno, opasno. Prvo su hteli da obese Džonija. Hteli su odmah da ga kazne. Ali, sada je njima ovladao strah. Neki počеше da odlaze. Malo zatim krenuše i ostali. Pored mene ostade samo kovač. Džoni Kvejd, ohrabren, reče:

— No, sad vam je valjda sve jasno! Niko se u Ri Mezi ne usuđuje da se igra sa nama Kvejdivima. Ja ću sada da odem. Idem preko mosta, jer sam tamo ostavio svoga konja. Dakle...

Htede da prođe pored mene, ali ga ja snažno udarih pesnicom u potiljak, i on posrnu.

— U zatvor ćeš ti da ideš — rekoh. — Džoni Kvejde, uhapšeni! Hapsim te zbog provale i ubistva! I, da ti je jasno: ovoga puta neće se pojaviti nikakav dvojnik. Polazi, Kvejde! Kreći!

On ustade i prezrivo me pogleda, pa reče:

— Znači, tako si ti veran mome ocu?! — Rekao je to pretećim tonom. — Pa, on te je postavio za šerifa! Obećao si da ćeš mu biti veran. A sada...

— Kreći! — prekidoh ga. — I još nešto da znaš: zovem se Ben Špejn. Ben Roberts Špejn. Moj brat se isto zvao Špejn, onaj ko ga su obesili zbog tebe. Ali, tako više ne može da bude! Porotnici sad neće moći da podlegnu naredbi šerifa, kao što je to onda bilo. Sada će sve biti drugačije, sve!

On se nije nimalo uplašio ni iznenadio. Bio je veoma pribran, čak je tiho i zviznuo, pa rekao:

— To li je, dakle, u pitanju! Ali, šta ti sve to sada vredi? Pogledao je kovača: — Svi su već otišli. Šta ti još ovde tražiš, Ede Keli?

Ovaj mu odvrati:

— Kad ti je ono suđeno, ja sam bio glavni porotnik. Mi smo tada doneli odluku ne ispitujući tačnost optužbe, ne saslušavši optuženog. Ti dobro znaš kakvu smo odluku doneli. Ali, tako više nećemo da radimo. Bak Dale je

moj prijatelj. Poštovao sam njegovu suprugu. Ja želim da još jednom budem glavni porotnik, kada ti se bude sudilo.

Džoni prasnu:

— Meni nisu potrebni porotnici!

Stenjao je. Sigurno ga je zaboljela neka polomljena kost. Pošao je lagano ispred nas. Zatvor nije bio daleko. Razmišljao sam da li će kovač stvarno uraditi onako kako je rekao Džonu. U gradu je sve bilo mirno. Nigde nikoga, baš nikoga! Svuda mrak. Svi prozori i vrata bili su zatvoreni. Jedini izuzetak bio je salun, gde je sijalo. Sigurno su pomagali Baku Daleu.

Zatvorio sam Džonija u ćeliju.

Kovač me upita:

— Da ostanem ovde, u svojstvu stražara ili vašeg zamjenika?

— Možete da ostanete ovde, i da ga čuvate, ali ja bih želeo da vi opet budete glavni porotnik. To je važnije od svega.

Izašao sam, a kovač je pošao za mnom. Čuli smo kako Džoni psuje za nama. Hteli smo da obidemo Baka Dalea, pa da se vratimo. Zatekli smo vlasnika saluna u krevetu. Doktor je bio kod njega. Jedan deo tela bio mu je u zavoju, i leva noga. Kada sam mu prišao bliže, doktor se malo udalji. Mora da to i nije bio pravi lekar. Pre mi je ličio na bolničara, ratnog sanitetliju. Još uvek je nosio kapu konfederacijske vojske. Taj »doktor« malo zastade na vratima, i reče mi:

— Kapetane Špejne, preživeće on. Ali, njegovoj ženi nisam mogao da pomognem. Brzo je umrla. Pogodena je tačno u srce.

Gledao sam ga, skrivajući da sam veoma začuđen, a onda ga upitah:

— Zar me poznajete? Nazvali ste me mojim pravim imenom!

— Da, sećam vas se. Video sam vas kod Apomatoksa. Komandovali ste bataljonom. Bio sam vam dodeljen kao sanitetska pomoć.

Rekavši to, izađe.

— To je Hardi Garet — reče tiho Bak Dale. — Veoma dobro se razume u rane od metaka, prelome i porođaje. Bolje nego neki pravi lekar. — Onda se obrati meni: — Bene, celog života ću prebacivati sebi zbog ovoga što se desilo. Ako ikada budem ozdravio, ustao iz kreveta, i ako vi ne sreditte tog mangupa, ja ću ga ubiti kao običnog kojota!

Odgovorio sam mu:

— Bak, to ništa ne bi pomoglo. Sigurno, Džoni je ubica. On će i odgovarati za svoja nedela. Zreo je čovek, i mogao je da misli šta radi. Sve mi se, ipak, čini da je on žrtva jednog sistema, sistema moći Džimija Kvejda, njegovog oca. On je za mladića uvek bio neverovatno, čudesno moćan. Pored njega se Džoni oseća uvek malim, nedoraslim; uvek se plašio da neće moći da mu udovolji, da će negde da pogreši.

— Možda je to i tako, kao što kažete — promrmlja Bak Dale, — ali meni je to svejedno. — Uozbilji se, a onda naglo upita:

— A gde je on?

— U zatvoru — odgovorih. — Kovač je tamo, pazi na njega. On je jedini ostao uz mene. Ne znam, strahujem kako će sve to da se odvija u ovom kukavičkom gradu. Ali, Bak, izdržaću!

— Ja se nadam da ću za nekoliko dana moći da vam se pridružim. — Zatvorio je oči i zastejnjo. — Bila je tako divna, dobra žena, supruga. Umrula je zato što smo mi pogrešili, mnogo pogrešili. A najveća naša greška je što smo ga onda, kada je prvi put bio osumnjičen, pustili da vršlja i radi šta hoće. Moja supruga platila je životom našu grešku.

— Da, — rekao sam — svi smo pomalo grešili. Bak, znam da ne mogu ničim da te utešim. Znaj, ja ću sve ovo da izdržim!

Izašao sam. Trebalo je da odem do sudije. Znao sam da me očekuje, i da je već sve čuo. Možda je i sam sve video. Našao sam ga kako opet pije. Uzeo sam mu flašu, i pogledao ga pravo u oči. Primetio sam da mu je soba u neredu, a sam je bio u nekom starom, iznošenom jutarnjem ogrtaču. Rekao sam mu:

— Za kartaškim stolom više ste mi se dopali nego sada. Tamo vam nije trebalo piće. Mislim da više nećete morati da se krijete iza alkohola, i utapate u njega, tražeći zaborav. Ja vam to obećavam. Ri Meza će biti slobodna!

Pogledao me je, pa odgovorio:

— Ja još uvek želim da odem odavde, i to prvim kolima, samo da odem. Jer, ako Džimi Kvejd dođe...

Zavrteo sam glavom:

— Mi to moramo da izdržimo, a ne da bežimo. Ništa ne vredi ako bismo pobjegli. Vi ste u ovom gradu sudija, kao što sam je šerif. Mi moramo da ostanemo. To što nas je Džimi Kvejd postavio na položaje sasvim je beznačajno, zanemarujuće. Važno je kako mi obavljamo posao.

Dodite, sudijo. Morate da saslušate Džonija Kvejda, i to odmah.

Začudeno me je pogledao, a onda, setivši se da bih ga i silom odveo tamo, počeo da se sprema.

Izašli smo. Napolju je bilo sveže, i video sam kako sudija drhti. Kada smo stigli, Džoni Kvejd je ležao na daščanom krevetu u ćeliji. I kovač se vratio. Doveo je još neke ljude. Stajali su naslonjeni na zid i posmatrali šta se dešava. Jedan reče:

— Ja odbijam da još jednom budem porotnik. Odbijam!

Ja ga pogledah i odgovorih:

— Ne treba da brinete. Ovoga puta neće biti potrebno da za nevinog čoveka kažete da je kriv. Odlučićete prema pravdi i savesti, slobodno i hrabro.

Obratio sam se sudiji:

— Možda nam porotnici i neće biti potrebni. Možda će Džoni Kvejd, koji je večno živeo u senci svog moćnog oca, najzad sakupiti toliko hrabrosti da sve sam prizna, da, jednostavno, prizna krivicu. Postoje i svedoci. Hej, Džoni!

On ustade i pride rešetkama. Uhvatio se za njih i naslonio na njih glavu. Sudija Džon Longfelou mu pride. Gledao ga je ozbiljno. Džoni se cerio, i reče:

— Kako to da ovaj još nije pijan! Šta to treba da znači, je li, Longfelou, stara pijanduro?

— Ja sam sudija Ri Meze — odgovori Longfelou. — Šerif vas optužuje za ubistvo. Ubijena je žena vlasnika saluna. Pre nego što je izdahnula, izjavila je da ste vi ubica. Mnogo ljudi čulo je šta je rekla. I Baka Dalea ste ranili, a njegovu kasu opljačkali. Džoni Kvejde, ja se, kao sudija ovoga grada, osećam dužnim da

vas saslušam. Pošto to želim odmah da uradim, proglašavam ovu prostoriju sudnicom. Da li hoćete sami da odgovarate na moja pitanja, ili želite advokata? Da li hoćete da sačekate da vam se otac vrati?

Džoni Kvejd poče da se smeje, divlje, besno, prezrivo, a onda nam svima doviknu:

— Vi, budale jedne! Pa ovo sve pripada Kvejdovima! Sve je njihovo. Cela oblast je Kvejdova, ovaj grad i svi vi! A pošto je sve Kvejdovo, onda jedan Kvejd može ovde da radi šta hoće, što mu je volja. Ako smesta ne prestanete sa ovim glupostima, moj otac će uništiti Ri Mezu! Što se tiče optužbe, kažem: jeste, hteo sam da vratim izgubljeni novac i priznanice. Smatram da sam prevaren u igri, i zato sam to uradio. I baš tada je naišla ona glupa Končita Dale i počela kao luda da vrišti. Morao sam da pucam. Isto se desilo i kada je Bak Dale naišao. Šta je trebalo da uradim? Jeste, ubio sam. Ali, ja sam Kvejd! A sada odlazite! Moj otac neće dozvoliti da ostanem ovde. Uskoro dolazi, a onda teško vama! Odlazite! Odlazite, budale!

Posle svega što je rekao, okrete se i baci se na drveni ležaj u ćeliji. Čuli smo ga kako jeca, i znali smo da je gotov. Za trenutak sam osetio u sebi nešto kao sažaljenje, ali samo za kratko. Odrastao je, i mora sam o sebi da brine. Znao sam da on nije jedini krivac za sve. Njegov otac snosi najveću odgovornost i krivicu. I ovaj grad je kriv, pa čak i Bak Dale i ja. Vlasnik saluna ga je namerno varao na kartama, da bi ga izazvao, i tako nama-

mio da učini nepromišljen korak. Eto, rezultat je porazan baš po njega. Jedino je ispravno to što je Džoni sad iza rešetaka. Da li je zaslužio vešala? Postoji samo jedan jedini odgovor: — Jeste!

Zaslužio je vešala još onda kada je opljačkao poštansku kočiju i ubio dvojicu ljudi, zaslužio je i onda kada je njegov dvojnik obešen umesto njega.

Sudija poče nelagodno da se osvrće. Svetiljka je još gorela. Kroz mali otvor rešetkastog prozora probijala se zora. Ljudi su ćutali. Sudija reče:

— Upravo ste čuli da je Džoni Kvejd sve priznao. Kao sudija ovoga grada, podižem optužnicu protiv njega. Za njega ne postoje nikakve olakšice. Ubistvo je ubistvo! Ubio je ženu, i ja mu ovde, sa ovoga mesta, izričem smrtnu presudu! Džoni Kvejde, da li ste čuli optužnicu? Ja vas osuđujem, jer ste sve sami priznali, na smrt, i to vešanjem! Da li imate još nešto da kežte u svoju odbranu?

Džoni Kvejd ustade, a onda lagano još jednom pride rešetkama, i reče:

— Ako mi dirnete i jednu vlas sa glave, moj otac će da uništi Ri Mezu i sve vas! Hoćete da me obesite, je li? Da vidim ko se usuđuje da to uradi! Možda ovaj šerif ovde? — Pokazao je na mene, pa nastavio: — On hoće samo da se osveti, jer ste vi osudili njegovog nevinog brata, a on misli da sam ja za to kriv. Ovaj drski nitkov, što sebe naziva šerifom, morao bi da mi da vremena, zar ne? Ali, njega interesuje samo osveta! Momе ocu obećao je vernost, a već na početku ga

je varao. Kažem vam, Džimi Kvejd će razoriti i uništiti Ri Mezu, kao što se nekada desilo gradovima Sodom i Gomori i ...

— Tvoj otac nije Bog. Uostalom, neka tvoj otac i uradi to što ti pretiš! Ovaj grad nije bolje ni zaslužio! — rekoh mu ja.

Posle tih mojih reči on počeo naglo da se smeje. Ljudi počeo da odlaze, najpre polako, a onda skoro izjuriše napolje. Ostadosmo kovač, sudija i ja.

— Treba da istrajemo — reče sudija.

Čudio sam se njegovoj upornosti. Dosad je uvek bežao i skrivao se, u alkoholu tražio spas. Sada je pokazao da ume da se bori. Uostalom, drugog izlaza nije bilo, jer je, u neku ruku, leđima stajao uza zid.

*

Kada sam se sutradan, negde oko podne, probudio — spavao sam u kancelariji, na nekom pomoćnom ležaju, sve mi je izgledalo kao neki strašan san. Ali, nije bilo san, znao sam to dobro. Ugledao sam kovača kako sedi pored otvorenih vrata i čisti pušku. Pogledao me je, a onda rekao:

— Sve je još mirno. I sudija još spava, unutra je, u jednoj praznoj ćeliji.

Malo sam se nasmejavao, pa rekao:

— Ne dešava se baš često da zatvorenik i sudija spavaju jedan pored drugog, kao dobri susedi.

Napunio je pušku i posmatrao me dok sam se umivao i brisao, a onda reče:

— Šerife, puno sam razmišljao o svemu.

— I šta ste smislili, Ede Keli? Delovao je nekako zamišljeno kada je rekao:

— Ako hoćemo da budemo dosledni pravdi, onda treba da obesimo Džimija Kvejda. Vi, sudija i ja. Samo nas trojica. Verujem da više niko ne bi sudelovao u tome.

Klimnuh glavom, pa rekoh:

— Da, Ede, izgleda da će tako morati da bude.

On je još uvek sedeo kod vrata, a pušku je držao preko kolena.

— Kada li će doći Džimi Kvejd? — upita najednom, tiho, kao da sam sebi postavlja to pitanje.

Iskreno da kažem, i ja sam već razmišljao o tome. Koliko treba brzom jahaču da ode do njega i da ga obavesti? Koliko milja ima do Meksika, do mesta gde se Džimi sada nalazi? Verovatno ne više od pedeset milja. A možda je negde u planinama, i bori se sa Montezom Granadom? Šta će da uradi kada čuje šta mu se dogodilo sa sinom? Da li će odmah da dojuri? Možda neće moći ni da dođe, ako ga je Montez Granada negde stegao? Poslaće nekog drugog, u koga je siguran. Sago Juka. Da, biće to Sago Juka! Ako ne dođe Džimi lično, doći će njegov prvi čovek, desna ruka, Sago Juka!

Rekoh to kovaču Edu Keliju, i on se složio sa mnom, pa, promislivši malo, reče:

— Ne bi trebalo, ipak, da još obesimo Džonija. Još ne! Ako ga obesimo, njegov će otac da dojuri kao osvetnik, i onda je sa Ri Mezom i svima nama gotovo.

Ali, ako on sazna da mu je sin još živ, i da za njega mora da se bori, onda ćemo možda i mi dobiti pomoć. Šerife, ja poznajem ove ljude ovde bolje nego vi. Verujem da će nam pomoći koliko mogu. I njihova čaša je puna. Ako građani Ri Meze vide da se vodi istinska, pravedna borba, pomoći će, znajte. — Malo je začutao, a onda je ustao, i opet počeo da govori: — Zbog toga, samo zbog toga trebalo bi da sačekamo sa izvršenjem kazne. Grad mora da shvati da više ne sme da se prepušta volji, bolje rečeno, samovolji Kvejdvih, da jednom mora pravedno da sudi. Pa, ovaj ovde nitkov je ubio dvojicu ljudi i jednu ženu! Zbog njega je nevin čovek obešen! Svi smo se mi ponašali veoma bedno. Jednostavno, slepo smo izvršavali naređenje. Porotnici bi trebalo prvi da nam priskoče u pomoć. Osećaju se isto kao sudija i ja, shvatiće da moraju da se bore.

Rekoh mu da je u pravu i da je najbolje da sačekamo Džimija Kvejda. Pošto je bilo vreme ručku, rekoh da ću da odem do Dženifer Kenon, na ručak, i da ću malo da prošetam gradom.

— Ede, kada se vratim, vi ste slobodni do večeri.

Hteo sam da prošetam gradom, da me ljudi vide, i podsete se da i oni treba nešto da učine, da probudim u njima svest i odgovornost. Ali, jedva da sam iko-ga sreo. Grad je izgledao kao mrtav. Jedino je u meksikan-skom delu grada bilo nešto življe. Bak Daleov salun bio je još zatvoren. Pripremala se sahrana njegove supruge. Bak Dale je

još ležao. Raspitao sam se kada će biti sahrana.

— Sutra pre podne — odgovorili su mi. Bak Dale se nadao da će, u invalidskim kolicima, moći da pođe na poslednji ispraćaj svoje supruge.

Kada sam stigao kod Dženifer, video sam da me je već očekivala. Poljubila me, a onda sedosmo za sto u uglu sale. Nije bilo nikoga. Sigurno niko neće ni doći. Grad se ponašao kao plašljiva životinja koja predoseća da dolazi veliki orao koji ne zna za milost.

Dženifer i ja nismo pričali o onome što se dogodilo. Bio sam joj zahvalan što me nije odvrćala i nagovarala. Mora da je primetila moju odlučnost i rešenost da istrajem, da po svaku cenu idem do kraja. Tek pri rastanku, kada smo se poljubili, reče:

— Bene, ovaj grad će ti pomoći. Nećeš biti sam, ja to osećam. Bene, ti si spas za ovaj grad. Veoma sam srećna što postojiš, što si došao, iako te je strašan nagon doveo u Ri Mezu. Tvoj brat bi, kada bi oživeo, bio radostan, ponosan.

Nemo sam joj klimnuo glavom, i izašao. U gradu je još uvek vladao čudan mir. Sigurno se već i u okolini proćulo o događaju, jer niko nije stizao u grad, ni rudari, ni farmeri, niko! Ri Meza je napuštena, prepuštena samoj sebi. Čekanje je počelo. Sati su prolazili, a ništa se nije događalo, baš ništa. Grad kao da nije živeo. Samo je ponegde bilo svetla. Svi su očekivali Džimija Kvejda, tog silnika! Ali, on nije dolazio. Prođe i noć, a njega

još nema. Sudija, kovač i ja nismo znali da li je za nas to bolje ili ne.

Sudija reče:

— Možda ga je onaj bandit Montez Granada potukao. A možda još vode žestoku borbu. Ko zna šta ga je to sprečilo da doleti.

Zaćutao je. Svi smo ćutali. U vazduhu se osećala napetost. A onda ugledasmo pogrebnu povorku. Oko tridesetak ljudi išlo je iza kovčega. U invalidskim kolicima su gurali Baka Dalea. Video sam kako sa svih strana dolaze žene i ljudi i pridružuju se povorci.

— Idite i vi — rekoh kovaču i sudiji. — Ja mogu ovde i sam da pazim dok se vi vratite.

Oni odmah odoše. I ja sam želeo da odem. Ali, instinkt mi je govorio da se ne udaljavam. Ne, nisam se ničega plašio; bio je to, jednostavno, osećaj koji mi je govorio da treba da останem. Tako sam i uradio. Sedeo sam, i čekao. Malo zatim sam ustao i stao na vrata, gledajući za tužnom povorkom. Još uvek su ljudi pridolazili. Skoro da je izašao ceo grad; video sam da dolaze i preko mosta, iz meksikanskog dela grada. Čuo sam posmrtni marš. Slučajno sam pogledao u suprotnom pravcu, i spazio nekog jahača. Odmah sam ga prepoznao. Bio je to Sago Juka. Znači, Džimi Kvejd još ne može da dođe. Poslao je svoju desnu ruku.

Sago Juka je dolazio sam. I to je već bilo značajno. Dolazio je kao izaslanik nekog kralja! Jahač je polako. Niko nije obraćao pažnju na njega: grad je bio sko-

ro prazan, svi su išli u suprotnom pravcu, prema groblju. Okolo se vrzmalo samo nekoliko staraca i neka deca.

Čakao sam Saga Juku. Kada je stigao na oko dvadeset metara od zatvora, sjaha. Sada mi se približavao peške. Najednom zastade. Ništa nije govorio. Bio je veran sluga svoga gospodara, a ne kao ja, izdajnik. Džimi Kvejd mi je dao vlast, a ja sam ga izdao. To treba da platim. Da. Sago Juka je došao da me ubije. Odjednom i to postade jasno. Pre nego što sam išta mogao da preduzmem, ugledah revolver u njegovoj ruci. Ali, ni ja nisam bio lošiji od njega. Moji refleksi su bili fantastično brzi. Već kada sam primetio trzaj njegovog ramena, znao sam šta će da se dogodi. Tako sam i ja istovremeno opalio. Bio je to neverovatno brz pokret, trzaj. Tri puta sam pucao. Sve se dimilo oko nas, tako da smo jedva videli jedan drugog. Dva njegova metka me pogodiše. Ipak, ja sam još uvek stajao, čak sam i pošao prema njemu. Sago Juka ležeo je u prašini. Kada me je ugledao, malo se pridiže pa upita:

— Zašto si postupio tako sramno, izdajnički?

Odgovorio sam mu hladno:

— Zato što je moj brat obešen zbog vašeg bednog Džonija.

Video sam da me je razumeo. Glava mu klonu, i izdahnu.

Ostavio sam ga i požurio da potražim pomoć. Bio sam ranjen, a nikoga nije bilo pored mene. Moraću sam da pokušam da zaustavim krv.

Kada sam ušao u kancelariju, čuh kako Džoni Kvejd viče iz ćelije:

— Hej, hej, šta se to desilo? Je su li došli da me oslobode? Hej, ovde sam! Ovde je Džoni Kvejd.

Prišao sam mu i rekao:

— Sago Juka je mrtav.

Počeo je da me grdi, psuje, da urla. Pustio sam ga da se dere koliko želi. Kada sam prišao lavoru, da se operem, ugledah Dženifer. Čim je čula pucnje, dotrčala je, napustila pogrebnu povorku. Uplašila se da mi se nešto desilo. Ja sam je umirivao. Bile su to dve lakše rane, jedna na ruci, a druga između rebara. Stigoše i ostali. Kovač Ed Keli, doktor Hardi Garet i sudija. Svi su bili zadihani, jer su trčali. Sudija se nasloni na vrata, pa reče:

— Uskoro će i Džimi Kvejd doći, čim sazna da mu je desna ruka stradala.

— A ko će to da mu javi? — upita Dženifer.

Kovač odgovori:

— Ja mogu da se kladim da već neki jahač juri da mu to javi. Za to se postarao i Sago Juka. Računajmo pedeset milja tamo i pedeset nazad. Mislim da će Džimi stići u Ri Mezu negde posle ponoći. Požuriće da spase svoga dragog sina.

*

Grad je ponovo postao miran. Svi su čekali da moćni otac stigne. Ja sam se odmarao. Sahrana je brzo završena. Posle podne sam malo prilegao. Zaspao sam. Kada sam se probudio, bila je već ponoć. Dženifer je došla, noseći punu korpu hrane. Malo smo govorili. Ustao sam. Osećao sam se bolje nego što sam se nadao. Mogao sam i ruku da po-

krećem. Srećom, nisam tom rukom pucao. Posle jela Dženifer je sve pospremila, i stavila u korpu, ali nije nameravala da ode. Rekao sam joj da treba da ide. Gledala me je, pa odgovorila:

— Zašto mi kažeš da idem? Pa možda će vam zatrebati pomoć oko ranjenih, možda. . .

— Ne Dženifer, treba da odeš. Ovde ne možeš da ostaneš!

Kovač uze njenu korpu i pozva je:

— Gospodo Dženifer, dodite. Ja ću vas otpratiti do hotela.

Pogledala me je, i htela opet da se usprotivi, ali je shvatila da joj to ništa ne bi pomoglo, i rekla:

— Bene, mnogo sreće! Još ćemo se videti!

Poslednje reči je prkosno izgovorila.

Malo kasnije vratio se kovač. I opet smo čekali, čekali. Sati su prolazili, a on se nije pojavljivao. Napolju tišina, mrtva tišina. Samo bi se ponekad čuo neki pas kako zavija. Pogledao sam prema salunu. U donjem delu mrak, a na spratu svetlo. Razmišljao sam o Baku Daleu, koji je danas sahranio svoju suprugu. Setio sam se opet da ja nisam bio na bratovljevom grobu. Izašao sam na vrata, i osluškivao. Noć je bila svetla. Svuda tamne senke.

— Zašto li je ovaj grad sagrađen baš u senci planine Meze? Možda zbog vode koje tu ima dovoljno. Nekada je to bilo veoma važno. Danas ljudi. . .

Naglo sam prekinuo svoja razmišljanja, jer se začuo topot

konja. Polako sam se okrenuo, i viknuo onima unutra:

— Evo, dolazi Džimi Kvejd! Dolazi moćnik, sa pedeset i više jahača!

Osećao sam neku gorčinu, sve mi je odjednom postalo besmisleno, beskorisno. Da bih video kako ubica visi, ja hoću žrtvovati ceo grad, sebe, ove privržene ljude! Da li to smem da uradim? Ali, sada je za sve drugo kasno. Treba se boriti, hrabro!

Kovač i sudija dođoše do mene. Sudija reče:

— Najbolje bi bilo da ja odem na zadnji ulaz. Šerife, budite sigurni da ću ja pucati.

Izašao je. Ed Keli i ja smo još osluškivali. Već smo mogli da raspoznamo kako se jahači dele pred gradom. Hteli su da stignu sa nekoliko strana, da opkole Ri Mezu. Malo zatim ugledasmo dvadesetak jahača kako nailaze glavnom ulicom. Zaustaviše se ispred hotela Dženifer Kenon, a onda primetismo kako samo jedan jahač nastavlja prema nama. Bio je to Džimi Kvejd! Jahao je mirno, dostojanstveno. Došavši skoro do vrata, stade. Čekao je neko vreme, a onda progovori:

— Da li mogu da uđem kod sina?

— Svakako — odgovorio sam.

— Ali, bez oružja. Okačite opasač s oružjem o rog sedla. Pre ulaska ja ću još da vas pretresem. Onda možete do Džonija.

Sjahao je, i postupio onako kako sam mu ja rekao. Prilazio mi je polako. Na korak od mene, zastade. Gledao me je, ali ništa nije govorio. Znao sam da njegovo ćutanje više znači od reči. Za njega sam ja bio izdajnik. Obe-

ćao sam mu vernost, a sada? Znao sam da ima mnogo šta da mi kaže, ali je želeo prvo da vidi sina i da s njim popriča.

— Ede, upalite svetlo kod Džonija, — rekoh kovaču — a onda opet dodite ovde.

Kovač me posluša, i brzo ode. Pratio sam Džonija Kvejda do ćelije, u kojoj je bio njegov sin. U pozadini ugledah sudiju. Držao je pušku uperenu u zadnji ulaz. Džimi je sve to video, pa reče:

— No, ti prokleti pijanduro! Izgleda mi da si sada mnogo pijaniji nego ikad pre. Za ime sveta, otrezni se!

— Ja sam sasvim trezan — odgovori Džon Longfelou. — To će i tvoji momci da osete, Džimi Kvejde. — Pokazivao je pri tom pušku, pa nastavio: — Svemu je kraj, dosta je bilo tebe!

Džimi odgovori:

— U redu — i pođe prema ćeliji. Ugledao je sina, i prišao mu. Ovaj se malo odmakao od rešetaka tako da je bio u polusenci. Bilo je jasno da izbegava da pogleda ocu u oči. Promuklo progovori:

— Ti nitkovi! Varali su me na kartama dok smo igrali poker, i prisilili su me da im pišem priznanice. Bio sam malo i pripit. Tek kada sam se otreznio, shvatio sam da su me varali, a onda mi ništa drugo nije preostalo nego da uzmem natrag svoj novac.

— To sve sada nije bitno! — prekide ga otac. — Došao sam da vidim da li si zdrav i čitav.

Onda se obrati meni:

— Sad znam ko ste vi. Priznajem da, u neku ruku, imate prava da se ovako ponašate. Ali, realno gledano, nije sve baš tako.

— A kako je? — upitah grubo, a prezir i podrugljivost nisam mogao da skrijem.

On izvadi dugu, tanku cigaru i polako je pripali. Znao sam da to čini zato da bi se malo smirio. Hteo je da deluje trezveno, razumno, a uz to i saosećajno i nepristrasno. Malo zatim reče:

— Moj Džoni ne vredi mnogo, to je sigurno. Verovatno je i zaslužio sve ovo, a možda i više. On nikada neće biti bolji. To mi je, najzad, jasno. Ipak, vi nećete moći ovde, u Ri Mezi, da obesite moga sina. To je, jednostavno, nemoguće, jer ja sam Džimi Kvejd! Džoni je moj sin. U ovoj oblasti ja sam jedina moć i snaga, i voleo bih da vidim onoga ko bi se usudio da digne reku na moga sina. Vi znate da se moje imanje proteže sa obe strane granice. Ako bih sada popustio, ako me ne biste poslušali, onda bih sve izgubio. Ljudi me više ne bi poštovali, ne bi me se plašili, a onda bi sa mnom sve bilo gotovo. Više ne bih mogao da držim pod kontrolom svoja bogatstva, stoku, rudnike, farme. Smatraće me za starog, bolesnog vuka. Bene Špejne, eto zato ne može da bude onako kako vi želite, zato ne možete da obesite Džonija. Morate da ga pustite iz te rupe, jer je on Kvejd! Nadam se da sam vam dovoljno jasno izložio svoj položaj. Dakle? Šta mislite?

— Džoni će biti obešen, i to zbog trostrukog ubistva — odgovorih mu mirno. — Moj brat će biti rehabilitovan. A što se vas tiče, Džimi Kvejde, neće biti baš tako strašno ako i vama jednom pođe nizbrdo. Vaš sistem moći i straha mora jednom da se ras-

padne! Po vašem naređenju bivši šerif Al Manen činio je stvari koje nisu dostojne čoveka. Vi ste vršili pritisak na njega, na ovaj grad, ulivali ste strah svakom živom.

Gledao me je, pa odgovori:

— Znao sam da ste opasan, prepreden momak. Zato sam i pokušao da vas privučem na moju stranu. Ipak, nisam mogao da znam da ste brat onog mladića koji je, na moju sreću, tako ličio na Džona. Da, onda je to bila sreća za Džona. No, dobro. Ja sada idem, Bene Špejne. Ili, možda, hoćete i mene da uhapsite? — upitao je podrugljivim tonom.

— Trebalo bi da to učinim — rekoh ja.

On se smeškao. Ali, video sam u njegovim očima bes, opasno svetlucanje, mržnju.

— Pa, pokušajte — odgovori on. — Moji ljudi samo čekaju na znak. Onda bi sve bilo gotovo, i vi! Razumete li?

— Razumem. Vi hoćete sve da pretvorite u pakao.

Klimnuo je glavom, i izašao. Ispratio sam ga do vrata. Kada je uzjahao konja, doviknu mi:

— Bene Špejne, dajem vam deset minuta da pustite Džonija. U protivnom, napadamo!

— A ako Džoni strada prilikom napada? — upitah ga ja. Jedno vreme je ćutao, a onda procedi, sasvim tihim, bezbojnim glasom, tako da sam samo ja mogao da ga čujem:

— Za mene je Džoni i tako već izgubljen. Stoga mi je nevažno da li ću ga odatle izvući živog ili mrtvog. Ali, moram da ga izvedem silom ako mi ga vi ne predate dobrovoljno.

Obode zatim konja, i povuče se malo dalje.

Čekaće deset minuta. A onda? Znao sam da govori istinu, i da će njegovi surovi momci za deset minuta stupiti u akciju. Izašao sam malo na vazduh. Sve je bilo tiho, mračno. Ni u jednoj kući nije bilo svetla.

Ed Keli mi pride, i reče:

— Za prvo vreme imamo dosta oružja i municije. Koliko možemo, mi ćemo se boriti, a možda će nam neko i priteći u pomoć.

Odobrio sam mu:

— Da, Ede, moramo da se borimo. Idi, Ede, na krov zgrade, i pazi. Možda će pokušati da prodru u zgradu i s krova. Ne dozvoli im to, Ede!

— Ne brinite, pokazaću ja njima već.

Ed ode. Odnekud se čuo pucanj. Izgleda da je to bio njihov signal. Brzo sam ušao, i zatvorio vrata. Čuo sam kako se Džoni Kvejd dere:

— Sad će da vas sve pobiju! Budale jedne, odoše vam skalpovi! Počinje bitka!

I, stvarno, nismo dugo čekali, a oni su već bili kod vrata i prozora. I mi smo bili spremni. Počeli su da razbijaju prozore, razvaljuju vrata. Ona brzo popustiše, jer nisu ni bila zaključana. Počeh da pucam. Prostorija se ubrzo napuni dimom, mirisom baruta. Čuo sam kako, sa zadnjeg ulaza, prašti sudijina puška. I Ed Keli se čuo. Naši napadači počеше da padaju. Ipak, bilo ih je mnogo, i novi napad usledi s još većom žestinom. Pucalo se na sve strane. Stvari u kancelariji su letele, razbijale se, padale. Svuda olovo, miris baruta.

Ja sam se sklonio u ugao sobe, iza nekog ormana, i nisu uspeli da me pogode. Kašljao sam, od dima, i suze su mi išle na oči. Primetio sam da hoće da uđu kroz prozor. Pucao sam, i pogodio dvojicu. Ostali uzmakoše. Za kratko nastade tajac. Pozvao sam redom moje suborce, da vidim da li su živi.

— Sve je u redu — odazvaše se oni.

Uskoro otpoče novi napad. Jedan njihov momak jurnu i ubaci zapaljenu buktinju. Pogodio sam ga, ali sam pri tom morao da se otkrijem. Jurnuo sam, i dohvatio buktinju, a onda je zavitalao napolje. Metak me pogodi. Pao sam, a od dima sam jedva video. Nekako sam odbauljao do zida, naslonio se, i počeo da punim revolver. Rame me je užasno bolelo, i krvarilo. Ipak, nisam smeo da o tome mislim. Dim se polako povukao. Shvatio sam da smo odbili i taj napad. Čuo sam kako kovač kašlje, stenje.

Mora da je i on ranjen — pomislih.

Džoni Kvejd je vikao iz svoje ćelije:

— Pustite me! Pustite me da izađem! Odletećemo svi u vazduh!

Pucnjava je postajala sve snažnija, ali meci više nisu dolazili prema nama. Nekako sam se dovukao do prozora, i pogledao. Na ulici prava borba. Pucalo se sa prozora, krovova, skoro iz svih kuća. Iz hotela Dženifer Kenon sevalo je i praštalo. Iz berbernice, od sarača, iz pošte, i još iz mnogih kuća. Građani Ri Meze pomagali su nam, borili su se protiv Džimija Kvejda. Sada sam shvatio zašto su napada-

či hteli da nas zapale. To im je bila jedina šansa da nas unište. Nije im bilo važno što bi pri tom stradao i sin Džimija Kvejda.

Grad Ri Meza se osvestio, probudio! Građani više nisu mogli da izdrže skriveni, šćućureni, nemi. Borili su se ne samo zbog mene i moje pravde već zbog sebe, da sebe oslobode, da operu grehe, i mirno spavaju.

Bak Dale je neprekidno pucao. I ostali takođe. Građani Ri Meze bili su malobrojni u odnosu na Kvejdove ljude, kojih je bilo mnogo više, i bili su iskusni borci.

Ri Meza nije mogla da izdrži. Stajao sam pored prozora. Još se čuo poneki pucanj. Znao sam da su Kvejdovi ljudi moćniji, i da će pobediti. Iznenada me obasja neka čudna svetlost. Pogledao sam na ulicu, i video da neke kuće gore. Pucnjava se više skoro nije čula. Rana me je jako bolela. Uskoro ću i ja biti gotov. Umor me je polako obarao. Ruke pune opekotina, rana koja krvari... Znao sam da smo izgubili, i to me je najviše potreslo, oduzelo mi nadu. Zbog moje tvrdoglavosti, upornosti, zbog želje da ispravim nepravdu, da pomognem ljudima Ri Meze, ja sam ih, eto, doveo u još veću opasnost. Izgubiće mnogi živote, svoje kuće. Osećao sam se strašno. Zašto sam hteo da izmenim ovaj svet ovde? Šta sam hteo time da postignem? Ovo je grad Džimija Kvejda, grad njegovih slugu. On će tek sada da likuje, da se sveti! Oslobodiće sina, i biće moćniji nego ikada.

Odjednom čuh njegov glas. Govorio je ispred ulaza:

— Bene Špejne, gotovo je sve! Izdajniče, sve je svršeno za tebe. Pogledaj, ovde na ulici, pored mene, su uhapšeni građani. Držim ih kao taoce. Dodi, nećemo pucati u tebe. Pogledaj samo ko će sve da umre ako mi ne predaš sina!

Dvoumio sam se malo, šta da uradim, a onda odlučih da priđem vratima. Išao sam polako. Pri prvim zracima zore, ugledah taoce. Sabijeni u grupicu, mirno su stajali. Dobro sam ih sve video, jer ih je plamen kuće koja je pored njih gorela dobro osvetljavao. Jeziva, siva zora polako je probijala tamu noći. Neki strah, razočarenje i bol sasvim me obuzeše. Među taocima stajala je i Dženifer Kenon. Svuda oko njih Kvejdovi ljudi, revolveraši. Nisam mogao više ništa da učinim.

Ugledah i Džimija Kvejda. Stajao je pored ulaza u salun. Kada me je video, viknu:

— No, hajde, hajde, mangupe! Pošalji moga sina! Reci im da ga puste. Dajem ti za to minut vremena. U suprotnom, umreće jedan od talaca.

Klimnuh glavom i pođoh prema vratima Džonove ćelije. Sudija je upalio lampu Džon je bio ranjen. Kada me je spazio, reče:

— Gotovo je. Više nema smisla da se borimo.

— Ne, sad više ne — odgovorih mu ja. — Ipak, ovaj grad, i mi, pokušali smo to. To već mnogo znači. Ri Meza nije više želela da živi povijenih leđa. Građani su stekli nešto novo, lepše, novi duh i nova saznanja. Koliko su mogli dali su od sebe.

Pustio sam Džonija da izađe.

Hteo je nešto da mi kaže, ali ja viknuh na njega:

— Da nisi pisnuo! Inače ću te isprebijati da pamtiš!

Nije više pokušao da govori. Mirno je izašao. Znao je da ga napolju čeka otac, a to ga sad baš nije radovalo.

*

Išao sam polako za njim do vrata. U rukama sam imao oba kolta. Da li će Džimi Kvejd sada otići? — pitao sam se.

Videh kako mu Džoni pride. Čuteći su se gledali. Video sam, zatim, kako Džimi odsečno odmahuje rukom, i Džoni, pognute glave, odlazi. Onako pokunjen, i sav uplašen, izgledao mi je kao pas koga su isprebijali.

Čuo sam kako Džimi Kvejd govori:

— Ljudi, možete da idete svojim kućama. Dobro razmislite da li je ovo što ste uradili bilo na mestu, da li je imalo smisla? Da li se isplatilo što ste se pobunili protiv mene? Ako hoćete, možete da gasite svoje kuće. A sad odlazite! Odlazite svi!

Ali, niko nije odlazio. Čuo sam kako službenik pošte pita:

— A šta će biti sa šerifom? Gospodine Kvejde, šta ste naučili da urdite sa šerifom?

Ovaj odgovori:

— Ja sam ga imenovao za šerifa, i ja ću mu tu titulu i oduzeti. U mojoj zemlji ja odlučujem o tome. Pa, on i nije bio neki šerif! Samo je to uobražavao. Hej, Bene Špejne!

— Čujem vas — odgovorih.

Trudio sam se da mi glas zvuči mirno, odlučno. Spazio sam

kako se Dženifer odvaja od grupe i dolazi k meni.

Džimi Kvejd počeo opet da govori:

— Bene Špejne, čujte me! Dajem vam dvanaest časova da se spakujete i odete odavde. Ako i posle toga ostanete u mojoj zemlji, ubiću vas! Nestanite, zato, što pre, Bene Špejne! To je moja naredba!

Začutao je. Video sam kako su mu doveli konja, i kako svi odlaze. Sve se utiša. Građani Ri Meze ostadoše sami. Požurili su da gasu kuće. Nisam mogao da im pomognem. Moja rana sve se više pogoršavala, počeo sam da osećam groznicu, strašna malaksalost me je obuzela. Skoro sam se onesvestio. Čuo sam neke ljude oko sebe, prepoznao Dženifer, i primetio da me vodi u hotel. Rekla je da ću tamo, pored nje, imati najbolju negu i pomoć. Iz glave mi nije izlazila misao da ću u roku od dvanaest časova morati da odem odavde, da napustim Ri Mezu, u kolima, kao pobeđeni ranjenik, da ću morati da ostavim »carstvo« neprikosnovenom »caru« Džimiju Kvejdu.

Dok smo se približavali hotelu, odjednom svi zastadosmo kao ukopani. Napeto smo osluškivali. Čak su ljudi prestali da gasu svoje kuće. Čuli su se pucnji, i to mnogo, mnogo. Ispred grada vodila se borba, žestoka borba. Čuli su se i divlji povici. Bila je noć, pa je sve mnogo jače odzvanjalo.

Neko viknu:

— Za ime sveta! Izgleda da je upao u klopku!

— To su meksikanski odmetnici! Montez Granada! Montez

Granada — vikali su ljudi. — Pošao nam je u pomoć. Sad će da sredi Džimija Kvejda! Ura! Uništiće ga! Kvejd je gotov!

Svi smo i dalje mirno osluškivali. Pođosmo zatim u hotel. Dženifer me je smestila u krevet, i previla mi rane. Odmah sam zaspao. Kada sam se probudio, Sunce je uveliko sijalo. U sobi nije bilo nikoga. Rana me je još bolela, ali mi je, ipak, bilo lakše. Prozor je bio otvoren, i osećao sam miris vlage, vlažnog drveta, onaj karakterističan miris pri gašenju požara. Šta li se dešava u gradu? Koliko li je sati? Gde li je Dženifer?

Čuo sam kako dole, ulicom, dolazi neki jahač. Jurio je, a onda naglo okrete konja i počeo da kruži, vičući pri tom uzbuđeno:

— Džimi Kvejd je mrtav! I Džoni Kvejd je mrtav! Montez Granada je pošao na njega sa preko stotinu momaka! Kvejdovi momci su ili pobijeni ili su pobjegli. Odmetnici su opljačkali ranč Kvejdovih, sve zapalili, a

onda se opet povukli preko granice.

Na ulici nastade graja, opšta gužva, veselje. Ljudi su vikali, postavljali pitanja onom jahaču, gurali se.

Dženifer ude u sobu.

— Da li si čuo? — upitala me je.

Bila je ozbiljna. Ja joj se nasmejah, i lako klimnuh glavom, a onda rekoh:

— Ri Meza sad ima veliku šansu. Borila se hrabro. Nije bitno što je izgubila.

Sela je na ivicu kreveta i zapitala me nežno:

— Bene, hoćemo li ostati ovde?

— Da — rekoh. — Zašto da ne ostanemo? Ri Meza postaje pravi grad. Dženifer, čim ozdravim, otići ću bratu na grob. Njemu Ri Meza treba da zahvali, zbog nje ga je sve ovo započelo, za sve je on zaslužan, i zato njemu hvala.

Dženifer se sagnu, i nežno me poljubi, pa reče:

— Bene, volim te.

Prevod: J. Dudaš

PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA!

KONKURS ZA VESTERN ROMAN

Redakcija VESTERN ROMANA X—100 raspisuje stalni konkurs za western romane koji će se objavljivati u istoimenoj ediciji. Rukopisi treba da su obima od oko 8 autorskih tabaka (115 do 130 stranica sa 30 redova i 60—65 slovnih mesta, novinarskog proračuna, otkucani na pisačkoj mašini). Nagrađenih romana neće biti nego će Redakcija otkupiti svaki roman koji bude odgovarao njenim kriterijima, a o čemu će odlučiti posebni žiri. Rok slanja rukopisa nije ograničen. Informacije na telefon 021/623-170.

Rukopise slati na adresu:
»DNEVNIK«, Redakcija western romana
21000 Novi Sad
Vojvođanskih brigada br. 7/XII

PAŽNJA! PAŽNJA! PAŽNJA! PAZNJA!

U SLEDEĆEM BROJU

S. Zeks

ZASEDA U SEND HILSU

Da bi eventualnog posetioca upozorio da je pod čebetom mrtav čovek, odlomio je dve grane sa obližnjeg drveta, stavio ih je jednu preko druge da deluju kao krst, i položio ih preko mrtvog čoveka...

JUGOBANKA

DODITE
DA SE DOGOVORI

YU ISSN 0353-1287

9 770353 128072